

Jaarstukken 2025

Jaarverslag & Jaarrekening

Voorwoord

In 2025 hebben we als bestuur teruggekeken op de eerste helft van deze bestuursperiode. Bij het verschijnen van dit verslag richten we ons al voorzichtig op de Waterschapsverkiezingen van 2027. Een centrale vraag in de midterm review was waar we staan in het behalen van onze doelen. We constateerden dat we op veel onderdelen op koers liggen en dat er een aanzienlijk aantal projecten in uitvoering is.

Er is veel gerealiseerd het afgelopen jaar. Zo zijn de eerste kilometers Maasdijk versterkt en zijn diverse projecten in het watersysteem en in de waterketen volop in uitvoering. Dat er veel gebeurt, zien we ook aan de stijgende investeringsuitgaven. Dat de financiële omvang van de dit jaar afgesloten projecten relatief laag is, komt doordat projecten pas formeel afgesloten mogen worden als deze ook financieel en administratief volledig zijn afgerond. De technische opleving en in gebruik name van een project heeft dan al plaats gevonden. Dit maakt het voor de lezer niet altijd direct zichtbaar wat daadwerkelijk is opgeleverd. In de inhoudelijke hoofdstukken van dit jaarverslag wordt dit duidelijk toegelicht. Verder sluiten we een aantal grote projecten in 2026 of de jaren daarna af.

De sterke groei van de projectenportefeuille heeft ook gevolgen voor de organisatie. Deze is daarom uitgebreid en nog verder geprofessionaliseerd. Complimenten zijn op hun plaats voor het vele werk dat is verzet – zowel binnen, als buiten in het veld – en de resultaten die daarmee zijn bereikt.

We hebben nog niet alle doelen bereikt. Het meest uitdagende dossier blijft de deadline van de KRW in 2027. Het algemeen bestuur heeft hier in 2025 een aanvullende impuls voor vastgesteld. Met zowel fysieke maatregelen als extra toezicht en handhaving doen we alles wat binnen onze mogelijkheden ligt om zoveel mogelijk van de onderliggende doelen te behalen. Hierbij werken we intensief samen met gemeenten, de provincie en de andere Brabantse waterschappen. Het behalen van de KRW-doelen kan alleen als alle partijen hun bijdrage leveren.

In het jaarverslag lichten we een aantal grote projecten uit. Daarnaast verdient een kleiner, maar impactvol project speciale aandacht: het programma Stad als Spons. Wanneer iedere inwoner of ondernemer bij diens huis of bedrijf de “tegels wipt” en de regenpijp afkoppelt, heeft dit grote positieve effecten op onze zuiveringen en draagt het bij aan het tegengaan van verdroging en het opvangen van piekbuien.

We sluiten 2025 af met een fors financieel resultaat, vooral door incidentele meevallers. Deze middelen vloeien terug naar de reserves en kunnen worden ingezet voor het dempen van toekomstige tariefstijgingen. Desondanks zien we dat de lasten de komende jaren blijven stijgen als gevolg van de groeiende opgaven. We proberen dit zo beperkt mogelijk te houden door sober en doelmatig te werken. Ook is het de organisatie gelukt mooie besparingen te realiseren. Samen zetten we ons elke dag opnieuw in om ons werkgebied te voorzien van schoon en voldoende water en om de veiligheid te borgen.

Namens het dagelijks bestuur,

de secretaris,

Peter Verlaan

de dijkgraaf,

Mario Jacobs

Inhoud

Voorwoord	2
Inhoud	3
KERNGEGEVENS	7
JAARVERSLAG	8
1. Inleiding	9
2. Programmaverantwoording	11
2.1 Waterveiligheid	11
2.1.1 Doelstellingen: wat willen we bereiken?	11
2.1.2 De effecten bereiken: wat hebben we ervoor gedaan?	12
2.1.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?	15
2.2 Klimaatbestendig en gezond watersysteem	16
2.2.1 Voldoende water en omgaan met weersextremen	16
2.2.2 Gezond en natuurlijk	21
2.2.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?	26
2.3 Schoon water	27
2.3.1 Doelstellingen: wat willen we bereiken?	27
2.3.2 De effecten bereiken: wat hebben we ervoor gedaan?	27
2.3.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?	31
2.4 Samen, duurzaam, slim en effectief	32
2.4.1 Doelstelling: wat willen we bereiken?	32
2.4.2 Bereiken effecten: wat hebben we ervoor gedaan?	32
2.4.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?	35
2.5 Overzicht dekkingsmiddelen	36
2.6 Heffing vennootschapsbelasting	36
2.7 Onvoorzien	36
3. Realisatie belastingopbrengsten	37
3.1 Algemene uitgangspunten	37
Objectieve, bedrijfseconomische criteria voor de kostentoerekening	37
Kwantitatieve grondslagen kostentoedeling	37

Kwijtscheldingsbeleid	38
3.2 Watersysteembeheer	38
3.2.1 Realisatie van belastingopbrengsten	38
3.2.2 Toelichting op de realisatie van de belastingopbrengsten	38
Bestemming resultaat	38
Oorzaken van de verschillen tussen realisatie en begroting	39
Mate van kostendekkendheid	39
Gerealiseerde belastingopbrengsten	39
3.3 Waterzuiveringsbeheer	42
3.3.1 Realisatie van belastingopbrengsten	42
3.3.2 Toelichting op de realisatie van de belastingopbrengsten	42
Bestemming resultaat	42
Oorzaken van de verschillen tussen realisatie en begroting	42
Mate van kostendekkendheid	42
Gerealiseerde belastingeenheden	43
4. Paragrafen	44
4.1 Uiteenzetting van de financiële positie	44
4.1.1 Financiering	44
4.1.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	46
Inventarisatie van de risico's	47
Inventarisatie van de weerstandscapaciteit	50
Beleid rondom risico's en weerstandscapaciteit	51
4.1.3 Reserves en voorzieningen	51
Stand en verloop van de bestemmingsreserves voor tariefegalisatie	51
Stand en verloop van de overige bestemmingsreserves	52
Stand en verloop van de voorzieningen	52
4.1.4 Kengetallen	53
Weerstandsvermogen	53
Netto schuldquote	53
EMU-saldo	54
Wendbaarheid van de begroting	54

Lastendruk	54
4.2 Assetmanagement	55
4.2.1 Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken	55
4.2.2 Watergangen, stuwen en gemalen	56
4.2.3 Zuiveringstechnische kunstwerken	56
4.3 Bedrijfsvoering	58
4.3.1 Stand van zaken en gerealiseerd beleid	58
4.3.2 Financiële rechtmatigheid en genomen maatregelen	58
4.4 Verbonden partijen	61
4.4.1 Gevoerd beleid	61
4.4.2 Overzicht van de verbonden partijen	61
Gemeenschappelijke regelingen	62
Vennootschappen en coöperaties	65
Stichtingen en verenigingen	67
4.5 Openbaarheidsparagraaf	69
JAAREKENING	71
5. Inleiding	72
6. Overzicht van lasten en baten	73
6.1 Overzicht van lasten en baten naar programma's	73
6.2 Overzicht van lasten en baten naar kosten- en opbrengstensoorten	74
6.3 Toelichting bij het overzicht van lasten en baten	74
6.3.1 Analyse verschil begroting en realisatie	74
Waterveiligheid	74
Klimaatbestendig en gezond watersysteem	75
Schoon water	76
6.3.2 Aanwending onvoorzien	76
6.3.3 Overzicht incidentele lasten en baten	77
6.3.4 Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	78
6.3.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	78
7. Gerealiseerde investeringen	79
7.1 Lopende investeringen	79

7.2	Toelichting	79
7.3	Afgesloten investeringen	82
7.4	Toelichting op afgesloten investeringen	83
8.	Balans en toelichting	84
8.1	Grondslagen bij de balans en resultaatbepaling	84
8.2	Balans 87	
8.3	Toelichting op de balans	88
	Activa	88
	Passiva	92
9.	Rechtmatigheidsverantwoording	100
9.1	Rechtmatigheidsverantwoording dagelijks bestuur waterschap Aa en Maas	100
10.	Overige gegevens	102
10.1	Accountantsverklaring	102
11.	Voorstel en Besluit	108
	Bijlage A Overzicht lopende investeringen	110
	Bijlage B Overzicht afgesloten investeringen	113

KERNGEGEVENS

GEBIED			Begroting	Rekening
	Oppervlakte in hectare			161.000
Aantal gemeenten			20	20
Aantal bedrijven			16.823	17.281
Aantal inwoners			787.852	803.756

TAKEN			Begroting	Rekening
	Watersysteembeheer	110	km primaire waterkering	
	214	km niet-primaire waterkering		
	2.740	km hoofdwaterlopen		
	2.415	stuwen		
	115	gemalen		
Zuiveringsbeheer	7	rioolwaterzuiveringsinstallaties		
	104	rioolgemalen		
	423	km transportleiding		
	1.203.071	capaciteit zuiveringen i.e.		

FINANCIEN			Begroting	Rekening
	Watersysteembeheer			
Ingezetenaanslagen			329.900	330.157
Waarde gebouwd in miljarden	€	165,4	€	166,8
Aantal herleide ha ongebouwd		98.350		98.760
Aantal ha natuurterreinen		27.200		28.213
Aantal directe lozingen t.b.v watersysteemheffing		4.500		3.852
Netto lasten in miljoenen	€	96,3	€	92,7
Opbrengst heffingen in miljoenen (inclusief beschikking reserves)	€	90,6	€	91,0
Tarief ingezetenen	€	83,08	€	83,08
Tarief gebouwd in % van de WOZ-waarde		0,03053%		0,03053%
Tarief ongebouwd	€	119,50	€	119,50
Tarief natuurterreinen	€	7,37	€	7,37
Tarief verontreinigingsheffing	€	60,84	€	60,84
Bruto investeringen in miljoenen	€	206,0	€	141,1
Zuiveringsbeheer				
Aantal ve's		1.190.900		1.203.071
Netto lasten in miljoenen	€	80,0	€	79,4
Opbrengst heffingen in miljoenen (inclusief beschikking reserves)	€	73,0	€	74,0
Tarief zuiveringsheffing	€	60,84	€	60,84
Bruto investeringen in miljoenen	€	78,6	€	75,4

Jaarverslag

1. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van waterschap Aa en Maas. Die bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag gaan we per bestuurlijk thema in op de doelen die we ons gesteld hadden en in hoeverre deze zijn bereikt. De jaarrekening is de financiële afwikkeling van het jaar. Met de rechtmatigheidsverantwoording verklaart het dagelijks bestuur dat de bedragen in de jaarrekening getrouw zijn en dat geen sprake is van onrechtmatigheden boven de verantwoordingsgrens.

We sluiten 2025 af met een financieel resultaat van € 5,7 miljoen. Dat hebben we vooral te danken aan incidentele meevallers in de vorm van hogere belastingopbrengsten (plus € 1,5 miljoen) en hogere overige baten (plus € 4,2 miljoen). Het positieve saldo komt ten gunste van onze reserves en wordt de komende jaren ingezet om de tariefontwikkeling te dempen.

De belangrijkste resultaten van onze inspanningen leest u hierna. Daarna gaan we in op de invloed van het weer op ons werk en tot slot geven we op hoofdlijnen inzicht in de financiële realisatie in 2025.

Het jaar 2025 in vogelvlucht

Hieronder vindt u een greep uit onze prestaties en ontwikkelingen in 2025. We gaan hier uitgebreider op in bij de programmaverantwoording:

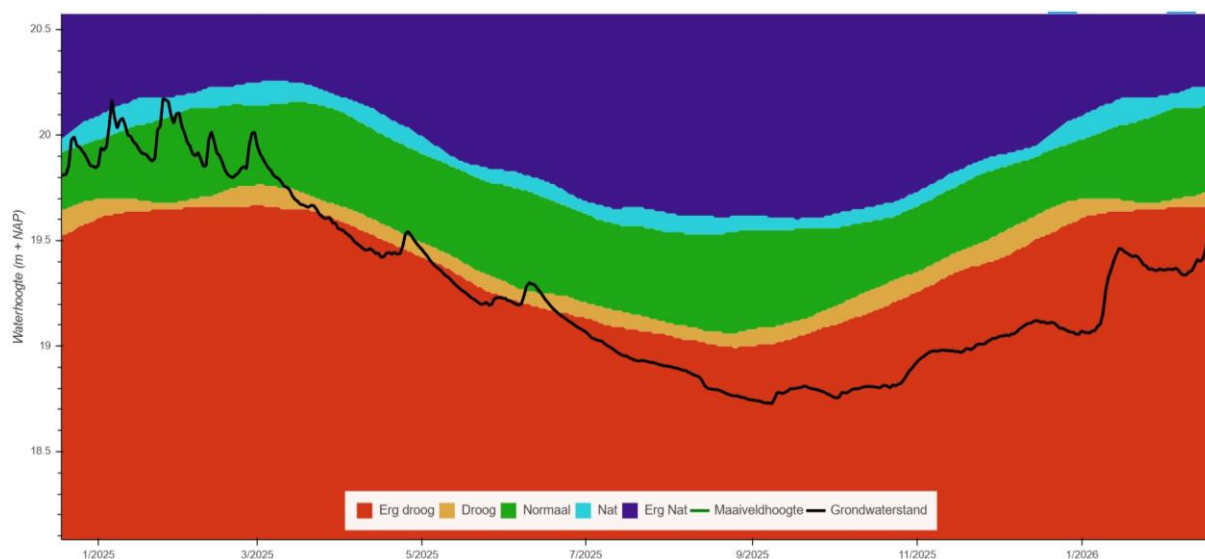
- De eerste kilometers dijk op het traject Ravenstein-Lith zijn versterkt.
- Het ontwerp-projectbesluit dijkversterking Cuijk-Ravenstein en het projectbesluit dijkversterking Doeveren zijn vastgesteld.
- We hebben natuurversterkende maatregelen getroffen waaronder de realisatie van twee hoogwatervluchtplaatsen voor bevers.
- Voor Howabo hebben we een omgevingsprogramma vastgesteld.
- Samen met de provincie hebben we afspraken voorbereid over financiering vanuit het Rijk voor NOVEX De Peel (€ 300 miljoen) en voor Natura2000/KRW (€ 400 miljoen).
- We hebben het Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hierin is uitgewerkt welke KRW-doelen we niet halen, waar dat aan ligt en welke aanvullende acties we oppakken. Hierbij is ook scherper in beeld gebracht wat andere partijen hiervoor moeten doen en hebben we afspraken gemaakt met de provincie in de KRW-Impuls Brabant.
- We hebben meerdere kilometers beek ontwikkeld, natuurvriendelijke oevers aangelegd en ecologische verbindingzones en vispassages gerealiseerd. Dit is minder dan de oorspronkelijke planning. Bij veel groenblauwe projecten hebben we voorbereidende stappen gezet voor de komende jaren.
- De biologische zuivering bij rwzi Oijen is gerenoveerd. Hierdoor kan de volledige zuiveringscapaciteit weer worden benut.
- Bij rwzi Land van Cuijk hebben we een nieuwe beluchtingstank in gebruik genomen. Ook hebben we de eerste onderdelen van de waterlijn gerenoveerd.
- Door een calamiteit hebben we eind november de stroom op rwzi Land van Cuijk uit moeten schakelen. We hebben ons maximaal ingespannen om de consequenties zo beperkt mogelijk te houden en onderzoeken de oorzaak van de storing.
- We hebben het onderzoeksprogramma Zuivering van de Toekomst voorbereid.
- De nieuwe kostentoedelingsverordening voor het watersysteembeheer is vastgesteld. Ook hebben we de belastingverordeningen aangepast aan het nieuwe belastingstelsel.
- We hebben een midtermreview uitgevoerd op het Bestuursakkoord 2023-2027 en het WBP 2022-2027.

Het weer en ons werk in 2025

Het jaar begon met een redelijk natte maand januari, maar daarna volgde vanaf februari een lange droge periode tot half april. Maart was zelfs bijzonder droog met nauwelijks een druppel regen. Ook het voorjaar en de zomer

bleven aan de droge kant, met augustus als uitschieter. Hoewel september en oktober juist wat natter waren, sloot het jaar droger dan gemiddeld af. Gemiddeld gezien valt er bijna 800 millimeter regen per jaar. In 2025 was dat maar 585 millimeter – een kwart minder dan normaal. Daarmee past 2025 in het rijtje van droge jaren zoals 2018, 2019, 2020 en 2022. Ondanks deze droogomstandigheden zijn we er toch in geslaagd ons werk te doen.

Dat het droog was, blijkt ook uit de grondwaterstanden. Onderstaande afbeelding toont bijvoorbeeld het grondwaterverloop in 2025 bij Volkkel. Na een natte start in de winter zien we daarin de grondwaterstanden zakken van maart tot september. Vervolgens stijgen ze licht, maar niet voldoende om uit de rode zone (een veel lager dan gemiddelde grondwaterstand) te komen. Kortom, al was het buiten niet altijd even zichtbaar, 2025 was een uitzonderlijk droog jaar. Overigens laat deze afbeelding mooi zien hoe we jaarrond en vaak ook 24/7 de toestand van het grond- en watersysteem volgen en dit ook delen via ons publieke informatieportaal.

Financieel

Met ingang van het boekjaar 2025 gelden er nieuwe verslaggevingsvoorschriften voor de waterschappen. Een belangrijk verschil is dat niet we niet alleen inzicht geven in de netto lasten, maar ook in de bruto baten en lasten. Daarnaast hebben een aantal onderwerpen een andere plek gekregen en zijn een aantal onderwerpen vervallen of juist toegevoegd. De jaarstukken zijn analoog aan de begroting 2025 opgesteld. Het volgende overzicht geeft op hoofdlijnen inzicht in de totstandkoming van het jaarrekeningresultaat.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil in €	Vershil in %
Rentelasten	14.196	14.196	14.916	-720	5%
Afschrijvingslasten	35.489	35.489	36.914	-1.425	4%
Personeelslasten	60.231	60.305	61.492	-1.187	2%
Goederen en diensten van derden	81.691	81.825	77.710	4.114	-5%
Bijdragen aan derden	6.185	6.185	5.826	360	-6%
Reservering/Voorzieningen/Onvoorzien	1.013	1.087	2.259	-1.173	108%
Totaal lasten	198.804	199.086	199.117	-31	0%
Financiële baten	2.697	2.697	2.575	-122	-5%
Personeelsbaten	1.325	1.399	1.802	403	29%
Goederen en diensten aan derden	2.615	2.615	4.156	1.541	59%
Bijdragen van derden	3.248	3.248	5.238	1.991	61%
Geactiveerde lasten	12.198	12.198	12.448	250	2%
Onttrekkingen aan voorzieningen/reserves	13.160	13.368	13.554	185	1%
Totaal baten	35.243	35.525	39.773	4.248	12%
Totaal netto lasten	163.561	163.561	159.344	4.217	-3%
Waterschapsbelastingen	163.561	163.561	165.056	1.495	1%
Saldo voor resultaatbestemming				5.712	

2. Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk leggen we voor verantwoording af over de realisatie in 2025. Dit doen we voor ieder van de vier bestuurlijk programma's:

1. Waterveiligheid
2. Klimaatbestendig en gezond watersysteem
3. Schoon water
4. Samen, duurzaam, slim en effectief.

Daarbij dezelfde kent ieder programma dezelfde indeling: de doelen die we ons voor deze WBP-periode hebben gesteld, wat we daarvoor in 2025 hebben gedaan en wat dit betekent voor de kosten en opbrengsten. Om inzicht te geven in de gerealiseerde prestaties en activiteiten zijn zogenaamde output tabellen opgenomen. Ze zeggen iets over gerealiseerde eenheden als kilometers of hectares, maar geven niet altijd een goed beeld van de geleverde inspanningen. In de kolom 'inspanning' wordt daarom een indruk gegeven van de voortgang van het project in plaats van alleen in de feitelijke afronding/oplevering. Dit doen we bijvoorbeeld door te kijken wanneer het plan van aanpak is afgerond (10%), het voorkeursalternatief is vastgesteld (30%) en wanneer het projectplan Waterwet is vastgesteld (60%).

2.1 Waterveiligheid

Het thema Waterveiligheid draait om de bescherming tegen overstromingen vanuit de Maas en het regionale watersysteem. Hiervoor moeten de waterkeringen (dijken en kunstwerken) periodiek worden getoetst aan de veiligheidsnormen. Het thema omvat de versterking van de primaire waterkeringen in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het participatieproces dat daarbij hoort. Daarnaast omvat het de zorgplicht voor de instandhouding van deze waterkeringen met alle activiteiten die daarbij horen, inclusief gegevens- en informatiemanagement en een goede afstemming tussen beheer en inrichting. Binnen dit thema gaan we ook in op de instandhouding en eventuele versterking van de regionale waterkeringen. Daarnaast bespreken we het samenspel tussen de waterkeringen en het watersysteem, binnen het Deltaprogramma Maas en binnen ons eigen werkgebied. Ook de voorbereidingen op hoogwater en de crisisbeheersing voor de waterkeringen vallen onder dit programma.

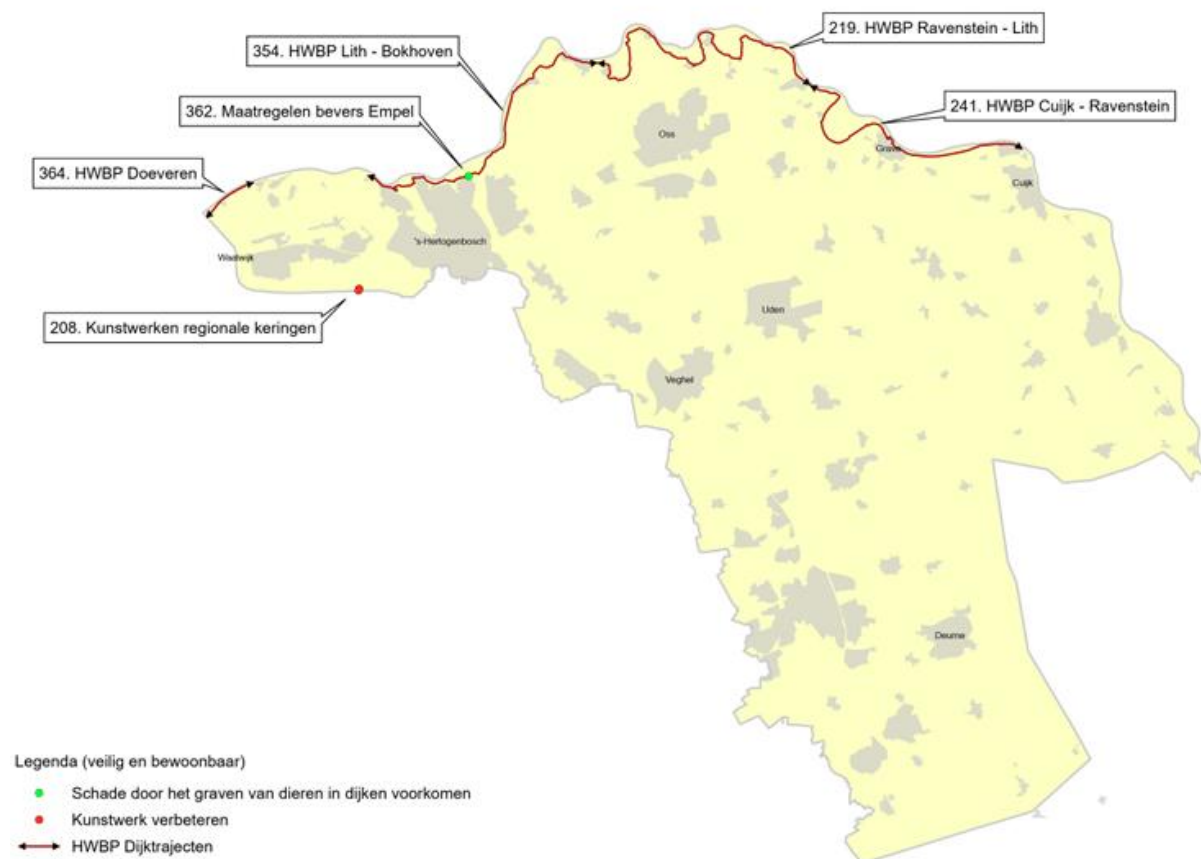
2.1.1 Doelstellingen: wat willen we bereiken?

De doelstelling binnen het thema Waterveiligheid is het beschermen van bewoners, bedrijven en infrastructuur in Noordoost-Brabant tegen overstromingen vanuit de Maas en het regionale watersysteem. Dit doen we door:

- onze Maasdijk volledig aan de norm te laten voldoen voor 2050. Dit doen we volgens de meerjarenplanning voor HWBP-projecten die in de volgende paragraaf is opgenomen.
- het inwinnen, valideren en digitaal opslaan en ontsluiten van gegevens over de waterkering in de projectfase en de beheerfase. Dit doen we in de eerste plaats voor de Maasdijk.
- de regionale keringen aan de provinciale normen te laten voldoen. Daarvoor voeren we groot onderhoud uit en verbeteren we de waterkerende kunstwerken in deze keringen.
- te voldoen aan de zorgplicht voor de instandhouding van de primaire keringen.
- waterkeringen te monitoren en onszelf voor te bereiden op calamiteiten (noodmaatregelen bij hoogwater).
- kennis te ontwikkelen en te innoveren op het gebied van waterveiligheid.
- onszelf als regionale partner van het Rijk in te spannen voor een robuuster Maassysteem met een grotere afvoercapaciteit. Daarbij bekijken we ook de opgaven in buurlanden en het regionale watersysteem.

2.1.2 De effecten bereiken: wat hebben we ervoor gedaan?

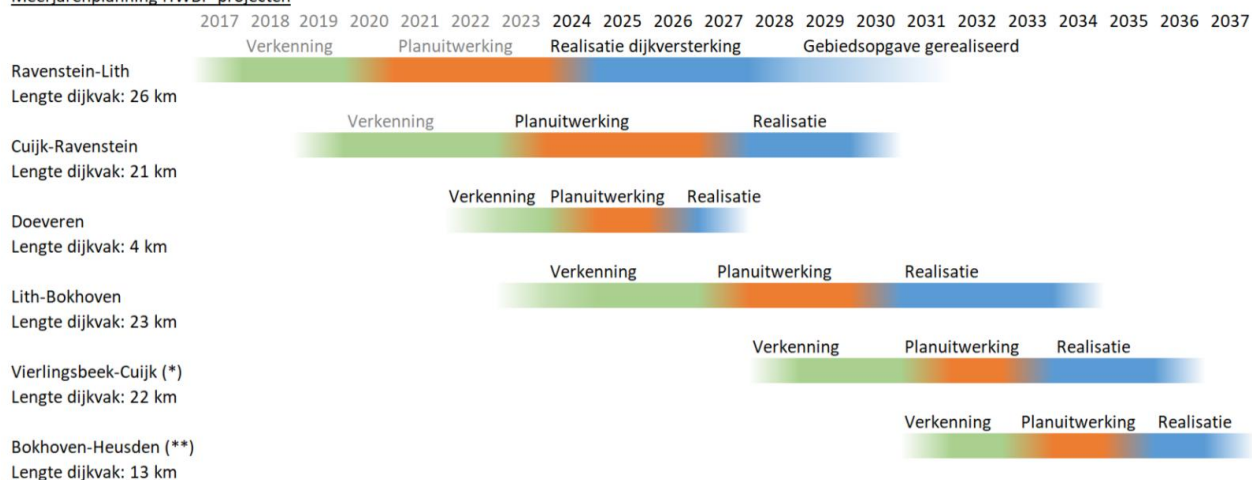
Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting 2025	Burap 2025	Realisatie 2025	t.o.v. Burap 2025	t.o.v. Begroting 2025	Inspanning
Investeringsprojecten							
Primaire keringen							
<i>Primaire keringen</i>	km	0	0	0			n.v.t.
Regionale keringen							
<i>Regionale keringen</i>	st	1	1	1	groen	groen	n.v.t.

Legenda (veilig en bewoonbaar)

- Schade door het graven van dieren in dijken voorkomen
- Kunstwerk verbeteren
- HWBP Dijktrajecten

Meerjarenplanning HWBP-projecten

(*) Op basis van ontwerpprogramma HWBP

(**) Aangemeld bij het HWBP

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

- *Uitvoeren van het project Meanderende Maas (Ravenstein-Lith)*
In 2025 zijn de eerste dijkkilometers versterkt. Op dijksecties bij Demen, Dieden en Lithoijen hebben we damwanden aangebracht en grondwerk uitgevoerd. Daarbij hebben we klei gebruikt die is ontgraven in de uiterwaarden. Medio mei is het informatiecentrum in Megen geopend. Ook hebben we een actieplan opgesteld waarin staat wat de aannemer moet doen als er hoogwater is voordat een dijksectie is opgeleverd.
- *Uitwerken van het plan voor de dijkversterking Cuijk-Ravenstein*
Het vergunningenontwerp is afgerond. Onderdeel van het project is de planuitwerking van onze eigen meekoppelkansen Raammonding en Beerse Overlaat. Het ontwerp-projectbesluit is eind oktober vastgesteld en daarna ter inzage gelegd. Samen met de aannemer zijn we begonnen met het uitwerken van een definitief ontwerp.
- *Uitwerken van het plan voor de dijkversterking Doeveren*
Afgelopen zomer heeft het dagelijks bestuur het projectbesluit genomen. Dit is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. In december hebben we de uitvoering gegund.
- *Verkennen van oplossingsrichtingen voor de dijkversterking Lith-Bokhoven*
We hebben mogelijke alternatieven bepaald en afgewogen voor de dijkverbetering Lith-Bokhoven, inclusief de inrichting van de Henriëttewaard. Op basis daarvan is de ontwikkeling van de kansrijke alternatieven ver gevorderd. Het projectteam heeft daarvoor intensief overlegd met andere overheden. Bewoners zijn op meerdere momenten geïnformeerd over de opgave. Ook hebben zij de gelegenheid gekregen om mee te denken over oplossingen. Dit geldt in het bijzonder voor Lith en Oud Empel.
- *Financiën HWBP*
De bruto investeringen voor waterveiligheid waren in 2025 fors hoger dan in voorgaande jaren. Dit komt doordat we zijn gestart met de uitvoering van het project Meanderende Maas. Via het dashboard HWBP wordt het algemeen bestuur elk kwartaal op de hoogte gebracht van de laatste stand van zaken.

Gegevensbeheer en informatiemanagement

- We hebben onze manier van werken en de software voor beheer en onderhoud geüniformeerd. We werken volgens het principe 'gegevens hebben één bron'. Dit vergroot de efficiëntie en de gegevenskwaliteit.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor de (gegevens)oplevering van de eerste dijksectie voor Meanderende Maas.

Regionale waterkeringen

- *Verbeteren kunstwerken regionale keringen*
In 2025 hebben we de uitstroomconstructie van de Zandleij in het Drongelens kanaal verbeterd.

Instandhouding waterkeringen, zorgplicht en beoordeling primaire waterkeringen

Landelijk wordt gewerkt aan 'zorgplicht centraal'. Daarbij wordt de instandhouding, beoordeling en versterking van de primaire waterkeringen aan elkaar gekoppeld omdat de processen in elkaar grijpen. In de zorgplichtrapportage zijn we daarom nadrukkelijk ingegaan op de beoordeling van de primaire keringen. De versterkingsopgave in het HWBP is zo groot en belangrijk dat daar afzonderlijk over wordt gerapporteerd.

- *Regulier onderhoud en biodiversiteit*
Het onderhoud aan de grasbekleding en de bomen op de primaire en regionale waterkeringen is volgens planning uitgevoerd. De eerste maaieronde is gefaseerd uitgevoerd door twee nieuwe aannemers. Daaruit kwamen verbeterpunten naar voren over het markeren van waardevolle soorten. Deze punten zijn de rest van het jaar goed opgepakt.
- *Vorbereiden en uitvoeren van de tweede landelijke beoordeling (LBO-2)*
Op 1 januari 2023 is de tweede landelijke beoordeling van de primaire waterkeringen (LBO-2) van start gegaan. Op basis van ons areaalplan LBO-2 hebben we in 2025 een plan van aanpak opgesteld voor de beoordeling van het eerste dijktraject: Ravenstein-Lith (36-3). We hebben een wettelijke verplichting om

dijken eens per 12 jaar te beoordelen. Daarnaast is het nodig om aan te tonen dat het versterkte dijktraject aan de veiligheidsnorm voldoet.

Omgang met bevers en dassen, rekening houdend met dierenwelzijn

- Eén van de Brabantse muskrattenvangers is volledig inzetbaar voor het opsporen van bevers.
- De hoeveelheid tijd en geld die nodig is om met bevers en dassen om te gaan, blijft de komende jaren toenemen. We hebben in 2025 een mooie stap gezet met de inzet van drie eigen beversspecialisten voor het opsporen van risico's en de monitoring en begeleiding van maatregelen in het watersysteem en langs de keringen.
- Bij Empel zijn we gestart met de aanleg van twee hoogwatervluchtplaatsen voor bevers. Zo voorkomen we dat bevers de dijk op vluchten en daar gaan graven, als hun burchten en oeverholten bij hoogwater overstromen.

Kennisontwikkeling en innovatie

- *Optimaliseren berekeningen lengte heaveschermen*
De berekening van de lengte van damwanden tegen piping (de zogeheten heaveschermen) is mogelijk te optimaliseren. Dat is gebleken tijdens het project Meanderende Maas. In 2025 zijn we daarom gestart met een innovatieproject dat volledig gesubsidieerd wordt door het HWBP. Daarmee willen we kennis vergaren die waterschappen nu nog missen. We hebben inmiddels een literatuurstudie en proeven op kleine schaal uitgevoerd.
- *Versterken kennisuitwisseling intern en extern*
We blijven leren van eerdere dijkversterkingsprojecten. Dit doen we onder andere door personeel uit te wisselen. We blijven deelnemen aan landelijke kennisnetwerken op het gebied van techniek, projectmanagement, dijkbeheer en graverij, en aan de Programmacommissie Waterkeringen van de STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer). Vanuit onze wettelijke zorgplicht voor de primaire waterkeringen heeft in 2025 een peer review plaatsgevonden bij waterschap Brabantse Delta over realtime inzicht en continu beoordelen.

Deltaprogramma Maas en Ruimte voor de rivier 2.0

- *Bijdragen aan realisatie van rivierverruimingsprojecten*
De realisatie van de projecten Lob van Gennep (waterschap Limburg) en Oeffelt (provincie Noord-Brabant) is in 2025 onder financiële druk komen te staan door inflatie en stijgende kosten voor de voorfinanciering. Wij hebben belang bij deze projecten, omdat ze tot lagere ontwerpwaterstanden leiden voor een deel van onze Maasdijken. We zijn met onze partners in gesprek gegaan over extra bijdragen aan beide projecten. Dit heeft nog niet tot een oplossing geleid.
- *Inbreng leveren bij de uitwerking van het programma Ruimte voor de rivier 2.0 (voorheen IRM)*
We hebben mogelijke verbeteringen aan de Maasdijken ingebracht in het programma Ruimte voor de rivier 2.0. Dit kan het rijk benutten bij besluitvorming over de afvoercapaciteit, de rivierbodemplugging en de binnendijkse ruimtelijke reserveringen. Ook hebben we bijgedragen aan de gebiedsuitwerking voor de Maas. Dit moet leiden tot een actuele voorkeursstrategie Rivieren in het nationale Deltaprogramma 2027.

2.1.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?

Exploitatie

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Totaal lasten	21.167	21.189	21.208	-20
Totaal baten	368	368	1.111	744
Saldo exclusief mutaties bestemmingsreserves	20.799	20.821	20.097	724
Mutaties bestemmingsreserves		22	22	
Netto lasten	20.799	20.799	20.075	724

Investeringen

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begrote bruto investering 2025	Begrote netto investering 2025	Realisatie bruto investering 2025	Realisatie netto investering 2025
Waterveiligheid	152.776	28.033	113.579	13.684
Totaal	152.776	28.033	113.579	13.684

In hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7 geven we een nadere toelichting bij de bedragen.

2.2 Klimaatbestendig en gezond watersysteem

Bij het thema 'Klimaatbestendig en gezond watersysteem' draait het om een goed functionerend watersysteem. In normale én in extreem droge en natte situaties: klimaatbestendig, robuust, veerkrachtig en stuurbaar. Daarbij sturen we op de kwantiteit via goede waterpeilen, waterconservering en het omgaan met wateroverlast en droogte, en op de chemische en ecologische kwaliteit. Het gaat daarbij niet alleen over het watersysteem zelf, maar ook over wat we met onze aanpak en manier van (samen)werken kunnen en willen bijdragen met het watersysteem. Denk aan: een vitaal platteland, gezondheid, een goede biodiversiteit en mogelijkheden voor recreatie. Bij een klimaatrobuuste inrichting houden we ook rekening met de uitstoot van broeikasgas uit het systeem en de bodem. Daarnaast is het werken aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) een belangrijk onderdeel.

We werken met twee deelprogramma's: 'Voldoende water en omgaan met weersextremen' en 'Gezond en natuurlijk water'.

2.2.1 Voldoende water en omgaan met weersextremen

Het deelprogramma 'Voldoende water en omgaan met weersextremen' draait om waterbeheer en de gewenste hoeveelheid water. Het gaat over het voorkomen van wateroverlast en problemen door droogte, over verdrogingsbestrijding in en rond natuurgebieden en over alle inspanningen om het watersysteem in goede staat te houden, zoals baggeren, maaien en onderhoud aan kunstwerken.

2.2.1.1 Doelstellingen: wat willen we bereiken?

- We streven naar een klimaatbestendig, robuust, veerkrachtig en stuurbaar watersysteem; ons watersysteem functioneert uitstekend in normale situaties én is voorbereid op zeer droge en zeer natte situaties.
- We hebben 24/7 inzicht in de toestand van ons watersysteem met data, informatie en technologie.
- Op het gebied van droogte en verdroging:
 - In 2027 voldoen we aan de kwalitatieve én kwantitatieve doelstellingen voor (grond)water binnen de KRW.
 - We leveren ons aandeel binnen de gezamenlijke Brabantse ambitie voor een droogterobuust (grond)watersysteem in 2040.
 - We conserveren meer grondwater. Dat doen we door het langer vast te houden, aan te vullen en te infiltreren, door meer oppervlaktewater aan te voeren, door minder grondwater te onttrekken en door het gezuiverde afvalwater (effluent) van onze rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) beter te benutten.
 - We zorgen voor een stabielere grondwaterbalans met in het voorjaar structureel hogere gemiddelde grondwaterstanden in de beekdalen en polders (10 tot 15 centimeter), flanken (20 tot 30 centimeter) en op de hogere gronden (35 tot 50 centimeter).
- Op het gebied van wateroverlast:
 - We voldoen aan de omgevingswaarden voor wateroverlast voor het regionale watersysteem.
 - We kennen de mogelijke restrisico's dankzij de stresstesten en risicodialogen die we hebben uitgevoerd. We informeren belanghebbenden over deze restrisico's en de verzekeraarbaarheid van wateroverlast.

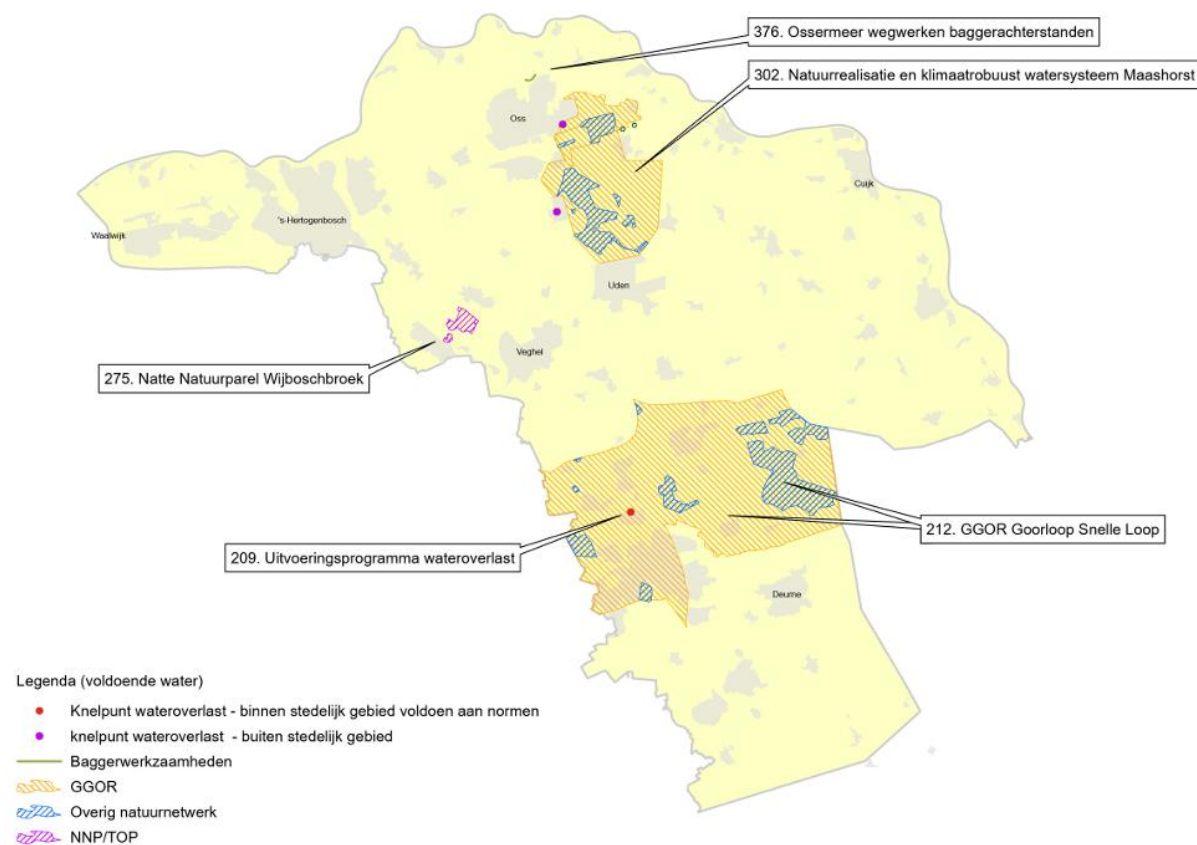
2.2.1.2 De effecten bereiken: wat hebben we ervoor gedaan?

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting 2025	Burap 2025	Realisatie 2025	t.o.v. Burap 2025	t.o.v. Begroting 2025	Inspanning
Investeringsprojecten							
Hydrologie NNB							
<i>Natura 2000</i>	ha	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	
<i>Natte Natuurparels</i>	ha	242	0	0	groen	rood	145
Droogte, waterconservering							
<i>GGOR 2.0</i>	ha	7.114	965	7.752	groen	groen	8.196
Wateroverlast							
<i>Voldoen aan de normen (uitv.progr. 2 en 3)</i>	ha	0	0	0,4	groen	groen	
<i>Knelpunten bebouwd gebied</i>	st	2	0	0	groen	rood	
Wegwerken baggerachterstanden*	km	1	1	0	rood	rood	

*Aan het wergwerken van baggerachterstanden wordt gewerkt conform de aanpak cyclisch groot onderhoud.

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting 2025	Burap 2025	Realisatie 2025	t.o.v. Burap 2025	t.o.v. Begroting 2025	Inspanning
Investeringsprojecten							
Maaien	km/jaar	2.450	1.800	2.487	groen	groen	n.v.t.
Cyclisch groot onderhoud	km	113	113	114	groen	groen	n.v.t.
Wijzer onderhoud *	km/jaar	200	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

*N.a.v. de evaluatie wijzer onderhoud werken we geen kilometers meer af, maar pakken we specifieke knelpunten aan.

Droogte en verdroging

- Om meer grondwater te conserveren, werken we in de lopende projecten verder aan goede hydrologische omstandigheden voor de belangrijkste natuurgebieden:
 - In de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Vitale Peel is de provincie de trekker. Wij leveren water- en gebiedskennis. Om meer snelheid in het proces te krijgen, zijn deelgebieden en -projecten benoemd waar nu verkenningen voor plaatsvinden en de planvorming voor start. In 2025 zijn voor GGA Vitale Peel zijn deelprojecten uitgewerkt in projectfiches. Op basis van de fiches uit de verschillende GGA's is rijksfinanciering voor de Aanpak Landelijk Gebied (ALG), verdeeld over de verschillende deelprojecten. Ook zijn we met ondernemers van start gegaan om te komen tot een meer duurzame bedrijfsvoering.

- Dal van de Aa is een beekherstelproject waarbij we ook zorgen voor hydrologisch herstel voor N2000 Grote Peel en de landbouw. Dit doen we samen met waterschap Limburg. In 2025 zijn we doorgeshaan met de grondverwerving en hebben we onderzoek gedaan naar de positionering van het tracé.
- Voor de gebiedsontwikkelingen Astense Aa-Zuid en Eeuwseloop zijn we gestart met integrale gebiedsplannen voor natuur-, water- en landbouwdoelen. Hiervoor lopen intensieve gesprekken met partijen in het gebied.
- In 2025 is voor GGA Moerputten, Vlijmens Ven en Bossche Broek het koersdocument geactualiseerd op basis van stikstofberekeningen. Daarnaast zijn vijf maatregelen en activiteiten uitgewerkt in ALG-fiches. Hiervoor zijn financiële middelen toegekend en we zijn gestart met de uitwerking. De fiche 'peilbeheer en grondgebruik Vlijmens Ven en Vughts Gement', waarvan wij gedelegeerd opdrachtgever zijn, is gestart met een stakeholderanalyse en een bezoek aan de grondgebruikers en -eigenaren. De overige fiches worden door andere partners aangestuurd.
- Ook voor GGA Strabrechtse heide zijn deelprojecten in fiches uitgewerkt en zijn daar rijksmiddelen aan toegekend. In het gebied van Aa en Maas gaat het onder andere om de natte natuurparel Sang en Goorkens en om de Kleine Aa. Voor de natte natuurparel Sang en Goorkens hebben we na enkele grote aankopen in 2024, nu de planvorming weer opgepakt. In 2025 heeft het algemeen bestuur krediet verleend voor de voorbereiding en de grondkosten.
- De uitvoering voor de natte natuurparel Wijboschbroek loopt voorspoedig. In 2025 is 1,26 kilometer aan natuurvriendelijke oever (NVO) opgeleverd langs de Biezenloop. Ook zijn we gestart met realisatie van maatregelen tegen verdroging (242 hectare).
- Onderdeel van het Gebiedsplan Raam is het hydrologisch herstel van de natte natuurparel Hooge Raam. In 2025 is de aannemer geselecteerd en zijn we gestart met het definitieve ontwerp van de maatregelen.
- We wilden in 2025 op ruim 7.000 hectare van ons gebied waterconserveringsmaatregelen treffen (GGOR 2.0). Het betreft Herperduin (386 hectare a), korte termijn maatregelen Maashorst (2286 hectare) en GGOR Gemert-Bakel-Laarbeek (4.442 hectare). In het gebied Maashorst en Herperduin is vertraging opgetreden in de realisatie van het eerste deel van het maatregelpakket dat in 2024 zou worden opgeleverd. In 2025 is dat samen met het resterende deel wel gelukt. Hierdoor zijn in 2025 extra hectares gerealiseerd in Herperduin (in totaal 965 hectare) en Maashorst (in totaal 6.786 hectare). Realisatie in GGOR Gemert-Bakel-Laarbeek (4.441 hectare) is niet gelukt. Er is in het project GGOR Gemert-Bakel-Laarbeek vertraging opgetreden door een rechtszaak en vanwege de grondpositie. Door de overloop vanuit 2024 is de totale realisatie ondanks de vertraging in Gemert-Bakel-Laarbeek groter dan gepland. Bij de bestuursrapportage halverwege 2025 was de verwachting dat het niet zou lukken om de korte termijn maatregelen op de Maashorst in 2025 te treffen. Doordat we hier toch in zijn geslaagd, komt de uiteindelijke realisatie in 2025 hoger uit dan we bij de bestuursrapportage voorzagen. De vermelde hectares GGOR 2.0 gaan over het totale gebied waarin we maatregelen hebben getroffen. Dit hoeft niet te betekenen dat de hydrologische omstandigheden nu ook in het hele gebied op orde zijn.
- In 2025 is het concept-koersdocument beregeningsbeleid ter consultatie voorgelegd aan de achterban.
- Het beleid op kleine onttrekkingen (van minder dan 10 m³ per uur) is in 2025 geëvalueerd.
- In 2025 hebben we projecten geïnventariseerd voor het Derde Uitvoeringsprogramma Deltaplan Hoge Zandgronden 2028-2033. In 2026 wordt ons bod aangeboden aan het Rijk.
- De terrein beherende organisaties hebben hun projectplannen voor hydrologische maatregelen voor detailontwatering en waterconservering ingediend bij de provincie voor financiering. Het gaat hierbij om natuur buiten de GGA's, zoals Sint Anthonisbos/De Grote Slink-Bunthorst en de Stippelberg. Wij hebben de plannen mede vormgegeven en blijven betrokken tot de inrichting.
- We nemen maatregelen om meer oppervlaktewater aan te voeren:
 - We werken conform de afspraken uit het Waterakkoord 2022 (WATAK).
 - De aanvoer naar de Grote Peel via de Kokmeeuwweg gaat richting uitvoering.
 - We hebben Maas- en kanaalwater optimaal ingezet om droogte te bestrijden in de lente/zomer en om grondwater aan te vullen in de herfst/winter.

- We blijven mogelijkheden ontwikkelen om effluent te hergebruiken. We hebben zuiveringstechnologieën gedefinieerd, aanvoerroutes en infiltratiegebieden in kaart gebracht en gaan het gesprek aan met de landbouw, natuurorganisaties, het drinkwaterbedrijf, de provincie en gemeenten.
- Om minder grondwater te onttrekken hebben we meegewerkt aan het Brabantbrede ontwikkelspoor om mensen meer waterbewust te maken.
- We gebruiken een uitgebreid grondwatermeetnet om de toestand van het grondwater te kunnen volgen en de effectiviteit van maatregelen te kunnen evalueren en optimaliseren.

Stad als Spons

- Steden en dorpen zijn een onmisbare schakel in het watersysteem. Met meer piekbuien en langere periodes van droogte moeten steden beter als spons functioneren. We zien dat we vooral het verschil kunnen maken door het afkoppelen van particulier terrein. Met het project Boschberg Boekel als voorbeeld ontwikkelen we hiervoor een duidelijke aanpak. Daarnaast hebben we ingezet op burgerparticipatie met activiteiten als de Water Race met basisscholen, Inwoners aan Zet voor tuinvergroening, samenwerking met Stichting Steenbreek, boomplantdagen en het Watervangspel bij evenementen. Ook hebben we onze gezamenlijke subsidieregeling met de As50+ herzien en uitgebreid naar de Brabantse Peel en Land van Cuijk.
- In 2025 werkten we op meerdere vlakken succesvol samen:
 - We maakten een watersysteemanalyse voor de dorpskernen Gemert en Oudheusden.
 - We ontwikkelden de waterinfiltratiekansenkaart van de RNOB.
 - We publiceerden een aansprekende handreiking vanuit de Samenwerking Klimaatbestendig Land van Cuijk.
 - We organiseerden het afkoppelproject met een plus op waterkwaliteit in Oss Ruwaard.

Wateroverlast en Hoogwateraanpak Brabant-Oost (Howabo)

- We staan voor de opgave om wateroverlast tegen te gaan in de regio Den Bosch (Howabo). Daarvoor werken we samen met de partijen in het gebied om elf kansrijke bouwstenen te verkennen. In februari 2025 is de samenwerking bekrachtigd met het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst. De verkenning van de bouwstenen is afgerond. Gelijktijdig hebben we gewerkt aan de milieueffectrapportage. Daarnaast hebben we gewerkt aan het omgevingsprogramma Howabo, dat de strategie en de bouwstenen omvat. In december hebben we overeenstemming bereikt over de strategie. Daaraan gekoppeld is een extra reservering van € 175 miljoen in de begroting voor de toekomstige maatregelen.
- In 2025 hebben we in het kader van het Derde Uitvoeringsprogramma Wateroverlast op twee locaties in landelijk gebied de normoverschrijding opgelost door bovenstrooms maatregelen te nemen voor waterconservering (0,4 hectare).
- Het modelinstrumentarium voor de toetsing is in 2025 vernieuwd en geactualiseerd. De vierde toetsing van het regionale watersysteem aan de omgevingswaarden voor wateroverlast is nagenoeg gereed. Alleen de rapportage moet nog worden afgerond.
- In 2025 hebben we, samen met waterschap De Dommel, de waterbeelden van de bovenregionale stresstest opgeleverd aan het Rijk. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft het landelijke beeld eind oktober bekendgemaakt via een brief aan de Tweede Kamer. Het algemeen bestuur is daarover geïnformeerd. De informatie vanuit de stresstest zetten we ook in voor een betere samenwerking met onze partners bij (de voorbereiding op) crisissituaties door hoogwater en extreme neerslag.
- De hoogwatersituatie in de winter van 2023/2024 was een echte 'stresstest'. Vanuit Slim Watermanagement hebben we de redeneerlijn wateroverlast Zuid-Nederland en een infographic van de watersystemen in Zuid-Nederland opgesteld. Ook hebben we met onze collega-waterbeheerders in Zuid-Nederland het BOS-hoogwatermodel verbeterd (BeslissingsOndersteunendSysteem).

Instandhouding van het watersysteem

Grotere weersextremen vergen steeds meer van ons watersysteem. We werken aan en met een dynamisch watersysteem dat tegen een stootje kan. Daarin houden we rekening met belangen van inwoners, boeren en de

natuur. Daarvoor is beheer en onderhoud nodig. Een goede afstemming met onze inwoners is daarbij belangrijk, vooral omdat vanuit meerdere maatschappelijke belangen een toenemend beroep wordt gedaan op beheer en onderhoud.

- In het peilbeheer zetten we de lijn van de afgelopen jaren voort. Deze is vastgelegd in de aangescherpte Nota Peilbeheer. We hebben in 2025 de beheer- en conserveringsmarges benut om zo veel mogelijk water vast te houden waar het kon en tegelijk te kunnen anticiperen op wisselende omstandigheden.
- We hebben voor de peilbesluiten in Koningsvliet en Hertogswetering een extra informele consultatieronde ingelast. Daarmee schuift de vaststelling door het algemeen bestuur door naar het tweede kwartaal van 2026.
- In onze inrichtingsprojecten, zoals beekontwikkeling, letten we op een goede bereikbaarheid. Zo kunnen we het onderhoud daarna op een toekomstbestendige manier uitvoeren. Ook op enkele andere trajecten hebben we de bereikbaarheid voor onderhoud verbeterd.
- We hebben ons reguliere baggerprogramma uitgevoerd. Daarnaast zijn we in het kader van 'wegwerken baggerachterstanden' gestart met het baggeren van het Ossemeer in district Hertogswetering. Naar verwachting wordt dit project begin 2026 opgeleverd.
- Sinds april 2025 is de nieuwe gedragscode Soortenbescherming van kracht. Op korte termijn zijn de effecten voor waterschap Aa en Maas beperkt, maar enkele verplichtingen uit de nieuwe gedragscode leiden op termijn tot hogere uitgaven. De grootste uitdaging is het effectief opsporen van beschermde soorten om daar vervolgens zo goed mogelijk rekening mee te houden in ons werk.
- Beveractiviteiten als het graven van holen en het aanbrengen van dammen en burchten zijn sinds de herintroductie in 1988 in grote delen van ons gebied sterk toenemen. De inzet van onze mensen neemt daardoor ook toe. Bovendien levert het steeds vaker gevaarlijke situaties op. Over deze risico's, de aansprakelijkheid en de kosten zijn we in gesprek met de omgevingsdienst en de provincie.
- Eind 2025 zijn de onderhoudsbestekken Asten-Someren en Helmond opnieuw aanbesteed. Zo'n bestek bestaat onder meer uit schonen en maaien, cyclisch baggeren en het onderhouden van ingerichte oevers. Ook innovatieve technieken als de inzet van emissievrij materieel en 3D-maaien (het driedimensionaal vastleggen van de beweging van de kraan) zijn onderdeel van de onderhoudsbestekken. Via brede inzet van de techniek verkennen we de verdere toepassingsmogelijkheden, waaronder ook de ontwikkeling van de slibdikte (de hoeveelheid bagger op de waterbodem).
- Waterlopen die veel onderhoud vragen, gaan we aanpakken. In 2025 hebben we opdracht gegeven om de oorzaken van het intensieve onderhoud van KRW-waterlichamen in beeld te brengen, inclusief mogelijke oplossingen hiervoor.
- Planten en dieren die overlast geven en die hier van nature niet thuishoren (zogenoemde invasieve exoten) blijven we bestrijden volgens onze werkprotocollen. Denk hierbij aan de grote waternavel, de Japanse duizendknoop en de muskusrat. Bij dieren doen we dit op de meest diervriendelijke manier. Samen met de andere Brabantse waterbeheerders en de provincie hebben we in 2025 gewerkt aan een meer strategische aanpak, die leidde tot een herziening van de werkprotocollen.

Kennisvragen

- In 2025 hebben we op basis van een Brabantbrede afspraak uit de Droogteagenda samen met de andere partijen het grondwatermeetnet doorontwikkeld. Daardoor kunnen we vaststellen in hoeverre onze gezamenlijke inspanningen helpen om de grondwaterdoelen te behalen.
- Afgelopen jaar hebben we voor al onze hydrologische meetnetten een uniforme en reproduceerbare validatiemethodiek opgezet om de kwaliteit van de beschikbare hydrologische data te verbeteren. Het neerslagmeetnet is in 2025 volledig operationeel, waarbij de metingen door het KNMI worden gevalideerd en als referentie dienen voor de neerslagradarbeelden. Daarnaast hebben we in 2025 verkend of we met *remote sensing* in beeld kunnen brengen waar wordt beregend, waar plassen boven het maaiveld staan en welke percelen bedekte teelten hebben.
- Door onderzoek hebben we in 2025 nog meer inzicht verkregen:
 - De effecten van regelbare drainage- en infiltratiesystemen zijn gerapporteerd, samen met conclusies over de toepassingsmogelijkheden.

- We hebben de mogelijkheden onderzocht voor het hergebruik van effluent voor droogtebestrijding in de zomer en in de winter.
- Om de effecten van maatregelen voor het project Leegveld gefundeerd aan te kunnen tonen, hebben we een statistisch valide beoordelingsprocedure ontwikkeld.

2.2.2 Gezond en natuurlijk

2.2.2.1 Doelstellingen: wat willen we bereiken?

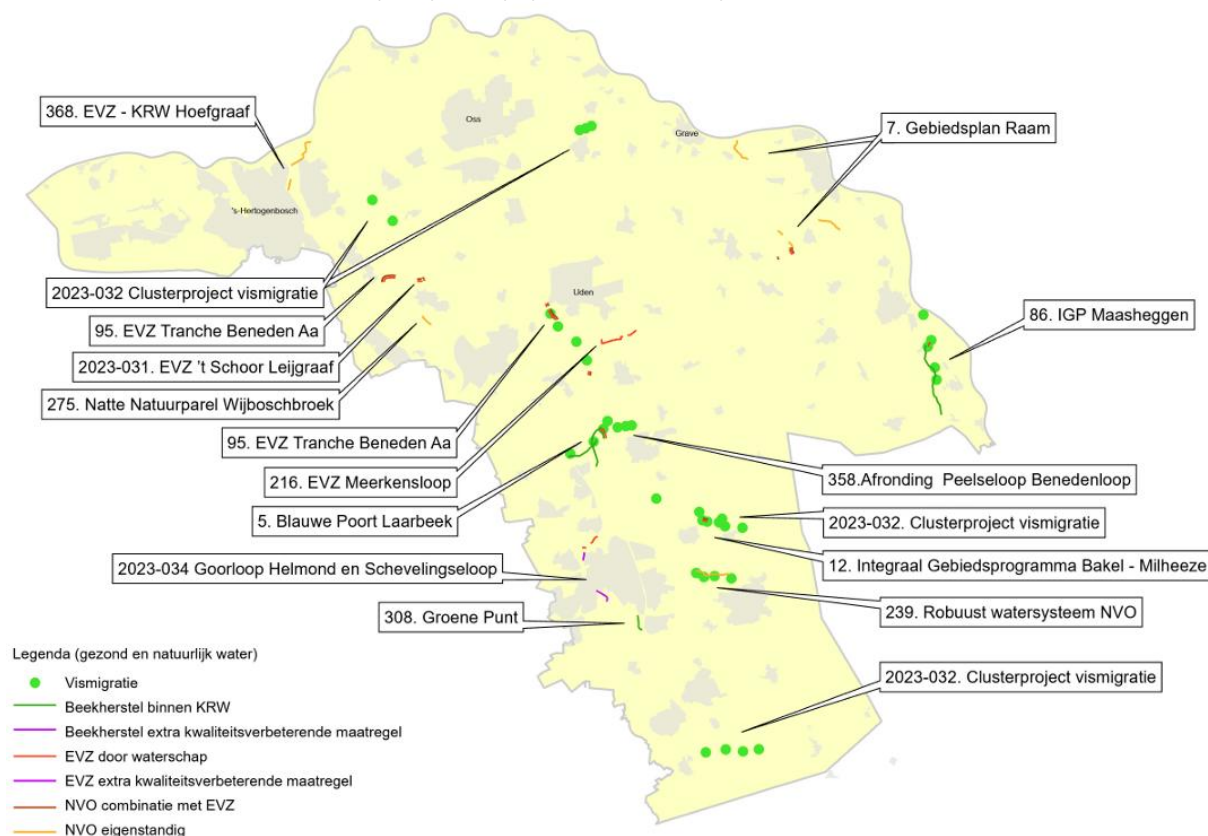
- We treffen (ons deel van) de maatregelen die nodig zijn voor een ecologisch goed functionerend watersysteem. We doen dit conform de KRW op het gebied van inrichting, stoffen, en beheer en onderhoud. Wanneer het niet lukt om voor eind 2027 aan alle doelen uit de KRW te voldoen, leggen we dat uit.
- De waterkwaliteit en de monitoring daarvan voldoen aan de normen uit het Besluit kwaliteit leefomgeving.
- We werken aan de (bron)aanpak van medicijnresten en opkomende stoffen in het oppervlaktewater (zoals PFAS en microplastics).
- We werken aan een grotere biodiversiteit.
- We vergroten de mogelijkheden voor recreatie in en om het water, zonder dat dit ten koste gaat van de waterdoelen.
- We vergroten het waterbewustzijn bij de inwoners van ons werkgebied.
- We hebben 24/7 inzicht in de toestand van ons watersysteem dankzij data, informatie en technologie.

2.2.2.2 De effecten bereiken: wat hebben we ervoor gedaan?

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting 2025	Burap 2025	Realisatie 2025	t.o.v. Burap 2025	t.o.v. Begroting 2025	Inspanning
Investeringsprojecten							
Beekherstel	km	13	7	7	groen	oranje	11
Natuurvriendelijke oevers eigenstandig	km	6	3	7	groen	groen	10
Natuurvriendelijke oevers gecombineerd*	km	4	0	0	groen	rood	3
Ecologische verbindingzones	km	9	2	2	groen	rood	7
Beekmondingen	st	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t
Vispassages	st	36	19	19	groen	oranje	32
Recreatie/educatie/participatie **	st/jaar	20	20	17	oranje	oranje	n.v.t.

* Realisatie in combinatie met EVZ

** Het aantal werken voor recreatie, educatie en participatie kan per jaar verschillen, maar blijft binnen de financiële kaders.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Veel van onze inspanningen dragen bij aan het doel van de KRW: een ecologisch goed functionerend systeem van grond- en oppervlaktewater. In juni 2025 heeft het algemeen bestuur het Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma goedgekeurd. Daarin staan concrete acties om eind 2027 zo dicht mogelijk bij de KRW-doelen uit te komen. Deze acties richten zich op acht thema's:

- Inrichting
- Grondwater
- Beheer en Onderhoud
- VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)
- Monitoring en Onderzoek
- Stedelijk Afvalwater
- Samenwerken en Aanspreken
- Juridische risico's, Verantwoording en Dossiervorming

De uitvoering is in volle gang. Hierbij gaan we uit van de wettelijke verplichtingen van de KRW. Daarnaast houden we rekening met onze andere doelen en verplichtingen, bijvoorbeeld op het gebied van droogte en wateroverlast én met wat realistisch is qua capaciteit en middelen. Vooruitlopend op het Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma is de beschikbaar gestelde aanvullende capaciteit voor inrichtingsprojecten en VTH ingevuld en het extra budget voor onderzoek en monitoring besteed. De resultaten van het programma in 2025 staan hieronder per thema toegelicht in combinatie met de reguliere KRW-inspanningen.

Inrichtingsopgaven van KRW-waterlopen en ecologische verbindingzones (EVZ's)

- In 2025 hebben we zeven kilometer beekherstel afgerond in de Sint Jansbeek, Groene Punt (Nieuwe Aa) en een traject in de Goorloop. Dit is minder dan de beoogde dertien kilometer doordat we bij de Blauwe Poort fase 2 (zes kilometer) vertraging hebben opgelopen door juridische procedures. In september 2025 zijn we hier gestart met de uitvoering. We verwachten dat het werk voor de zomer van 2026 afgerond is.
- In 2025 hebben we daarnaast zeven kilometer eigenstandige NVO aangelegd. Dat is één kilometer meer dan begroot. De kilometers zijn gerealiseerd in de Biezenloop (Wijboschbroek), de Vlier en de Nieuwe Vliet.
- Kijken we naar NVO in combinatie met EVZ, dan hebben we in 2025 slechts 350 meter gerealiseerd in plaats van de beoogde vier kilometer. Deze meters zijn gerealiseerd binnen het project EVZ/NVO Het Ven. De overige projecten (bij de Sint Anthonisloop, de Lage Raam en de Leijgraaf) zijn doorgeschoven door vertraagde juridische procedures, aanvullend onderzoek of grondverwerving.
- De vertraging in de trajecten met waarin EVZ en NVO en ENZ en beekherstel worden gecombineerd, heeft vanzelfsprekend ook invloed op de gerealiseerde kilometers EVZ. Daarnaast is de geplande realisatie van de EVZ in de Meerkensloop doorgeschoven naar 2026. In totaal hebben we dit jaar twee kilometer EVZ aangelegd: bij Het Ven, de Sint Jansbeek en de Schevelingse Loop.
- In 2025 hebben we negentien vispassages aangelegd, deels via de clusteraanpak vismigratie en deels via beekherstel- of NVO-projecten (Peelseloop, Sint Jansbeek, de Vlier). Het beoogde aantal van zesendertig vispassages is niet gehaald. Dit komt door vertraging in samenhang met beekherstel- en EVZ/NVO-projecten (zoals Blauwe Poort en Leijgraaf). Daarnaast is binnen de clusteraanpak vismigratie meer tijd nodig voor het ontwerpproces om te kunnen voldoen aan de eisen voor een goed functionerende vispassage én onze eigen vergunningsvoorwaarden.
- Het tempo waarin we projecten realiseren blijft afhankelijk van het draagvlak en de medewerking in het betreffende gebied en in het bijzonder van het verkrijgen van de benodigde vergunningen en juridische procedures. Het lukt niet om alles conform de oorspronkelijke planning te realiseren, maar veel lukt ook wel.
- Vanuit het Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma zijn we een voorverkenning gestart naar het ontvlechten van de Aa bij Helmond. Daarmee willen we het kanaal en het beekstelsysteem scheiden en zo ecologisch herstel bevorderen. Daarnaast is het met externe financiering nu mogelijk om maatregelen voor de waterkwaliteit waar mogelijk te borgen binnen inrichtingsprojecten.

Grondwater en de KRW

In 2025 zijn we bij twee KRW-waterlichamen gestart met het inventariseren van maatregelen voor de korte termijn. Daarmee willen we de grondwaterstanden verhogen, de kweldruk verbeteren en komen tot een basisafvoer met een hoog ecologisch potentieel. Bij Sang en Goorkens (bovenloop Goorloop) nemen we dit mee in het lopende beekherstelproject en ook bij de Esperloop wordt dit integraal meegenomen.

Beheer en onderhoud van KRW-waterlopen en EVZ's

- In 2025 hebben we het onderhoudsplan voor natuurlijk ingerichte gebieden geactualiseerd. We zijn gestart met de doorvertaling naar onderhoudspakketten die in maaibestekken worden vastgelegd. De komende tijd verfijnen we dit verder. Met een 'cyclische check' bekijken we jaarlijks voor een derde van de natuurlijk ingerichte gebieden of het beheer voldoende bijdraagt aan de doelstelling van het betreffende gebied. Waar nodig sturen we bij.
- Tevens zijn we gestart met het optimaliseren van het peilbeheer in relatie tot de KRW, het project Onderhoudsintensieve waterlopen, het project KRW-proof oeververdediging en een studie naar de effecten van maaisel op de verzuivering van oevers en de fysisch-chemische waterkwaliteit.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en de KRW

- We hebben de inzet op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) versterkt op de gebieden waar dat het meeste oplevert. Dat deden we in lijn met de afspraken uit de voorjaarsnota en de begroting.
 - We blijven bestaande vergunningen voor directe lozingen op onze oppervlaktewateren controleren en actualiseren. Dat doen we mede op grond van een nieuw (ecologisch) toetsingskader dat in opdracht van het ministerie van IenW wordt opgesteld. Met de extra capaciteit streven we naar afronding voor eind 2027.
 - We brengen indirecte lozingen (via het riool) in beeld en dringen het aantal ongewenste lozingen terug. Daarvoor werken we samen met de provincie, gemeenten, omgevingsdiensten en onze partners binnen de Schone Maaswaterketen. Voorbeelden zijn onder meer het Maasbrede project Grip op indirecte lozingen en de inzet van KRW-ambassadeurs in Brabant.
 - We hebben zo'n zestig vergunningen verstrekt voor directe lozingen op onze oppervlaktewateren. Daarnaast zijn er vele honderden en mogelijk zelfs duizenden (vaak kleine) lozingen die vallen onder de algemene regels van de Waterschapsverordening. Die lozingen gaan we beter in beeld brengen.
 - Ons Toezichtsteam richt zich meer op gebieden en stoffen waar onze doelen op het gebied van de waterkwaliteit niet worden gehaald.
 - We zijn in overleg met Defensie over het oplossen van de PFAS problematiek bij de vliegbasis Vredepeel.

Monitoring en Onderzoek en de KRW

- Om gericht maatregelen te kunnen treffen en ons werk te kunnen verantwoorden, is er steeds meer vraag naar goede meetinformatie over de waterkwaliteit en ecologie. Daarom hebben we ook in 2025 geïnvesteerd in onze meetinfrastructuur, digitalisering en dashboarding. We waren bijvoorbeeld één van de initiatiefnemers van een pilot met Het Waterschapshuis, IHW (Informatiehuis Water) en Aquon om de doorlooptijd in de keten van waterkwaliteitsgegevens te verkorten. Daarmee komen meetgegevens sneller publiekelijk beschikbaar.
- In de onderzoeksprojecten bij Westerbeek en de Maasbrede Bronnenanalyse hebben we in het verleden waardevolle kennis opgedaan. Die gebruiken we nu voor onderzoek om de emissies verder te verminderen. Dit zijn enkele voorbeelden:
 - In samenwerking met telers, STOWA en kennisinstituten testen we concrete maatregelen, zoals de inzet van een houtsnipperreactor om stikstof uit drainagewater te verwijderen. We bereiden daarnaast een proef voor met een kleinschalig zuiveringsmoeras voor perceelwater (Greenhood-onderzoek). Deze onderzoeken lopen in de Vinkenloop bij Westerbeek.

- We hebben onderzoek gedaan naar mogelijke milieuwinst door een nieuw teeltsysteem in de aardbeienplantenteelt. Hierbij werkten we samen met de gemeente Meijerijstad, een ondernemer en de provincie.
- We doen onderzoek naar de teelt van lisdodde als nieuw landbouwgewas.
- We doen nader onderzoek naar de herkomst van stoffen om zo gericht mogelijk maatregelen te kunnen treffen. Dat doen we door in ons werkgebied extra onderzoeksmeetnetten op te zetten vanuit het KRW Uitvoeringsprogramma. Daarmee meten we probleemstoffen voor de KRW, bijvoorbeeld op grensmeetpunten (om inkomende en uitgaande vrachten beter in beeld te brengen). Ook onderzoeken we alomtegenwoordige stoffen, zoals gebromeerde vlamvertragers (PBDE's) en PAK's om te zien of we voor die stofgroepen tot dusver geen bronnen over het hoofd hebben gezien. Dit meten we binnen individuele watersystemen om te zien of we bronnen kunnen identificeren.
- Uit nationale en internationale studies blijkt dat de toenemende toxische druk op het watersysteem een belangrijke uitdaging vormt voor het behalen van ecologische doelen. In 2025 zijn we gestart met een onderzoek om de toxische druk voor ons werkgebied in beeld te brengen.
- We meten en monitoren via sensoren, analyses van chemische stoffen en non-target screenings. De resultaten hiervan hebben we ook ingebracht bij de Schone Maaswaterketen. Daar wordt het stroomgebied van de Maas gemonitord om opkomende stoffen sneller in het vizier te krijgen en om de bronnen van industriële stoffen te achterhalen.
- In 2025 hebben we in een KRW-jaarrapportage de huidige toestand van de waterkwaliteit in kaart gebracht. Ook hebben we de trends en oorzaken geanalyseerd van eventuele achterblijvende resultaten. Onderdeel van de KRW-jaarrapportage is een screening van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, uitgevoerd op zeventien meetpunten met een nieuwe meetmethode van Aquon. Met deze methode kunnen zo'n honderd stoffen in zeer lage concentraties (ng/l) worden gemeten. Deze screening laat zien dat 11 gewasbeschermingsmiddelen en biociden de normen overschrijden.

Stedelijk Afvalwater en de KRW

- Een belangrijke maatregel om de waterkwaliteit te verbeteren, is het terugdringen van emissies vanuit onze rwzi's. Bij het programma Schoon water gaan we hier verder op in. Dit zijn enkele aandachtspunten:
 - Sinds 2021 hebben we op meerdere trajecten de hoeveelheid ammonium gemeten om meer inzicht te krijgen in de bijdrage daarvan aan overschrijdingen in de waterlichamen. In KRW-lichamen waar effluent van rwzi's op wordt geloosd het effluent vaak de grootste bron van ammonium te zijn. Daarom wordt extra gemeten op diverse rwzi's en loopt een onderzoekstraject bij rwzi Dinther. Daarnaast is een landelijk ammonium-programma opgestart. Hier is Aa en Maas in vertegenwoordigd en wordt kennis uitgewisseld rondom de ammoniumproblematiek met andere waterbeheerders in Nederland.
 - In 2025 hebben we een plan van aanpak opgesteld voor hemelwaterbeleid.
 - We hebben de samenwerking met gemeenten versterkt op het gebied van riolering en riooloverstorten.
 - We hebben een regisseur bronaanpak benoemd die zich met ingang van 2026 gaat richten op bedrijven, gemeenten en de omgevingsdienst.
 - We zijn meer metingen van KRW-stoffen gaan uitvoeren op onze rwzi's.

Samenwerken en Aanspreken en de KRW

- Ook in 2025 hebben we deelgenomen aan projecten vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Deze zijn gericht op het terugdringen van landbouwemissies, beter bodembeheer, waterconservering in de landbouw en verhoging van de biodiversiteit. De belangrijkste projecten zijn BodemUp, Schoon water voor Brabant en het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer als onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (2023 tot en met 2027). Daarnaast zijn we gestart met een aantal samenwerkingstrajecten met de agrarische sector. Bijvoorbeeld in het Koningsvliet-gebied (dat eind 2023 is aangewezen als 'nutriënt verontreinigd gebied') en in de Peel. Verder nemen we deel aan de samenwerking die is ontstaan onder de

agrariërs in Oss (Agrarisch Collectief Oss, ACO). We dragen ook bij aan een pilot op het gebied van nitraat, geïnitieerd door Agrifood Capital.

- We zijn intensiever gaan samenwerken met gemeenten, onder meer met ondersteuning van een KRW-ambassadeur vanuit de KRW Impuls Brabant. Dit heeft onder meer geleid tot KRW-actieplannen van individuele en samenwerkende gemeenten. Het waterschap ondersteunt met kennis en advies, en wijst structureel op de KRW-verantwoordelijkheden van alle waterbeheerders.

Juridische Risico's, Verantwoording en Dossiervorming en de KRW

- We hebben in de periode 2024-2025 een watersysteemanalyse uitgevoerd. Daarmee onderbouwen we of er aanpassingen nodig zijn in de begrenzing, de typering en de (ecologische) doelen voor de KRW-waterlichamen.
- Voor dossiervorming en verantwoording worden standaarden ontwikkeld bij het Rijk en de provincie, waarbij wij bijdragen vanuit ons perspectief.
- We hebben afspraken gemaakt met de provincie en de Brabantse waterschappen om in 2026 juridische risico's voor derden in kaart te brengen.
- Samen met waterschap Brabantse Delta en waterschap De Dommel hebben we een plan van aanpak opgesteld om maatregelen voor de waterkwaliteit op te nemen in de Waterschapsverordening.

Biodiversiteit

- We hebben bijgedragen aan de biodiversiteit via onze inrichtingsprojecten (beekherstel, NVO, EVZ en vismigratie) en door hier rekening mee te houden in ons beheer en onderhoud.
- Onze financiële bijdrage aan de Brabantse Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij is in 2025 beëindigd. Na 2025 worden de beloningen aan deelnemende melkveehouders grotendeels gefinancierd uit middelen van het Rijk. Via BodemUp blijven we bijdragen aan het verbeteren van de bodemparameters van de deelnemers.
- Vanuit de subsidie voor biodiversiteit hebben we meebetaald aan diverse particuliere initiatieven, zoals insectenhôtels, een ooievaarsnest, een vleermuishuis, de aanleg van poelen, het aanbrengen van een houtwal en de realisatie van ijsvogel- en oeverzwaluwwallen. Het subsidiebudget is voor circa 25% benut.
- Samen met de provincie en de RNOB zijn we gestart met de totstandkoming van de groenblauwe dooradering en de bossenstrategie.
- De Stimuleringsregeling Landschap (Stila) is verlengd. Daarmee kunnen particulieren subsidie krijgen voor groenblauwe initiatieven. In 2025 is de regeling meer onder de aandacht gebracht en zijn er 28 beschikkingen afgegeven voor de thema's 'Klimaatadaptatie waterschap' en 'Waterkwaliteit & Ecologie'. Hieronder vallen onder andere poelen, natuurvriendelijke oevers, waterberging en botanisch hooiland.

Recreatief medegebruik

- In 2025 zijn bij de subsidieregeling Recreatie & Educatie 24 nieuwe aanvragen binnengekomen van derden voor projecten op het gebied van waterbeleving en waterbewustzijn. We hebben subsidie uitgekeerd voor uiteenlopende initiatieven zoals een kinderboek over de Zuiderwaterlinie, een uitkijktoren bij Tongelaar, een natuurfilm over het Land van Cuijk en een audiotour over water in de stad Den Bosch. Daarnaast bieden we structurele ondersteuning van lopende educatieve projecten: het scholenprogramma van Natuurcentrum De Maashorst, stichting Generatie Groen, NMC De Ossenbeemd (Deurne) en Het Groene Pad (Rosmalen). Hiermee is het beschikbare budget voor ruim 70% benut.

Zwemmen

- In 2025 gold voor twee zwemlocaties een negatief zwemadvies vanwege blauwalgen. Twee zwemplassen hadden een negatief zwemadvies door een overschrijding van de bacteriologie. Twee zwemplassen zijn teruggevallen in klasse van 'uitstekend' naar 'goed'.
- In 2025 is duidelijk geworden dat het ministerie van IenW het landelijke blauwalgenprotocol wil aanpassen vóór het zwemseizoen 2027. Wat de (financiële) consequenties zijn voor alle betrokken (uitvoerende) partijen wordt momenteel uitgewerkt.

- Brabantbreed bekijken we jaarlijks of het nodig is om de afspraken over de samenwerking op het gebied van zwemwater aan te passen. Dat doen we met de provincie, de omgevingsdienst en de waterschappen. Dit is gebeurd tijdens het Provinciaal Zwemwater Overleg (POZ) en het Provinciaal Uitvoeringsoverleg Zwemwater (PUZ). De werkafspraken zijn in 2025 niet noemenswaardig veranderd.

Kennisontwikkeling waterkwaliteit en ecologie

Klimaatverandering heeft de afgelopen jaren al voor enorme veranderingen gezorgd in de beschikbaarheid van water en de waterkwaliteit. Het veranderende weer, invasieve exoten en toxische druk op het systeem worden in heel Europa als de belangrijkste nieuwe bedreigingen voor het watersysteem beschouwd.

- We hebben een geavanceerd model ontwikkeld voor het berekenen van de hydrologische effecten van klimaatverandering en van sponsmaatregelen op het systeem. Ook nemen we deel aan het Europese onderzoeksprogramma Spongescapes. Als onderdeel daarvan hebben we binnen het project Aa-dal Noord met onze gebiedspartners de mogelijkheden voor sponsmaatregelen op landschapsniveau besproken. Hierdoor krijgen we inzicht in de impact die alle klimaatmaatregelen samen hebben op het gebied.
- Met behulp van doelgerichte meetnetten kunnen we de effecten van droogte op de ecologie inschatten. Op basis van de uitkomsten kijken we welke maatregelen nodig zijn voor de KRW verantwoording.
- We hebben subsidie ontvangen voor een innovatief onderzoek naar de genetica van zeldzame soorten. Dit helpt ons om te meten of de onderzochte populaties gezond zijn.
- We kunnen het onderzoek naar de toxische druk in ons systeem bijna afronden. Daarna weten we waar in ons gebied de combinatie van de verschillende voorkomende chemische stoffen een probleem is.
- Het STOWA project eDNA-meets Tox is afgerond. In dit project is onderzocht hoe door middel van het analyseren van het environmental DNA de toxische druk op het water bepaald kan worden.
- We zijn in de afrondende fase van het STOWA onderzoek 'Landbouwnutriënten en maatregelen'. Dit doen we samen met verschillende kennisinstituten, de Provincie Noord-Brabant en de ministeries van IenW.

2.2.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?

Exploitatie

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Totaal lasten	77.796	77.862	76.978	884
Totaal baten	836	836	2.814	1.977
Saldo exclusief mutaties bestemmingsreserves	76.960	77.025	74.164	2.861
Totaal beschikking bestemmingsreserves		65	122	-57
Netto lasten	76.960	76.960	74.042	2.918

Investeringen

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begrote bruto investering 2025	Begrote netto investering 2025	Realisatie bruto investering 2025	Realisatie netto investering 2025
Klimaatbestendig en gezond watersysteem	51.104	41.346	26.857	16.543
Totaal	51.104	41.346	26.857	16.543

In hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7 geven we een nadere toelichting bij de bedragen.

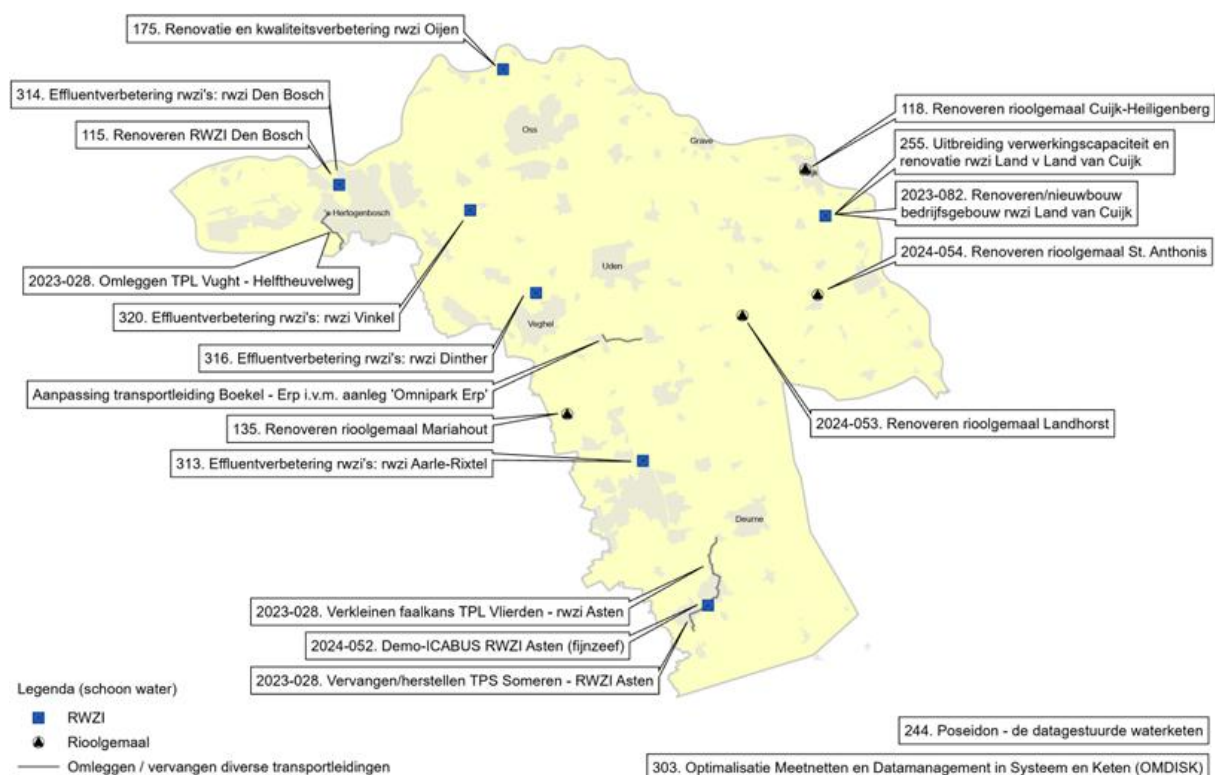
2.3 Schoon water

Bij het thema Schoon water gaan we in op de ontwikkelingen en activiteiten binnen de afvalwaterketen. Het zuiveren van afvalwater staat daarbij centraal. Dit programma hangt samen met het deelprogramma 'Gezond en natuurlijk water'. We willen het kostbare water inzetten in ons verdrogende werkgebied om het watersysteem te voeden en zo de beken en sloten van voldoende water te voorzien.

2.3.1 Doelstellingen: wat willen we bereiken?

- We blijven voldoen aan de wet- en regelgeving voor het transporteren en zuiveren van afvalwater. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor de uitwerking van de Herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater.
- We nemen maatregelen om in 2027 te voldoen aan de (vracht)reductie-opgave van nutriënten. Zo leveren we een bijdrage aan de KRW-doelen voor het oppervlaktewater. Ligt de reductie-opgave dicht bij de KRW-norm, dan streven we ernaar om de effluentkwaliteit van de rwzi gelijk te trekken met de KRW-norm voor oppervlaktewater. Daarvoor treffen we vergaande maatregelen.
- Na 2027 gaan we waar mogelijk voor nutriënten nog een stap verder: de kwaliteit van het effluent is gelijk aan de KRW-norm van het ontvangende oppervlaktewater. Vanwege de technische beperkingen voor fosfor richten we ons hierbij vooral op het verwijderen van stikstof.
- We zorgen vóór eind 2027 op minstens drie rwzi's voor een aanvullende zuiveringsstap die medicijnresten en opkomende stoffen verwijdert.
- We monitoren het effect van de maatregelen op de kwaliteit van het oppervlaktewater en stellen waar nodig onze doelen voor het effluent bij.
- We zorgen voor meer inzicht in het effect van nieuwe stoffen (zoals microplastics), pathogenen en resistentie tegen antibiotica. Waar nodig ontwikkelen we een aanpak voor deze problematiek.
- We vergroten ons inzicht in de ontwikkelingen in de (afvalwater)keten en in de consequenties daarvan voor onze rol als waterschap.

2.3.2 De effecten bereiken: wat hebben we ervoor gedaan?

Prestaties/Activiteiten	Einheid	Wettelijke norm *1	Doel Begroting 2025	Doel 2027 Reductieopgave KRW *2	KRW-norm oppervlakte water	Realisatie 2025	T.o.v. begroting 2025
Uitvoeren wettelijke taak: Zuiveren van afvalwater							
Voldoen aan afname afspraak, operationele beschikbaarheid	%		> 98			99,7	groen
Voldoen aan lozingseisen vergunningen	j/n		j			n	groen r
Verbetering effluentkwaliteit							
<i>Zomerhalfjaargemiddelde concentratie fosfor</i>							
rwzi Dinther	mg/l	1,0	0,67	0,39	0,22	0,63	groen
rwzi Vinkel	mg/l	2,0	1,05	0,14	0,15	0,96	groen
rwzi Aarle-Rixtel	mg/l	1,0	0,77	0,14	0,11	0,78	oranje
rwzi Asten	mg/l	2,0	0,65	0,30	0,11	0,43	groen
rwzi Oijen	mg/l	*3 1,8	*5 1,80	0,69	0,15	0,72	groen
rwzi Land van Cuijk	mg/l	*3 1,6	*5 1,60	1,00	0,14	1,25	groen
rwzi Den Bosch	mg/l	*3 1,0	1,28	0,80	0,11	0,97	groen
<i>Zomerhalfjaargemiddelde concentratie stikstof</i>							
rwzi Dinther	mg/l	10,0	3,8	2,8	2,4	3,9	oranje
rwzi Vinkel	mg/l	10,0	3,7	3,7	2,8	3,6	groen
rwzi Aarle-Rixtel	mg/l	10,0	4,1	3,0	2,3	5,3	rood
rwzi Asten	mg/l	10,0	2,0	2,5	2,3	1,9	groen
rwzi Oijen	mg/l	*3 13,4	*5 13,4	4,2	2,8	6,5	groen
rwzi Land van Cuijk	mg/l	*3 19,0	*5 19,0	4,9	2,5	5,7	groen
rwzi Den Bosch	mg/l	*3 12,0	10,9	7,0	2,3	11,5	oranje
Doelmatige en duurzame bedrijfsvoering:							
Slibafvoer naar extern	ton		76.300			70.260	groen
Elektriciteit opwekking	MWh	*4	18.300			20.149	groen
Elektriciteit verbruik	MWh		44.300			40.700	groen
Energie neutraliteit	%		>90			93	groen
Productie biogas	m3		7.525.000			7.667.276	groen
Bijproducten i.v.m. doelmatige bedrijfsvoering							
Winning struviet	ton		100			36	
Winning zeefgoed	ton		1.200			1.115	

*1 Actuele norm betreft de waarden uit het activiteitenbesluit. Dit zijn voortschrijdende jaargemiddelden voor de nutriënten fosfor (P) en stikstof (N).

*2 De waarden vanuit de reductieopgave en KRW-norm betreffen zomerhalfjaargemiddelden (de periode april tot en met september) voor de nutriënten P en N.

*3 Betreft norm maatwerkvoorschrift in verband met renovatie en uitbreidingen.

*4 Het betreft opwekking waterschapsbreed.

*5 Door de renovatie van de rwzi's Oijen en Land van Cuijk zien we een hoger zomerhalfjaargemiddelde. Dit zijn de aangevraagde waarden uit de gedoogvergunning voor de ombouw.

Verkenningen en beleid voor 2025		
Strategie regie op influent	Aan het opstellen	oranje
Afvalwaterstrategie tweede tranche	Afgerond	groen

Uitvoeren wettelijke taak

Alle zuiveringsregio's voldoen aan de lozingsnormen uit het activiteitenbesluit of uit de maatwerkvoorschriften. De rwzi in Den Bosch heeft begin 2025 een korte periode niet voldaan aan de lozingsnorm voor stikstof. Dat kwam door verstoringen in de deelstroombehandeling en tegenvallende waarden voor effluent uit 2024, die doortellen in 2025. Voor het zomerhalfjaargemiddelde voldeden we qua fosfor nagenoeg aan de begrotingswaarden. Voor stikstof hebben we op de rwzi's in Aarle-Rixtel en Den Bosch net niet voldaan aan de begrote waarden. De belangrijkste oorzaak hiervan is een instabiele bedrijfsvoering in de zomer op rwzi Den Bosch en de verwerking van extra slibstromen vanuit andere zuiveringslocaties op rwzi Aarle-Rixtel.

Doelmatige en duurzame bedrijfsvoering

De optimalisatie van de kwaliteit van het effluent verloopt op alle rwzi's goed. De optimalisaties op rwzi Land van Cuijk en rwzi Vinkel zijn afgerond en geëvalueerd. De optimalisatie van rwzi Den Bosch is in volle gang. Sinds begin 2025 is de stikstofwaarde gezakt van 15,5 naar 11,5 mg/l. De hoeveelheid fosfor zakte van 1,4 naar 1,0 mg/l.

Doordat 2025 een droog jaar was, produceerden we relatief weinig slib. Daardoor hoefden we minder slib af te voeren naar SNB. In lijn met de begroting hebben we het slib en zeefgoed verwerkt op rwzi Den Bosch. Hierdoor kwam de productie van biogas 50.000 m³ hoger uit dan vorig jaar. Doordat Heineken minder afnam, hebben we meer biogas omgezet in elektriciteit. Ook is er relatief meer biogas gefakkeld. Door de vele zonuren was de

hoeveelheid opgewekte energie in 2025 hoger dan begroot. Dit had een positief effect op de hoeveel elektriciteit die we moesten inkopen.

Bijproducten op de rwzi

De productie van zeefgoed op rwzi Aarle-Rixtel was iets lager dan begroot en is volledig verwerkt op rwzi Den Bosch om biogas te produceren. De productie van struviet op rwzi Den Bosch is nog beperkt, maar neemt wel toe. Vanwege de renovatie van rwzi Land van Cuijk wordt daar geen struviet geproduceerd.

Calamiteit rwzi Land van Cuijk

Op 25 november 2025 is door een calamiteit de stroom op rwzi Land van Cuijk uitgeschakeld om kortsluiting te voorkomen. Hierdoor kwam het terrein onder water te staan en stroomde rioolwater ongezuiverd naar het oppervlaktewater. Inwoners kregen de vraag om zo min mogelijk water te gebruiken. Dagenlang is er hard gewerkt om de rwzi weer werkend te krijgen via een noodstroomvoorziening. Eind 2025 zijn we begonnen met de herstelwerkzaamheden aan de elektra. Daarnaast doen we onderzoek naar de oorzaak van de storing en wordt de calamiteit geëvalueerd.

Ontwikkelingen op de rwzi's

In 2025 hebben we hard gewerkt om alle lopende projecten op de rwzi's veilig, volgens planning en met het gewenste resultaat te laten verlopen. Hieronder staan per rwzi de belangrijkste punten opgesomd.

- **Rwzi Oijen**

De biologische zuivering is gerenoveerd en de volledige zuiveringscapaciteit kan weer worden benut. Het nieuwe influentwerk wordt op korte termijn in bedrijf genomen. We hebben een aanbesteding lopen voor warmteproductie met een zo laag mogelijk aardgasverbruik.

- **Rwzi Dinther**

Dankzij het aanvullende krediet dat in juli 2025 beschikbaar is gesteld, kunnen we het zandfilter realiseren om de concentratie aan stikstof en fosfor in het effluent te verlagen. De vergunningen voor de bouw zijn verleend en de bouw is in januari 2026 gestart.

- **Rwzi Vinkel**

De gecombineerde zuiveringsstap is nagenoeg klaar. Hiermee verwijderen we fosfor en medicijnresten.

- **Rwzi Land van Cuijk**

De nieuwe beluchtingstank is in gebruik genomen en de eerste onderdelen van de waterlijn zijn gerenoveerd. Deze werkzaamheden leiden tijdelijk tot effluent met hogere concentraties. Hiervoor is een maatwerkbesluit vastgesteld. Vanwege netcongestie hebben we een batterij in gebruik genomen. Voor de bronnering is een herziene vergunning afgegeven. Verder zijn de renovaties gestart van diverse procesonderdelen. Uit de oude tanks wordt opvallend meer 'bagger' gehaald. De impact van de calamiteit op het project wordt zo laag mogelijk gehouden. De oplevering vindt waarschijnlijk later plaats dan gepland.

- **Rwzi Aarle-Rixtel**

Voor rwzi Aarle-Rixtel is een krediet beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van een zandfilter (dat nutriënten verwijdert) en een installatie die medicijnresten verwijdert (alleen PACAS). De voorbereiding van het zandfilter loopt. Hierbij gebruiken we het definitieve ontwerp van het zandfilter op rwzi Dinther. Ook de voorbereiding voor de PACAS-installatie voor medicijnresten loopt. In 2026 wordt een uitvoeringskrediet aangevraagd voor de effluentkwaliteitsverbetering waarin zowel aanvullende zuiveringsstappen voor het verwijderen van nutriënten als medicijnresten worden gerealiseerd. Later volgt eventueel (afhankelijk van de bevindingen bij rwzi Dinther) de realisatie van een OZON-installatie aanvullend op Pacas.

- **Rwzi Den Bosch**

Doordat het juridische traject nog loopt, zijn meerdere geplande maatregelen al langere tijd uitgesteld. Om aan de wettelijke eisen voor afvalwater te kunnen voldoen, ontwerpen we een aanvullende zuiveringsstap voor nutriënten (zandfilter). Hierbij gebruiken we het definitieve ontwerp van rwzi Dinther. We zijn gestart met de onderzoeken die nodig zijn voor de vergunningaanvraag. Het krediet voor definitieve aanpassingen aan de geurbehandeling is vrijgegeven. Met deze ingreep voorkomen we hinder voor de omgeving.

- **Rwzi Asten**

Het demonstratieproject Icabus (fijnzeef) is gestart. De resultaten die we tot eind 2025 hebben gemeten, komen nog niet in de buurt van de beoogde resultaten. In 2026 gebruiken we de testfase om zichtbaar te maken of de vooraf gestelde resultaten haalbaar zijn.

Waterfabrieken

Voor de rwzi's Oijen, Land van Cuijk en Den Bosch hebben we in 2025 verkend of een deel van het effluent kan worden opgewerkt tot proceswater voor de industrie, de landbouw of voor infiltratie. Daarnaast nemen we deel aan het onderzoeksprogramma 'De ultieme waterfabriek', dat de directe productie van drinkwater uit effluent onderzoekt.

Regie op influent en bronaanpak

Bronaanpak wordt steeds belangrijker om de gewenste kwaliteit van het effluent te bereiken. We doen hiervoor ervaring op in lopende projecten. Die gebruiken we om een influentstrategie op te stellen. Zo hebben we bromide-lozers opgespoord (met bromide reductie als gevolg) in zuiveringskring Aarle-Rixtel, werken we samen met het Bernhoven Ziekenhuis en het Jeroen Bosch Ziekenhuis en trekken we samen op met gemeenten voor het KRW-uitvoeringsprogramma.

Start onderzoeksprogramma Zuivering van de Toekomst

Mede op ons initiatief is STOWA met zeven waterschappen het onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma Zuivering van de Toekomst gestart. Daarin worden alternatieve zuiveringstechnieken onderzocht en verder ontwikkeld om vóór 2050 doelen te kunnen bereiken op het gebied van effluentkwaliteit, klimaatneutraliteit, circulariteit en energieneutraliteit. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend.

Samenwerking gemeenten

- De pilot samen met de gemeente 's-Hertogenbosch op het gebied van sturing in de keten op basis van data, is afgerond en heeft veel waardevolle inzichten opgeleverd (als onderdeel van Poseidon).
- Samen met de gemeente Land van Cuijk koppelen we de rioleringsmodellen aan elkaar. Zo krijgen we meer inzicht en kunnen we een gezamenlijk meet- en monitoringsprogramma ontwikkelen.
- Brabantbreed bekijken de waterschappen en de gemeenten samen hoe we het beheer van IBA's (individuele behandeling van afvalwater) beter kunnen organiseren.

Overige speerpunten Schoon water 2025

- We hebben in drie rwzi's sensoren voor ammonium geplaatst. Bij rwzi Dinther meten we ook hoogfrequent ammonium in oppervlaktewater. Zo onderzoeken we de invloed van deze rwzi (met name de pieken) op het ontvangende oppervlaktewater en brengen we in beeld hoe we de rwzi nog kunnen optimaliseren. Deze inzichten hopen we te kunnen vertalen naar onze andere rwzi's.
- Binnen het landelijke programma Reductie Lachgas hebben we in 2025 meer inzicht gekregen in de emissie van lachgas per rwzi (op basis van metingen volgens een zelf opgestelde systematiek). We hebben de eerste maatregelen uitgewerkt binnen de procesoptimalisatie en onze bedrijfsvoering. Het programma wordt naar verwachting verlengd. We meten intussen op meerdere van onze rwzi's de emissie van lachgas. Op rwzi Den Bosch hebben we maatregelen uitgewerkt om de emissie te beperken, die we in 2026 willen inzetten.

2.3.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?

Exploitatie

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Totaal lasten	85.028	85.148	85.389	-241
Totaal baten	4.088	4.162	4.686	524
Saldo exclusief mutaties bestemmingsreserves	80.939	80.986	80.703	283
Totaal beschikking bestemmingsreserves		47	237	-190
Netto lasten	80.939	80.939	80.466	473

Investerings

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begrote bruto investering 2025	Begrote netto investering 2025	Realisatie bruto investering 2025	Realisatie netto investering 2025
Schoon water	76.440	75.950	74.590	73.131
Totaal	76.440	75.950	74.590	73.131

In hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7 geven we een nadere toelichting bij de cijfers.

2.4 Samen, duurzaam, slim en effectief

Diverse ontwikkelingen en activiteiten van het waterschap hebben betrekking op meerdere programma's. Ze gaan over hoe wij willen werken en wat daarvoor nodig is: samen, duurzaam, slim en effectief.

2.4.1 Doelstelling: wat willen we bereiken?

Samen

- We werken gebiedsgericht en samen met onze partners aan de (gezamenlijke) inhoudelijke opgaven.

Duurzaam

- In 2030 zijn we energieneutraal.
- In 2050 zijn we klimaatneutraal en we spannen ons in om dat al in 2035 te bereiken.
- In 2050 zijn we circulair. Daarvoor moeten alle projecten nu al circulair worden ontworpen.

Slim

- Data, informatie en technologie zijn veilig, juist, betrouwbaar, beschikbaar, toegankelijk en bruikbaar.
- Innovatie helpt ons om onze doelen slim en effectief te behalen.

Effectief

- We werken effectief aan onze doelen, met voldoende capaciteit en kwaliteit, een adequaat instrumentarium, vanuit overzicht, met heldere en handhaafbare regelgeving, een goede communicatie en een goede crisisbeheersing.
- De mensen die bij ons werken, vormen een belangrijk kapitaal. We investeren in onze mensen, ontwikkelen en borgen kennis en optimaliseren waar nodig onze inhuur.

2.4.2 Bereiken effecten: wat hebben we ervoor gedaan?

Samen

- Het Rijk heeft € 400 miljoen toegekend aan de provincie Noord-Brabant voor het werken aan natuur- en waterdoelen. De provincie heeft samen met onder meer de waterschappen bepaald hoe die middelen worden ingezet. Het merendeel wordt ingezet in en rond de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (Gebiedsgerichte Aanpak). In ons werkgebied gaat het om GGA Moerputten, Vlijmens Ven en Bossche Broek, GGA Strabrechtse Heide en GGA Vitale Peel. Daarnaast is in Brabant € 35 miljoen gereserveerd voor een rijksbijdrage aan KRW-projecten buiten de GGA's. Hiervan heeft de provincie in 2025 € 17 miljoen gereserveerd voor projecten in ons werkgebied (zoals Aa-dal Noord).
- Binnen de RNOB werken wij vooral aan de opgave Vitale Leefomgeving. In 2025 lag onze focus daarbij op samenwerking binnen regionale gebiedsprocessen, op de regionale programma's Klimaatadaptatie en Natuur en Landschap en op het faciliteren van proeftuinen en fieldlabs voor kringlooplandbouw. Een belangrijk strategisch project voor ons is de pilot BedrijfsRotatieResidu, waarmee de uitspoeling van nitraat op agrarische percelen afneemt; een belangrijke eerste stap richting doelsturing op waterkwaliteit.
- Het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) voor de Brainportregio is herzien. Daarin is naast wonen, werken en mobiliteit óók aandacht voor groenblauwe opgaven en energie. De opgaven voor een duurzame schaa sprong en een vitaal landelijk gebied voor de regio Zuidoost-Brabant (project Beethoven) blijven groot. De Metropool Regio Eindhoven (MRE) is samenwerkingen aangegaan met omliggende gemeenten, waaronder Meijerijstad, voor de thema's economie, wonen en mobiliteit. Wij zijn betrokken, sturen en leveren bijdragen aan de uitwerking van de MIRT-opgaven via een vertegenwoordiging vanuit waterschap De Dommel en met onze deelname aan regionale overleggen en werkgroepen. Op de Omgevingsdag van Zuidoost-Brabant is een toelichting gegeven op de KRW-opgave voor de gemeenten.
- De samenwerkende overheden hebben ook in 2025 hun krachten gebundeld binnen NOVEX De Peel om op basis van het 'zich ontwikkelend perspectief' voor de streek de uitvoeringskracht in het gebied te versterken.

Dit doen zij door zo veel mogelijk als één overheid op te trekken en daarbij de streek zelf aan het roer te zetten. We hebben in 2025 samengewerkt aan impuls- en sleutelprojecten. Daarnaast heeft onze samenwerking ervoor gezorgd dat het Rijk in de Miljoenennota € 300 miljoen heeft opgenomen voor natuurherstel, hydrologie en lagere stikstofemissies in de Peel. Met de samenwerking binnen NOVEX De Peel als basis kunnen we meerdere inspanningen in het gebied – zoals die in GGA Vitale Peel – effectief met elkaar verbinden. Deze sturingsfilosofie op brede welvaart en ondernemerschap willen we gericht ondersteunen. De hele uitvoeringsgerichte aanpak landt in een Regionale Uitvoerings- en Investeringsagenda (RUIA).

- Ook in 2025 was NOVEX Stedelijk Brabant hét samenwerkingsverband waarbinnen wij onze rol pakten op het thema verstedelijking. De druk op de woningbouwopgave is groot. Wij hebben het belang van ‘water en bodem sturend’ bij locatie- en inrichtingskeuzes succesvol op de agenda gezet binnen BrabantBouwt. Dat is het voorstel van de provincie en de regio’s aan het Rijk om de woningbouw in Brabant te versnellen. Ook hebben we met de samenwerkende partners ook de Uitvoeringsagenda NOVEX Stedelijk Brabant opgesteld. Hierin staan voor de waterschappen werkafspraken over de implementatie van ‘water en bodem sturend’ in planvorming en bouwopgaves. In 2025 zijn we met onze NOVEX-partners gestart om de watersignaleringskaart te actualiseren en een businesscase klimaatadaptief bouwen op te stellen.
- In het najaar van 2025 heeft het demissionaire kabinet de ontwerp-Nota Ruimte gepubliceerd. Daarin staan de keuzes van het Rijk voor de fysieke leefomgeving tot 2050/2100. Die keuzes omvatten ook het waterbeheer en de hiervoor benodigde ruimte. Daarmee zijn ze bepalend voor het werk van de waterschappen. Wij hebben het Rijk een aantal verbeterpunten meegegeven voor het ontwerp. Deze punten zijn verwerkt in de zienswijzen van de Unie van Waterschappen, de provincie Noord-Brabant en de RNOB.

Duurzaam

We volgen onze routekaart ‘Naar een energieneutraal, klimaatneutraal en circulair Aa en Maas’. Daarmee bepalen we met welke projecten we de meeste duurzaamheidswinst kunnen behalen. In 2025 zijn we gestart met een update van de routekaart en het voorbereiden van een strategie voor deze drie thema’s.

- **Energie**
 - We zijn nog niet energieneutraal vanwege de extra inspanningen die nodig zijn om het afvalwater verder te zuiveren. Daardoor is steeds meer energie nodig. We blijven zoeken naar ruimte voor projecten voor meer duurzame energieopwekking (uit zon en wind).
 - Netcongestie zorgt voor problemen, ook bij projecten waarbij we elektriciteit terugleveren aan het net. Daarvoor is juist extra aansluit- en transportcapaciteit nodig. Hierdoor hebben we projecten voor extra energieopwekking uitgesteld (waaronder een hogere productie van biogas).
 - Vanwege netcongestie hebben we de mogelijkheden verkend om op onze rwzi’s energie op te wekken én op te slaan. Tijdens de renovatie van rwzi Land van Cuijk hebben we een batterij geplaatst om stroompieken op te kunnen vangen en het stroomnet niet te overbelasten.
 - In 2025 kregen we nog onvoldoende duidelijkheid over het landelijke beleid voor windturbines. Daarom hebben we het windenergieproject bij Haps nog niet opgepakt.
 - Samen met de betreffende gemeenten hebben we de mogelijkheden onderzocht om warmte te winnen uit het effluent van de rwzi’s in Aarle-Rixtel en Den Bosch. Met andere gemeenten vinden verkennende gesprekken plaats over de rol van aquathermie in de warmteprogramma’s die zij opstellen.
- **Klimaat**
 - Om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, waren we trekker van het versnellingsprogramma Lachgasreductie. Ook gingen we verder met ons onderzoek naar het verminderen van methaanuitstoot.
 - We hebben onderzocht hoe we onze hulpstoffen kunnen vergroenen. Dit vraagt om grote investeringen.
 - We namen maatregelen om onze (CO₂-)emissies verder terug te dringen, bijvoorbeeld door materieel te elektrificeren en door duurzame brandstoffen te gebruiken, bijvoorbeeld in de HWBP-projecten.
- **Circulair**
 - Met tien partijen, waaronder STOWA, gaan we in 2026 van start met een meerjarig onderzoek naar de zogeheten Zuivering van de Toekomst. Dit onderzoek hebben we in 2025 voorbereid.
 - We zijn deelnemer geworden van de Verdygo Community.

- Het Torwash-project op rwzi Land van Cuijk is afgerond en de rapportage is in de maak.
- We zijn een proef gestart met Icabus (een fijnzeef) om cellulose terug te winnen uit afvalwater.
- We hebben in 2025 ook de vergisting van slotmaaisel onderzocht, de conclusies van deze optie waren negatief: dit is financieel en technisch niet haalbaar. We blijven verder zoeken naar haalbare opties.

Slim

- In 2025 gingen we verder met het programma Datastromend Aa en Maas. We hebben stappen gezet in de 'digi-vitaliteit' van onze collega's, bijvoorbeeld door kennisdeling. Daarnaast worden steeds meer bronnen aangesloten op ons vernieuwde dataplatform, waardoor rapportages een completer beeld geven.
- We hebben gewerkt aan een betere ontsluiting van onze data en kennis voor het publiek. Daarnaast hebben we onze interne samenwerking verder gestroomlijnd, ondersteund door applicaties en geautomatiseerde datastromen. Daardoor verlopen signaleringen en de afhandeling daarvan soepel en blijft de datakwaliteit van onze kernregistratie op orde.
- We zijn een pilot gestart waarbij algoritmen op basis van trillingen en stromen analyseren of de apparatuur op onze rwzi's onderhoud nodig heeft. Hiermee kunnen we mogelijk besparen op onderhoudskosten en krijgt belangrijke apparatuur mogelijk een langere levensduur.
- Dit zijn de belangrijke onderwerpen die in 2025 speelden op het gebied van innovatie:
 - Hergebruik van effluent: op dit moment lopen er verkenningen voor industriewater (rwzi's Den Bosch en Oijen), landbouw en natuur (Land van Cuijk) en directe drinkwaterproductie (Uitme Waterfabriek, Emmen). Brabantbreed en vanuit de Droogteagenda zijn we gesprekken gestart voor grootschalige projecten voor hergebruik.
 - Datascience en robotisering: we hebben diverse pilots en verkenningen uitgevoerd, onder meer voor het vergunningenproces, het voorspellen van onderhoud, chatbots op datasets en beeldherkenning van beverholen. Op rwzi Den Bosch wordt de eerste robot getest.
 - Digitale polder: samen met waterschap Vechtstromen en een externe partij doen we ervaring op met het testen van geautomatiseerde metingen, met sturing op afstand (via dashboarding) en met nieuwe technieken die ons beheer en onderhoud digitaal ondersteunen.

Effectief

- **Organisatieontwikkeling**
In 2025 werkten we verder aan de ontwikkeling van onze organisatie. Met het programma KOMPAS gaven we meerdere organisatiethema's een impuls. Directie, afdelingshoofden en medewerkers zetten zich in om onze organisatie te verbeteren en vernieuwde processen of resultaten te borgen.
- **Midterm Review WBP en Bestuursakkoord**
In de midterm review hebben we op een rij gezet in hoeverre het tot dusver is gelukt om te doen wat we ons in het WBP 2022-2027 en in het Bestuursakkoord 2023-2027 hadden voorgenomen. Conclusie is dat we voor een groot deel van de opgaven goed op koers liggen. Voor de doelen voor grondwater, KRW en duurzaamheid is bovenop de huidige inzet nog iets extra's nodig.
- **Communicatie**
 - We hebben meegewerkt aan een landelijke publiekscampagne en een corporate story.
 - We werken datagedreven en verdiepen ons steeds meer in omgevingsanalyses, zodat we beter weten wat er buiten speelt. Ook in 2025 bleven we zo relevant en actueel via sociale media, onze website en richting de pers en de media. In totaal zijn de berichten op onze sociale media 3,7 miljoen keer weergegeven. Dit is een toename van 200.000 ten opzichte van 2024. Daarnaast is het aantal volgers van onze sociale media-profielen met 3.300 toegenomen tot in totaal iets meer dan 25.000.
 - Inwoners en bedrijven hebben we bereikt met campagnes en evenementen, zoals de succesvolle Waterdag, ons carnavalsembleem, de vetcampagne rond oud en nieuw, de sproeicampagne en de regentoncampagne.
 - De landelijke werkgroep Arbeidsmarktcommunicatie, waarvan we deel uitmaken, heeft een nieuwe campagne gelanceerd. Hiermee vergroten we de zichtbaarheid van ons werk. Ook hebben onze eigen

vacatures een frisse, eigentijdse uitstraling gekregen dankzij een nieuw systeem voor werving en selectie. In al onze uitingen en campagnes spelen collega's een grote rol als ambassadeurs.

- Om basisschoolleerlingen waterbewuster te maken, hebben we de Water Race georganiseerd.
- In vesting- en watermuseum Het Kruithuis in Den Bosch is de expositie 'Waardevol water' geopend.
- **Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving**
 - We hebben het proces verbeterd rondom het bulkwerk dat samenhangt met de jaarlijkse opgave voor grondwateronttrekkingen en rondom het thema bronneringen.
 - We hebben de samenwerking met de omgevingsdiensten versterkt, vooral rondom de grote opgave die zij hebben op het gebied van indirecte lozingen.
 - Om het grote aantal vragen op het gebied van waterkwaliteit - mede veroorzaakt door het actualiseren van de vergunningen - tijdig af te kunnen handelen, hebben we hier versterkt op ingezet. Het is gelukt om 90% van alle vergunningen binnen de termijn af te handelen.
 - Om toezicht te houden, hebben we een drone ingezet. Daarnaast hebben we warmtebeeldcamera's in gebruik genomen.
 - We hebben voorbereidingen getroffen om de heffingstechnologen vanuit de BSOB bij het waterschap onder te brengen met ingang van 1 januari 2026.
- **Fysieke en digitale beveiliging (weerbaarheid)**

Naar verwachting worden er medio 2026 twee wetten van kracht op het gebied van weerbaarheid: de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbare kritieke entiteiten. In 2025 zijn we daarom een verkenning gestart naar onze fysieke weerbaarheid. Daarmee willen we invulling geven aan deze nieuwe wetten en aan de wet- en regelgeving die al van kracht is. Daarvoor hebben we een start gemaakt met het ontwikkelen van een generieke methode om als organisatie risicogestuurd te gaan denken, werken en sturen. We toetsen deze methode allereerst bij onze rwzi's.
- **Calamiteitenbestrijding**
 - In 2025 zijn we twee keer opgeschaald vanwege een calamiteit. Op 17 april zijn we één dag (ambtelijk) opgeschaald vanwege een probleem met de zandvangervan op rwzi Aarle-Rixtel. Deze calamiteit is geëvalueerd. Van 25 november tot en met 1 december waren we opgeschaald omdat we op rwzi Land van Cuijk vanwege een calamiteit de stroom moesten uitschakelen.
 - Iedereen met een rol binnen de calamiteitenorganisatie is goed getraind. Zo hebben we een tweedaagse oefening georganiseerd rondom het thema energie-uitval. Deze oefening leverde meerdere leerpunten op, die weer worden verwerkt in het calamiteitenplan en in opleidingen, trainingen en oefeningen.
 - In 2025 hebben we het voorraadbeheer uitgewerkt voor onze noodplannen en waakvlamcontacten.
 - We werken volgens een geactualiseerd opleidingsplan en leiden bij verloop nieuwe dijkwachters op zodra er voldoende nieuwe aanmeldingen zijn. In 2025 hebben we de rol van senior dijkwachter geprofessionaliseerd.
- **Belastingstelsel**

Het belastingstelsel voor de waterschappen wijzigt per 1 januari 2026. Nadat het ontwerp zes weken ter inzage heeft gelegen, is de kostentoedelingsverordening ongewijzigd vastgesteld door het algemeen bestuur. De belastingverordeningen zijn aangepast aan de nieuwe belastingwetgeving. Voor de invoering van een zuiveringsrecht voor separate afvalwaterstromen is een nieuwe belastingverordening opgesteld.

2.4.3 Gerealiseerde baten en lasten: wat heeft het gekost?

Het programma 'Samen, duurzaam, slim en effectief' heeft geen eigen exploitatie, maar is cijfermatig verwerkt in de drie hoofdprogramma's.

Investeringsen

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begrote bruto investering 2025	Begrote netto investering 2025	Realisatie bruto investering 2025	Realisatie netto investering 2025
Samen, duurzaam, slim en effectief	4.233	4.233	1.475	1.475
Totaal	4.233	4.233	1.475	1.475

In hoofdstuk 7 geven we een nadere toelichting bij de bedragen.

2.5 Overzicht dekkingsmiddelen

De inkomsten van het waterschap worden ook wel ‘dekkingsmiddelen’ genoemd. Het is geld dat we ontvangen om onze kosten te dekken en bestaat vooral uit de belastingopbrengsten. We lichten de realisatie hiervan uitgebreid toe in hoofdstuk 3. Daarnaast hebben we nog andere opbrengsten:

- dividend (winstuitkering als aandeelhouder van de NWB-bank)
- het saldo van de financieringsfunctie (rentelasten en rentebaten inclusief de berekende rente over de reserves en voorzieningen)
- overige algemene opbrengsten (nu niet van toepassing)

Onderstaande tabel toont het totaal van de dekkingsmiddelen en hoe deze zijn opgebouwd.

Omschrijving dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Belastingopbrengsten				
Watersysteemheffing	90.287.674	90.287.674	90.663.807	376.133
Verontreinigingsheffing	273.780	273.780	356.477	82.697
Zuiveringsheffing	72.999.498	72.999.498	74.035.535	1.036.037
Totaal belastingopbrengsten	163.560.952	163.560.952	165.055.819	1.494.867
Overige opbrengsten				
Dividenden	865.000	865.000	792.221	72.779
Saldo van de financieringsfunctie	1.828.783	1.828.783	1.707.898	120.885
Overige algemene opbrengsten				-
Totaal overige opbrengsten	2.693.783	2.693.783	2.500.119	193.664
Totaal dekkingsmiddelen	166.254.735	166.254.735	167.555.938	1.301.203

2.6 Heffing vennootschapsbelasting

Sinds 2016 kunnen ook overheden verplicht zijn om vennootschapsbelasting te betalen over de winst van bepaalde activiteiten (de zogenoemde vpb-plicht). Voorbeelden hiervan zijn de productie en verkoop van energie, detacheringen en het uitvoeren van werken of diensten voor derden. Activiteiten die worden gezien als overheidstaken zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

De Belastingdienst beoordeelt of we als ondernemer optreden. Wanneer dat zo is, zijn we voor die activiteiten vpb-plichtig. Dit geldt in ons geval alleen voor de dienstverleningsovereenkomst met de BSOB voor ICT-ondersteuning. Jaarlijks levert dit een bescheiden fiscale winst op waar we vennootschapsbelasting over betalen. Voor 2025 gaat het om een bedrag van € 21.509.

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Heffing Vennootschapsbelasting	20.640	20.640	21.509	869

2.7 Onvoorzien

Bij het opstellen van de begroting hebben we rekening gehouden met een post voor onvoorziene uitgaven. Dit bedrag is bedoeld om gedurende het jaar in te kunnen spelen op actuele situaties en gebeurtenissen die we vooraf nog niet voorzien. In 2025 is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien.

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Onvoorzien	300.000	300.000	-	300.000

3. Realisatie belastingopbrengsten

Waterschappen bekostigen hun taken zelfstandig vanuit de waterschapsbelasting. Daardoor zijn we niet afhankelijk van het Rijk voor onze inkomsten. De Belasting Samenwerking Oost-Brabant (BSOB) verzorgt namens waterschap Aa en Maas en een aantal gemeenten de heffing en invordering van de waterschapsbelasting en de gemeentelijke heffingen. Ook verzamelt zij informatie over de WOZ-waarde van woningen en bedrijfspanden. De WOZ-waarde wordt vastgesteld door de gemeenten. In samenwerking met de BSOB maken we jaarlijks een prognose van het aantal belastingeenheden.

3.1 Algemene uitgangspunten

We beginnen dit hoofdstuk met een toelichting op de objectieve, bedrijfseconomische criteria die we hebben gehanteerd bij de toerekening van kosten aan kostendragers. Vervolgens lichten we de kwantitatieve grondslagen toe die we hebben gehanteerd als onderdeel van de kostentoedeling. Daarna beschrijven we het kwijscheldingsbeleid. In de paragrafen daarna presenteren we de behaalde belastingopbrengsten in 2025 voor watersysteembeheer en waterzuiveringsbeheer.

Objectieve, bedrijfseconomische criteria voor de kostentoerekening

Waterschappen moeten de kosten die zij maken toerekenen aan de primaire taken: watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Dit is een wettelijke grondslag voor het bepalen van de belastingtarieven en dit bepaalt de uiteindelijke lastendruk voor inwoners en bedrijven. Het systeem van kostentoerekening moet ervoor zorgen dat de kosten aan de juiste taak worden toegerekend. Kosten die direct verband houden met een van de primaire taken, worden daar een-op-een aan toegerekend. De kosten waarvoor dat niet mogelijk is, worden via een vaste verdeelsleutel verdeeld naar watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Daarnaast rekenen we de kosten toe aan de bestuurlijke programma's.

Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- het **voorzichtigheidsprincipe**: hiermee voorkomen we dat onze financiële positie te rooskleurig wordt voorgesteld. Op basis hiervan nemen we verliezen en risico's op zodra ze bekend zijn. Winst nemen we pas op als die daadwerkelijk gerealiseerd is.
- het **matchingprincipe**: kosten (lasten) en opbrengsten (baten) worden toegerekend aan het jaar en de periode waar ze betrekking op hebben, ongeacht wanneer de bijbehorende kasstromen plaatsvinden.
- het **realisatieprincipe**: opbrengsten (baten) worden pas geboekt op het moment dat ze gerealiseerd zijn.

Kwantitatieve grondslagen kostentoedeling

De kosten die ten laste komen van de taak watersysteembeheer worden ook verdeeld over de verschillende belastingcategorieën. Dit doen we op basis van de kwantitatieve grondslagen die zijn vastgesteld in de kostentoedelingsverordening. Zo worden de nettolasten van deze taak betaald door de belastingplichtigen die daar belang bij hebben.

In 2025 gold de volgende verdeling over de belastingcategorieën:

- ingezetenen: 29%
- zakelijk gerechtigden van gebouwde onroerende zaken: 58,6%
- zakelijk gerechtigden van ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterrein zijn: 12,2%
- zakelijk gerechtigden van natuurterreinen: 0,2%

Met ingang van 2026 is er een nieuwe kostentoedelingsverordening van kracht.

Naast de heffing watersysteembeheer en de verontreinigingsheffing voor directe lozingen op het oppervlaktewater heft het waterschap de zuiveringsheffing voor indirecte lozingen. De hoogte daarvan wordt bepaald aan de hand van vervuilingseenheden (VE). Deze zijn gebaseerd op gegevens van de BSOB.

Kwijtscheldingsbeleid

In onze kwijtscheldingsregeling hebben we vastgelegd dat inwoners kwijtschelding kunnen krijgen voor de watersysteemheffing ingezetenen en de zuiveringsheffing voor een woonruimte. Bij een inkomen dat lager of gelijk is aan 100% van het norminkomen vindt volledige kwijtschelding plaats. Hierbij sluiten we aan bij de gemeentelijke toetsing en maken we maximaal gebruik van de wettelijk toegestane ruimte voor kwijtschelding. Om de kosten van bestaan voor pensioengerechtigden vast te stellen, hanteren we in plaats van de bijstandsnorm het netto ouderdomspensioen. Daarnaast hanteren we sinds 2023 een ruimere vermogensnorm met hogere toegestane bedragen per leefvorm (gehuwden, alleenstaande ouders en alleenstaanden). Daarmee willen we invorderen volgens de menselijke maat. De BSOB voert dit kwijtscheldingsbeleid uit.

3.2 Watersysteembeheer

3.2.1 Realisatie van belastingopbrengsten

Watersysteembeheer	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
a. Toegerekende kosten (netto lasten)	97.101.133	97.101.133	93.384.609	3.716.524
b. Kwijtschelding	1.021.884	1.021.884	1.102.278	80.394-
c. Oninbaar	-	-	104.060	104.060-
d. Dividenden	752.000-	752.000-	688.682-	63.318-
e. Overige algemene opbrengsten				-
f. Opbrengsten uit belastingheffing	91.583.338	91.583.338	92.226.622	643.284
g. Gerealiseerd resultaat voor bestemming	5.787.679-	5.787.679-	1.675.643-	4.112.036
h. Bestemming resultaat: waartoe besloten	5.787.679	5.787.679	5.787.679	-
i. Bestemming resultaat: nog te bestemmen				-
j. Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	0	0	4.112.036	4.112.036

3.2.2 Toelichting op de realisatie van de belastingopbrengsten

Hierna geven we een toelichting op de opbrengsten uit de belastingheffing voor watersysteembeheer. Daarbij verklaren we de verschillen tussen de realisatie en de begroting, de resultaatbestemming, de mate van kostendeckendheid van de tarieven en het verschil tussen de geraamde belastingopbrengsten per categorie en de werkelijke opbrengsten per categorie.

Bestemming resultaat

Bij het vaststellen van de begroting is besloten een bedrag van € 5,8 miljoen te onttrekken aan de reserves watersysteembeheer om de tariefontwikkeling te dempen. De netto lasten zijn ook op realisatiebasis hoger dan de belastingopbrengsten. Doordat het verschil wel kleiner is geworden, kan er alsnog € 4,1 miljoen terugvloeien naar de reserves. Voorgesteld wordt dit bedrag in lijn met de kostentoedelingsverordening toe te voegen aan de betreffende categoriereserves en de egalisatiereserve watersysteembeheer. Dit leidt tot de volgende overzicht:

Reserve	Begroting 2025	Realisatie	Resultaat
Categoriereserve Ingezetenen	27.717.927	27.686.461	-31.467
Categoriereserve Gebouwd	50.827.163	51.260.731	433.568
Categoriereserve Ongebouwd	11.815.352	11.864.451	49.099
Categoriereserve Natuurterreinen	201.012	208.642	7.630
Egalisatiereserve Watersysteembeheer			3.653.206
Totaal Watersysteembeheer	90.561.454	91.020.284	4.112.036

Oorzaken van de verschillen tussen realisatie en begroting

De kosten die zijn toegerekend aan de taak watersysteembeheer (de netto lasten) zijn lager dan begroot (€ 3,7 miljoen). Een uitgebreide toelichting hierop geven we hoofdstuk 6. De lagere netto lasten hebben in combinatie met de iets hogere opbrengsten uit de belastingheffing voor watersysteembeheer (€ 0,6 miljoen) een voordelig effect op het resultaat voor bestemming. Daar staat tegenover dat er meer is kwijtgescholden (€ -0,1 miljoen), dat een deel van de opgelegde aanslagen oninbaar is verklaard (€ -0,1 miljoen) en dat het dividend dat we ontvangen als aandeelhouder van de NWB Bank iets lager is dan voorzien (€ -0,1 miljoen). Per saldo leidt dit tot een resultaat voor bestemming van € 4,1 miljoen wat terugvloeit naar de reserves. Hierdoor hoeft er in 2025 minder te worden onttrokken (€ 1,7 miljoen in plaats van € 5,8 miljoen)

Mate van kostendekkendheid

Op basis van het bestuursakkoord streven we naar een kostendekkend tarief. Daarbij zijn de opbrengsten uit de belastingheffing gelijk aan de netto lasten. Doordat we de egalisatiereserve inzetten om de tarieven te dempen, ligt het percentage onder de 100%. Door de lagere netto lasten neemt de kostendekkendheid relatief gezien toe.

Begroot 2025	Realisatie 2025
94%	98%

Gerealiseerde belastingopbrengsten

Algemeen

Structurele veranderingen in het grondgebruik hebben invloed op het aandeel van de categorieën belastingplichtigen in ons werkgebied. Denk aan de bouw van nieuwe woningen en de afname van het aantal ongebouwde hectares. Daarmee verandert ook het aandeel dat specifieke categorieën zouden moeten bijdragen aan de watersysteemheffing. Vanaf 2026 beoordelen we daarom jaarlijks of we de kostentoedelingsverordening opnieuw moeten vaststellen.

Dit onderdeel geeft inzicht in de begrote en gerealiseerde belastingopbrengsten per categorie. Het gaat hier dus niet om veranderingen in feitelijk gebruik *tussen* de categorieën, maar om verschillen die ontstaan *binnen* de categorieën. Bijvoorbeeld doordat het aantal inwoners (ingezetenen) van ons werkgebied groter is dan voorzien of doordat de totale WOZ-waarde sterker is toegenomen dan verwacht. We geven hierna per categorie belastingplichtigen een toelichting op het verschil tussen de geraamde en de gerealiseerde belastingopbrengsten.

Categorie Ingezetenen

Watersysteembeheer <i>Bedragen * € 1.000</i>	Ingezetenen		
	Begroting	Rekening	Vershil
Belastingopbrengst 2025	28.430	28.504	74
Invordering	230	238	7
Oninbaar		-6	-6
Dubieus		-7	-7
Kwijtschelding	-1.022	-1.068	-46
Netto belastingopbrengst 2025	27.639	27.661	22
Belastingopbrengst voorgaande jaren		31	31
Oninbaar voorgaande jaren		-67	-67
Dubieus		-7	-7
Kwijtschelding voorgaande jaren		-34	-34
Netto belastingopbrengst voorgaande jaren		-78	-78
Totaal netto belastingopbrengst	27.639	27.583	-55

De belastingopbrengsten voor de categorie Ingezetenen liggen in lijn met de begroting.

Categorie Gebouwd

Watersysteembeheer <i>Bedragen * € 1.000</i>	Gebouwd		
	Begroting	Rekening	Verschil
Belastingopbrengst 2025	50.498	50.879	381
Invordering	169	149	-20
Oninbaar		-1	-1
Dubieus		-2	-2
Kwijtschelding			
Netto belastingopbrengst 2025	50.667	51.025	358
Belastingopbrengst voorgaande jaren		48	48
Oninbaar voorgaande jaren		-27	-27
Dubieus		5	5
Kwijtschelding voorgaande jaren			
Netto belastingopbrengst voorgaande jaren		27	27
Totaal netto belastingopbrengst	50.667	51.052	385

De totale waarde van alle onroerende zaken in het economisch verkeer (WOZ-waarde) is iets hoger dan verwacht. Het tarief wordt uitgedrukt als percentage van de WOZ-waarde. In het oude belastingstelsel (tot en met 2025) gold voor woningen en niet-woningen hetzelfde tarief. In de belastingopbrengsten is rekening gehouden met ruim € 97.000 aan aanslagen die nog opgelegd moeten worden.

Categorie Ongebouwd

Watersysteembeheer <i>Bedragen * € 1.000</i>	Ongebouwd		
	Begroting	Rekening	Verschil
Belastingopbrengst 2025	11.753	11.802	49
Invordering	29	25	-4
Oninbaar			
Dubieus			
Kwijtschelding			
Netto belastingopbrengst 2025	11.782	11.827	45
Belastingopbrengst voorgaande jaren			
Oninbaar voorgaande jaren		-2	-2
Dubieus		-4	-4
Kwijtschelding voorgaande jaren			
Netto belastingopbrengst voorgaande jaren		-6	-6
Totaal netto belastingopbrengst	11.782	11.821	39

Binnen de categorie Ongebouwd is rekening gehouden met ruim € 47.000 aan aanslagen die nog opgelegd moeten worden. De uiteindelijke realisatie ligt daarmee iets boven de begroting.

Categorie Natuurterreinen

Watersysteembeheer <i>Bedragen * € 1.000</i>	Natuurterreinen		
	Begroting	Rekening	Verschil
Belastingopbrengst 2025	200	207	7
Invordering			
Oninbaar			
Dubieus			
Kwijtschelding			
Netto belastingopbrengst 2025	200	207	7
Belastingopbrengst voorgaande jaren			
Oninbaar voorgaande jaren			
Dubieus			
Kwijtschelding voorgaande jaren			
Netto belastingopbrengst voorgaande jaren			
Totaal netto belastingopbrengst	200	207	7

De belastingopbrengsten voor de categorie Natuurterreinen liggen in lijn met de begroting.

Verontreinigingsheffing directe lozingen op het oppervlakte water

Watersysteembeheer <i>Bedragen * € 1.000</i>	Verontreinigingsheffing		
	Begroting	Rekening	Verschil
Belastingopbrengst 2025	274	237	-37
Invoering			
Oninbaar			
Dubieus			
Kwijtschelding			
Netto belastingopbrengst 2025	274	237	-37
Belastingopbrengst voorgaande jaren		120	120
Oninbaar voorgaande jaren			
Dubieus			
Kwijtschelding voorgaande jaren			
Netto belastingopbrengst voorgaande jaren		120	120
Totaal netto belastingopbrengst	274	356	83

Er zijn iets minder VE's opgelegd dan begroot (3.865 in plaats van 4.500). Door opbrengsten uit voorgaande jaren is het saldo van de totale netto belastingopbrengsten toch hoger dan begroot.

3.3 Waterzuiveringsbeheer

3.3.1 Realisatie van belastingopbrengsten

Zuiveringsbeheer	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
a. Toegerekende kosten (netto lasten)	80.085.731	80.085.731	79.512.561	573.169
b. Kwijtschelding	1.381.068	1.381.068	1.514.060	132.992-
c. Oninbaar	-	-	933.544	933.544-
d. Dividenden	113.000-	113.000-	103.539-	9.461-
e. Overige algemene opbrengsten				-
f. Opbrengsten uit belastingheffing	74.380.566	74.380.566	76.483.139	2.102.573
g. Gerealiseerd resultaat voor bestemming	6.973.233-	6.973.233-	5.373.488-	1.599.745
h. Bestemming resultaat: waartoe besloten	6.973.233	6.973.233	6.973.233	-
i. Bestemming resultaat: nog te bestemmen				-
j. Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	0	0	1.599.745	1.599.745

3.3.2 Toelichting op de realisatie van de belastingopbrengsten

Hierna geven we een toelichting op de opbrengsten uit de belastingheffing voor waterzuiveringsbeheer. Daarbij verklaren we de verschillen tussen de realisatie en de begroting, de resultaatbestemming, de mate van kostendekkendheid van de tarieven en het verschil tussen de geraamde belastingopbrengsten per categorie en de werkelijke opbrengsten per categorie.

Bestemming resultaat

Bij het vaststellen van de begroting is besloten een bedrag van € 7,0 miljoen te onttrekken aan de reserve waterzuiveringsbeheer om de tariefontwikkeling te dempen. De netto lasten zijn ook op realisatiebasis hoger dan de belastingopbrengsten. Doordat het verschil wel kleiner is geworden, kan er alsnog € 1,6 miljoen terugvloeien naar de reserves. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan de egalisatiereserve waterzuiveringsbeheer.

Reserve	Begroting 2025	Realisatie	Resultaat
Egalisatiereserve Waterzuiveringsbeheer			1.599.745
Totaal Waterzuiveringsbeheer			1.599.745

Oorzaken van de verschillen tussen realisatie en begroting

De kosten die zijn toegerekend aan de taak waterzuiveringsbeheer (netto lasten) zijn lager dan begroot (€ 0,6 miljoen). Een uitgebreide toelichting hierop geven we in hoofdstuk 6. De lagere netto lasten hebben in combinatie met de hogere opbrengsten uit de belastingheffing voor waterzuiveringsbeheer (€ 2,1 miljoen) een voordelig effect op het resultaat voor bestemming. Daar staat tegenover dat er meer is kwijtgescholden (€ -0,1 miljoen) en dat een deel van de opgelegde aanslagen oninbaar is verklaard (€ -0,9 miljoen). Per saldo leidt dit tot een resultaat voor bestemming van € 1,6 miljoen. Hierdoor hoeft er in 2025 minder te worden onttrokken (€ 5,4 miljoen in plaats van € 7,0 miljoen)

Mate van kostendekkendheid

Op basis van het bestuursakkoord streven we naar een kostendekkend tarief. Daarbij zijn de opbrengsten uit de belastingheffing gelijk aan de netto lasten. Doordat we de egalisatiereserve inzetten om de tarieven te dempen, ligt het percentage onder de 100%. Door de lagere netto lasten neemt de kostendekkendheid relatief gezien toe.

Begroot 2025	Realisatie 2025
91%	93%

Gerealiseerde belastingeenheden

Dit onderdeel geeft inzicht in de begrote en gerealiseerde belastingeenheden. Voor het waterzuiveringsbeheer drukken we dit uit in het aantal geloosde VE's.

Huishoudens en kleine bedrijven

Zuiveringsbeheer Bedragen * € 1000	Huishoudens en kleine bedrijven		
	Begroting	Rekening	Verschil
Belastingopbrengst 2025	51.611	51.608	-2
Invordering	469	457	-12
Oninbaar		-8	-8
Dubieus		-12	-12
Kwijtschelding	-1.381	-1.454	-73
Netto belastingopbrengst 2025	50.698	50.592	-107
Belastingopbrengst voorgaande jaren		-8	-8
Oninbaar voorgaande jaren		-99	-99
Dubieus		-18	-18
Kwijtschelding voorgaande jaren		-60	-60
Netto belastingopbrengst voorgaande jaren		-186	-186
Totaal netto belastingopbrengst	50.698	50.406	-292

Aan huishoudens is 809.969 VE opgelegd. Met de aanslagen die we nog moeten opleggen komen we iets lager uit dan de 810.400 VE die we hadden begroot. Daarbij zien we een verschuiving van meerpersoonshuishoudens naar eenpersoonshuishoudens. De belastingopbrengst van kleine bedrijven ligt op dit moment in lijn met de begroting. Onder kleine bedrijven verstaan we bedrijven die minder dan 218 m³ water per jaar verbruiken. Zij worden, afhankelijk van hun verbruik, voor 1 of 3 VE aangeslagen. Binnen de categorie huishoudens en kleine bedrijven hebben we rekening gehouden met een bedrag van € 76.500 voor aanslagen die nog opgelegd moeten worden.

Bedrijven

Zuiveringsbeheer Bedragen * € 1000	Bedrijven		
	Begroting	Rekening	Verschil
Belastingopbrengst 2025	22.225	23.324	1.099
Invordering	76	74	-3
Oninbaar		-275	-275
Dubieus		-3	-3
Kwijtschelding			
Netto belastingopbrengst 2025	22.301	23.119	818
Belastingopbrengst voorgaande jaren		1.030	1.030
Oninbaar voorgaande jaren		-551	-551
Dubieus		32	32
Kwijtschelding voorgaande jaren			
Netto belastingopbrengst voorgaande jaren		510	510
Totaal netto belastingopbrengst	22.301	23.630	1.328

De categorie Bedrijven bestaat uit tabelbedrijven en meetbedrijven. Tabelbedrijven zijn bedrijven die minimaal 218 m³ water per jaar verbruiken. Zij hebben een vervuilingswaarde van 5 tot 1.000 VE per jaar. Meetbedrijven zijn bedrijven met een jaarlijkse vervuilingswaarde van 1.000 VE of meer. Deze bedrijven meten hun afvalwater en bemonsteren en analyseren dit. Als gevolg van een faillissement is een significant bedrag oninbaar verklaard. Dit heeft zowel betrekking op 2025 als op voorgaande jaren. Doordat we meer aanslagen hebben opgelegd dan begroot (381.820 VE in plaats van 365.300 VE) en er rekening is gehouden met € 950.000 aan aanslagen die nog opgelegd moeten worden, komt de realisatie toch ruim boven de begroting uit.

4. Paragrafen

De paragrafen zijn programma-overstijgend en geven meer inzicht in onder andere onze financiële positie en de risico's waarmee we te maken hebben. Bij de begroting hebben we in de paragrafen onze beleidsvoornemens qua beheer en uitvoering geschetst. In deze jaarstukken leggen we daar verantwoording over af. Dat doen we in vijf paragrafen: uiteenzetting van de financiële positie, assetmanagement, bedrijfsvoering, verbonden partijen en de openbaarheidsparagraaf.

4.1 Uiteenzetting van de financiële positie

In deze paragraaf komen onze financiële positie en de bijhorende kengetallen aan bod. We gaan in op de financiering, het weerstandsvermogen, onze risicobeheersing en de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen. We sluiten af met de vijf (verplichte) kengetallen. Door die gegroepeerd te presenteren, neemt het inzicht in onze algehele financiële positie toe en wordt de samenhang duidelijker. Hierdoor ontstaat soms wel wat herhaling met de eerdere onderdelen van deze paragraaf.

4.1.1 Financiering

Het treasurystatuut bepaalt de kaders voor de inrichting van de financieringsfunctie. De uitwerking daarvan staat in de financieringsparagraaf in de begroting en het jaarverslag. Samen vormen die een belangrijk instrument om de treasuryfunctie transparant te maken, en daarmee te sturen, te beheersen en te controleren. Voor de financieringsfunctie gelden de eisen die de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) daaraan stelt. We moeten bijvoorbeeld aantonen dat we uitsluitend onze publieke taken financieren, dat we ons geld verstandig beheren en dat we voldoen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

Om het risico bij kortlopende financieringen (≤ 1 jaar) te beperken, is de kasgeldlimiet ingesteld. Dit is het maximale bedrag waarvoor decentrale overheden hun activiteiten met kortlopende middelen mogen financieren. De hoogte van dit bedrag wordt bepaald door een percentage van de totale jaarbegroting. Voor waterschappen bedraagt de kasgeldlimiet 23% van de bruto lasten op programmaniveau. Voor 2025 betekende dit voor ons een kasgeldlimiet van € 42,2 miljoen. De kasgeldlimiet is in 2025 niet overschreden.

Toets kasgeldlimiet	Bedragen per kwartaal x €1000							
	Kw 1		Kw 2		Kw 3		Kw 4	
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)								
1. Toegestane kasgeldlimiet	€	42.222	€	42.222	€	42.222	€	42.222
- in procenten van de grondslag		23,00%		23,00%		23,00%		23,00%
- in bedrag	€	42.222	€	42.222	€	42.222	€	42.222
2. Omvang vlottende korte schuld	€	33.864	€	2.740	€	-3.820	€	-16.470
Opgenomen gelden < 1 jaar	€	50.000	€	25.000	€	-		
Schuld in rekening-courant	€	-16.136	€	-22.260	€	-3.820	€	-16.470
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	€	-	€	-	€	-	€	-
3. Vlottende middelen	€	-	€	-	€	-	€	-
Contante gelden in kas	€	-	€	-	€	-	€	-
Tegoeden in rekening-courant	€	-	€	-	€	-	€	-
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	€	-	€	-	€	-	€	-
4. Toets kasgeldlimiet								
Toegestane kasgeldlimiet (1)	€	42.222	€	42.222	€	42.222	€	42.222
Totaal netto vlottende schuld (2)-(3)	€	33.864	€	2.740	€	-3.820	€	-16.470
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	€	8.358	€	39.482	€	46.043	€	58.692

Renterisiconorm

De renterisiconorm is ingesteld om het risico bij langlopende financieringen (> 1 jaar) te beperken. De renterisiconorm voor waterschappen bedraagt 30% van de totale bruto lasten op programmaniveau. Het bedrag waarover renterisico wordt gelopen, bestaat uit het bedrag aan aflossingen en renteherzieningen in een specifiek jaar. Dit bedrag mag de renterisiconorm in dat jaar niet overschrijden. Het bedrag waarover we in 2025 renterisico hebben gelopen, bedraagt € 35,5 miljoen. Dit ligt ruimschoots onder de renterisiconorm van € 55,1 miljoen.

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld in jaar 2025		bedragen x € 1.000	
		Begroot	Werkelijk
1.	Renteherzieningen	€ 0	€ 0
2.	Aflossingen	€ 35.496	€ 35.496
3.	Renterisico (1+2)	€ 35.496	€ 35.496
4.	Renterisiconorm (4a*4b)	€ 55.197	€ 55.073
5a = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	€ 19.701	€ 19.577
5b = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm		
Berekening	RENTERISICONORM		
4a	Begrotingstotaal	€ 183.991	€ 183.575
4b	Bij ministerie vast gesteld %	30%	30%

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn sinds 2014 verplicht om tegoeden uitsluitend bij het Rijk of bij andere decentrale overheden weg te zetten. Dit wordt schatkistbankieren genoemd. Het voornaamste doel van deze maatregel is het terugdringen van de staatsschuld. Liquiditeitsoverschotten boven het drempelbedrag worden overgeboekt naar de schatkist. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van de bruto lasten op programmaniveau. In 2025 was dit € 3,7 miljoen. In 2025 is geen gebruikgemaakt van schatkistbankieren.

Liquiditeitsprognose en financieringsbehoefte

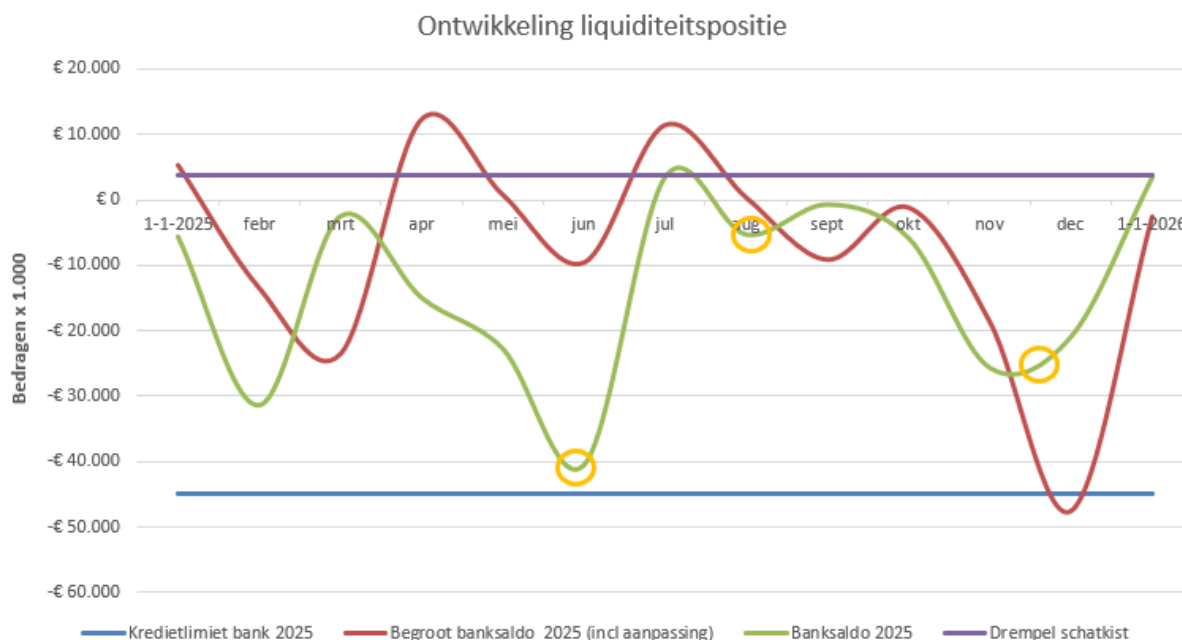
De liquiditeitsprognose stelt ons in staat om adequaat te reageren op ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Bij het opstellen hiervan zijn we uitgegaan van een investeringsuitgave van € 180,8 miljoen. Daarvoor hebben we geldleningen afgesloten. Op basis van de begroting was het dagelijks bestuur gemachtigd om € 125 miljoen aan langlopende middelen aan te trekken. Bij de bestuursrapportage bleek dit niet toereikend om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Het algemeen bestuur heeft het dagelijks bestuur daarom gemachtigd om een aanvullende langlopende lening aan te gaan van maximaal € 60 miljoen.

In werkelijkheid hebben we in 2025 in totaliteit voor € 170 miljoen aan langlopende leningen afgesloten: in juni hebben we € 50 miljoen geleend, in augustus eveneens € 50 miljoen en in december hebben we twee leningen aangetrokken van in totaal € 70 miljoen. De looptijd bedraagt in alle gevallen 20 jaar met een gemiddeld rentepercentage van 3,2%. Naast de langlopende leningen voor onze investeringsuitgaven hebben we ook reguliere exploitatie-uitgaven. Die betalen we vooral vanuit de belastingopbrengsten, vanuit bijdragen van derden en waar nodig door onze rekeningcourantovereenkomst met de NWB Bank te gebruiken. Onze kredietlimiet is € 45 miljoen. We sluiten 2025 af met een positief banksaldo van € 3,5 miljoen.

Uit de ontwikkeling van onze liquiditeitspositie als getoond uit de volgende grafiek, blijkt dat het werkelijk verloop sterk afwijkt van de begroting. Dit komt doordat zowel het moment van het doen van uitgaven lastig voor een jaar vooruit is in te schatten, als ook de momenten waarop je grote inkomsten ontvangt. Dat hier gedurende het jaar een verschil in ontstaat, heeft geen consequenties. We toetsen voortdurend of we binnen

de kredietlimiet van de bank blijven en of we de drempel van het schatkistbankieren niet overschrijden. Door de liquiditeitsprognose gedurende het jaar te volgen, spelen we in op de actuele situatie en verwachtingen.

De volgende grafiek toont het begrote verloop van ons banksaldo (rood), het werkelijke verloop (groen), onze kredietlimiet (blauw), de drempel voor schatkistbankieren (paars) en de momenten waarop we een lening hebben aangetrokken (geel).

Schuldpositie

In het bestuursakkoord is afgesproken om ‘gelet op de omvang van onze schuldenpositie bewuste keuzes te maken bij nieuwe investeringen, waarbij rekening gehouden wordt met de potentiële renterisico’s op middellange termijn en met oog voor andere oplossingen dan tariefsverhogingen en extra lenen’. Daarmee willen we onze taken uitvoeren tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Voor de schuldpositie van de waterschappen is extra belangstelling ontstaan vanwege de financiering van omvangrijke dijkversterkingsprojecten vanuit het HWBP en de renovaties van rwzi’s. De schuldpositie bij waterschappen neemt mede daardoor (sterk) toe of is relatief hoog in vergelijking met organisaties in bijvoorbeeld de private sector. Ook door ontwikkelingen als klimaatverandering en aangescherpte (Europese) regelgeving komen de betaalbaarheid van het waterbeheer en de financiële positie van de waterschappen op de (middel)lange termijn onder druk te staan. Binnen de UvW, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en andere organisaties lopen diverse trajecten rondom dit thema. Daarom is de UvW een traject gestart om overzicht en regie te houden, onderlinge samenhang aan te brengen en om versnippering, doublures en een verschil in richting te voorkomen. Het achterliggende doel is om ervoor te zorgen dat de waterschappen ook op lange termijn hun opgaven financieel gezond kunnen blijven uitvoeren en dat het Nederlandse waterbeheer in het algemeen betaalbaar blijft voor inwoners en bedrijven. Wij volgen dit traject nauwgezet en dragen hier waar mogelijk aan bij. Tegelijkertijd blijven we kritisch kijken naar onze eigen schuldpositie. De ontwikkeling van de netto schuldquote is hiervoor een goede indicator. In paragraaf 4.1.4 gaan we hier verder op in.

4.1.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onder het weerstandsvermogen verstaan we het vermogen van het waterschap om financiële tegenvallers op te vangen, zodat we onze taken kunnen voortzetten. Om te bepalen of ons weerstandsvermogen voldoende is, zetten we de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit tegen elkaar af. Dit wordt ook wel de

weerstandratio genoemd. De benodigde weerstandscapaciteit hangt samen met alle risico's waarvoor geen adequate maatregelen zijn getroffen en die van betekenis kunnen zijn voor onze financiële positie. De totaal beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten te dekken.

Inventarisatie van de risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis die invloed heeft op het behalen van onze doelen en/of op onze financiële positie. Met sommige risico's hebben we financieel al rekening gehouden. Bijvoorbeeld door een post onvoorzien op te nemen binnen investeringskredieten of door verzekeringen af te sluiten. Daarmee zijn deze risico's dus al afgedekt. In deze paragraaf gaat het alléén om de risico's die – als ze zich voordoen – opgevangen moeten worden vanuit het weerstandsvermogen. Goed risicomangement begint bij risico's in beeld hebben. Het inventariseren, bewaken en opvolgen van risico's is een continu proces. De risico's die we op dit moment in beeld hebben, lichten we hieronder verder toe.

Btw-heffing op werkgeversdeel van de pensioenpremie

Op 30 september 2025 heeft het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden twee uitspraken gedaan over pensioenuitvoering en btw. Kortweg heeft het hof beslist dat de uitvoering van een pensioenregeling niet is vrijgesteld van btw. De volledige pensioenpremie zou dus moeten worden belast met btw. Dit zou voor ons aanzienlijke financiële gevolgen hebben, omdat wij deze btw niet af kunnen trekken. De staatssecretaris van Financiën heeft echter in een officiële mededeling laten weten dat hij de uitspraken van het hof niet overneemt. Onder meer omdat die tegenstrijdig zijn met eerdere uitspraken van het gerechtshof Amsterdam in eenzelfde situatie (2023). Hierop is cassatie ingesteld bij de Hoge Raad. De staatssecretaris én de Belastingdienst vinden dat de pensioenuitvoering als een vrijgestelde dienst moet worden aangemerkt totdat de Hoge Raad een uitspraak heeft gedaan. Pensioenfondsen die het standpunt van de staatssecretaris en de Belastingdienst (blijven) toepassen, waaronder ABP, zijn niet verplicht om btw over de pensioenpremie te berekenen.

De uiteindelijke uitspraak van de Hoge Raad heeft geen terugwerkende kracht en ABP gaat per 1 januari 2027 over naar het nieuwe pensioenstelsel (waarbij pensioenfondsen zijn aangemerkt als beleggingsfondsen waarvan de diensten zijn vrijgesteld van btw). Daardoor beperkt het risico zich tot 2026. Het is op dit moment niet bekend wanneer de Hoge Raad uitspraak doet.

Calamiteiten

Als waterschap kunnen we altijd te maken krijgen met calamiteiten. De (herstel)kosten hiervoor kunnen niet altijd op derden worden verhaald.

Doorbelasten van kosten door de Rijksoverheid

De Rijksoverheid belast diverse landelijke voorzieningen door aan de waterschappen. Denk aan: MijnOverheid, DigiD, (digi)koppelingen en de Basisregistratie Personen (BRP). Daarnaast betalen de waterschappen, net als het Rijk en de gemeenten, een bijdrage voor de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en dragen we bij aan de kosten van gemeenten voor het organiseren van de (waterschaps)verkiezingen. We hebben zeer beperkt invloed op besluiten van het Rijk over het doorbelasten van deze kosten, ondanks de lobby vanuit de Unie van Waterschappen.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet heeft momenteel onvoldoende capaciteit om aan de vraag naar - én het aanbod aan - elektriciteit te kunnen voldoen. Op veel van onze aansluitingen hebben we behoefte aan extra elektrisch vermogen. Dat is momenteel niet beschikbaar en het is onzeker wanneer dit wel het geval is. Dat hangt sterk af van de lokale netsituatie en de planning van TenneT en Enexis. We onderhouden hierover nauw contact met hen. Sinds 1 oktober 2024 is een landelijke voorrangregeling van kracht voor de toekenning van beschikbaar transportvermogen. Daarin krijgen waterschappen een hogere prioriteit vanwege het maatschappelijke belang van hun wettelijke taak. Op 12 december 2025 is een herzien prioriteringskader gepubliceerd. Die update volgde

nadat enkele marktpartijen bezwaar maakten tegen het eerdere kader uit 2024 en de rechter oordeelde dat de ACM beter moest onderbouwen waarom bepaalde functies wel of geen prioriteit kregen. De meest ingrijpende wijziging is de introductie van één integrale wachtrij voor kleinverbruikers (zoals woningen, maatschappelijk vastgoed, laadpalen en mkb-bedrijven) en grootverbruikers. Daarmee stopt het automatisch reserveren van capaciteit voor kleinverbruik per 1 juli 2026. Vanaf dat moment wordt transportcapaciteit toegewezen op basis van maatschappelijke prioriteit, ongeacht of het om klein- of grootverbruik gaat. Waar mogelijk zoeken we zelf oplossingen.

Rwzi Den Bosch - renovatie

De innovatieve technologie waarmee de aannemer zich heeft ingeschreven, functioneert niet. Daardoor kan de aannemer het werk niet opleveren. Op 14 september 2020 heeft een kort geding plaatsgevonden waarin het waterschap eiste dat de aannemer een ontwerp zou indienen waarmee de rwzi wél aan de eisen gaat voldoen. Deze procedure is afgerond; het waterschap is in het gelijk gesteld.

Parallel loopt de bodemprocedure, die vooral gaat over de contractuele schades en boetes. In augustus 2022, februari 2023, februari 2024 en maart 2025 heeft de rechtbank een tussenvonnissen uitgesproken. In het vierde tussenvonnissen van 19 maart 2025 heeft de rechtbank uitgesproken dat de aannemer moet werken aan een oplossing. De effluentkwaliteit is daarbij een leidende eis waar hoe dan ook aan moet worden voldaan. Sommige vorderingen zijn onze kant op gevallen, andere richting de aannemer. Meerdere vorderingen zijn aangehouden. Hier moet de rechtbank nog een besluit over nemen. De financiële uitkomst hiervan is onzeker. Verder hebben we naar aanleiding van het vierde tussenvonnissen met de aannemer procesafspraken getekend om het ontwerpen te hervatten met de intentie om te gaan bouwen.

Schadevergoeding waterberging

De inzet van waterbergingsgebieden kan schade veroorzaken aan eigendommen van derden. Daarvoor heeft het dagelijks bestuur een schadevergoedingsregeling vastgesteld. Vooraf is niet in te schatten of we in een bepaald jaar de waterbergingsgebieden moeten inzetten. De inzet van de vergoedingsregeling is dan ook vooraf niet te voorzien.

Structurele kosten die jaarlijks variëren

Een deel van ons werk is structureel opgenomen in de begroting, maar de kosten daarvan kunnen jaarlijks sterk variëren. Het gaat om:

- Handhavingzaken: het waterschap kan te maken krijgen met onvoorziene kosten door handhavingzaken, zoals het opruimen van afvalstoffen bij milieu-incidenten.
- Invasieve exoten: onze kennis over (de aanpak van) invasieve exoten neemt toe. Tegelijkertijd groeit ook de impact van invasieve exoten op het watersysteem en de biodiversiteit. Hoewel we bewegen richting een strategische aanpak, zijn de kosten voor de bestrijding van invasieve exoten nog altijd sterk afhankelijk van de groeiomstandigheden in een specifiek jaar.
- Graverij door dieren: de toename van het aantal bevers en dassen leidt ook tot een hogere bedreiging voor de waterveiligheid (door graverij) en het watersysteem (door het bouwen van dammen). We zien stijgende kosten voor preventieve en herstelmaatregelen aan de keringen en het beheer en onderhoud aan het watersysteem. Wij zetten in op preventieve maatregelen, zoals alternatieve dassenburchten en hoogwatervluchtplaatsen voor bevers. Daarmee willen we de herstelkosten van graverij door dieren beperken. Desondanks kunnen de kosten van jaar tot jaar sterk variëren.
- PFAS in waterbodems: het is moeilijk te voorspellen waar we PFAS in de waterbodem aantreffen. De aanwezigheid van PFAS heeft grote gevolgen voor de afvoerkosten. Dit is vooral een risico bij het baggeren.
- Fluctuaties energieprijzen: de energiemarkt is al enkele jaren zeer beweeglijk. De gevoeligheid voor schommelingen in vraag en aanbod is groot. Zo bewogen de energieprijzen zich in 2025 tussen de € 30 en de € 50 per MWh. Dat zorgt ervoor dat de opbrengst uit de verkoop van biogas mee of tegen kan vallen. Dit geldt ook voor de SDE-subsidie.

Subsidierisico's

Diverse projecten van het waterschap ontvangen subsidie op basis van Europese, nationale of provinciale regelingen. Daarvoor moeten we voldoen aan de (soms aanvullende) voorwaarden die de subsidiegever stelt. De definitieve uitbetaling van de subsidiegelden is gekoppeld aan een tijdige uitvoering, het voldoen aan inhoudelijke randvoorwaarden en een accurate financiële verantwoording. In veel gevallen is ook een accountantsverklaring nodig. Daarnaast is sprake van een bewaarplicht voor de bijbehorende documenten en een instandhoudingsplicht. Tot slot kunnen activiteiten staatssteun gevoelig zijn. Als we op één of meer punten afwijken, kan dit leiden tot een financiële korting of boetes. Daarbij werken we in een aantal gevallen samen met partners. Het risico hierbij is dat zij niet leveren wat we aanvankelijk hebben afgesproken.

Aanleg ecologische verbindingzones (EVZ's)

De provincie subsidieert via het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) de aanleg van EVZ's. De vergoeding voor waterschappen is 50% en voor gemeenten 75%. Nu het merendeel van deze EVZ-trajecten in uitvoering is, hebben we meer duidelijkheid over de kosten voor verwerving en inrichting. Het waterschap heeft nu een nieuwe aanvraag ingediend, nadat de provincie de regionale normprijzen voor gronden had aangepast.

Subsidiëring inrichtingsmaatregelen KRW

Met de provincie hebben we in een maatwerkovereenkomst afspraken gemaakt over de financiering van maatregelen voor gezamenlijke doelen. Dit gaat onder meer om KRW-maatregelen, zoals beekherstel en de aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispassages. Door de gestegen kosten heeft de provincie op papier onvoldoende budget om alle geplande maatregelen mee te financieren. Op basis van bestuurlijke afspraken en de resterende financiële ruimte wordt het risico van een financieringsstop niet hoog ingeschat.

Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Voor het provinciale deel van het NNB waren middelen beschikbaar om gronden te verwerven en in te richten. Er lopen diverse projecten waarvoor we aanspraak konden maken op deze middelen. De provincie heeft echter besloten hier geen budget meer voor beschikbaar te stellen. Op dit moment is niet duidelijk of de provincie dit op een andere manier gaat financieren. Gebeurt dit niet, dan kunnen we ons deel van de inrichtingsmaatregelen van het NNB en/of de financiering ervan heroverwegen.

Veenkade

De oostelijke kade van het Kanaal van Deurne bestaat over een traject van 4,5 kilometer uitsluitend uit een veenkade met een kruinbreedte van 4 meter. Dit traject grenst direct aan het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel. Met onze onderhoudsspecialisten en de betrokken aannemer hebben we de veiligheid zorgvuldig bekeken. We hebben randvoorwaarden opgesteld om het onderhoud aan deze kade veilig en toekomstbestendig uit te kunnen voeren. In het eigendommen-, beheer-, onderhouds- en monitoringsplan (EBOM) van de Peelkanalen zijn de monitoring en het handelingskader voor de veenkade vastgelegd.

Doordat de kade uitsluitend uit veen bestaat, weten we onvoldoende hoe die zich op termijn ontwikkelt. De kans op zetting en oxidatie is groot. De eerstkomende jaren bestaat daarom het risico dat de in veenlagen aangebrachte kade inzakt. Onzeker en onduidelijk is in welke mate dit plaatsvindt: gebeurt het over de hele lengte of lokaal én in hoeverre zakt de kade in? Daardoor is ook de hoogte van de eventuele herstelkosten onduidelijk. Met de kennis van nu schatten we in dat deze kosten variëren tussen de € 200.000 en € 500.000.

Vertraging en stijging projectkosten

In het nieuwe regeerakkoord is weer een aanpak plus financiering opgenomen voor de stikstofproblematiek. Dit is goed nieuws voor de wateropgaven. Voor de vergunningverlening voor onze projecten hebben ook wij hier immers baat bij.

Het aanbod van geschikte partijen in onze sector om onze projecten te realiseren is nog altijd krap en de prijzen zijn hoger dan voorheen. Ook blijft het een uitdaging om voldoende ondersteuning in te huren vanuit

ingenieursbureaus. Dit is terug te zien in een stijging van de advieskosten. De markt voor materialen is enigszins hersteld, maar blijft een aandachtspunt. Het in februari 2025 opgerichte Nederlands Materialen Observatorium (NMO), een initiatief van het ministerie van Economische Zaken, moet daarom de leveringsrisico's in kaart brengen, monitoren en hierop inspelen. Al deze factoren kunnen ertoe leiden dat projecten vertragen en de projectkosten hoger zijn dan verwacht. Tot slot volgen geopolitieke ontwikkelingen elkaar snel op. De consequenties hiervan laten zich moeilijk voorspellen.

Voorfinanciering in HWBP-projecten

De uitgaven voor dijkverbeteringsprojecten lopen niet parallel met de subsidies vanuit het HWBP-programma. Daarmee is er sprake van voorfinanciering, waardoor we mogelijk (tijdelijk) meer moeten lenen dan we nu voorzien. Omdat de rente op de voorfinanciering niet subsidiabel is, kunnen de rentelasten bovendien een substantieel financieel effect hebben op onze exploitatie. Vanwege de onzekerheid over de omvang van deze rentelasten merken we dit aan als risico.

Voorziening Appa

Tot de overgang naar het ABP op 1 januari 2028 moet de Appa-voorziening jaarlijks worden geactualiseerd. Het benodigde bedrag in de is mede afhankelijk van de werkelijke dekkingsgraad en de renteontwikkeling. Uit de actuariële berekening kan blijken dat de voorziening niet toereikend is en moet worden aangevuld.

Wateroverlast

Door de extreem hevige neerslag in mei en juni 2016 is vooral in het zuidoosten van ons werkgebied veel schade ontstaan door wateroverlast. Naar aanleiding hiervan hebben we 270 schadeclaims ontvangen van of namens gedupeerden. Het merendeel van de schadeclaims is door het waterschap en/of de verzekeraar beoordeeld. In het merendeel van de gevallen heeft het waterschap aansprakelijkheid afgewezen. Naar aanleiding van deze afwijzingen hebben we elf dagvaardingen ontvangen en vijftien verzoeken om nadeelcompensatie op grond van artikel 7.14 van de Waterwet. De nadeelcompensatiezaken zijn allemaal afgerond. Van de dagvaardingsprocedures loopt er nog één in hoger beroep.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende onderdelen:

- de algemene reserve (weerstandsreserve): hiermee vangen we de financiële consequenties van calamiteiten op. We zijn vrij om de hoogte van de weerstandsreserve te bepalen. Deze wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld, waarbij we kijken naar de omvang van de begroting en de risico's.
- het vermogen om extra inkomsten te genereren door de belastingen te verhogen.
- het vermogen om de uitgaven te verminderen via bezuinigingen en het uitstellen van uitgaven (het creëren van extra begrotingsruimte).

De omvang van de algemene weerstandsreserve staat in onderstaande tabel. De benodigde reserve per taak hebben we bij de actualisatie van de nota Financieel beleid 2026 opnieuw tegen het licht gehouden. Daaruit blijkt dat de reserves vooralsnog toereikend zijn, ondanks het toenemende begrotingstotaal. Is deze reserve niet meer toereikend (bij een weerstandsratio < 1 in het gematigde scenario), dan leggen we een voorstel voor aan het algemeen bestuur.

Omschrijving reserve (bedragen * € 1000)	1-01-25	Vermeerdringen	Verminderingen	31-12-25
Weerstandsreserve Watersysteembeheer	1.600	45	45	1.600
Weerstandreserve Zuiveringsbeheer	1.750	49	49	1.750
Totaal	3.350	94	94	3.350

Beleid rondom risico's en weerstandscapaciteit

De kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet, is niet altijd goed in te schatten. Daarom hebben we drie scenario's doorgerekend: optimistisch, gematigd en pessimistisch. Onderstaande tabel laat zien wat de totaal benodigde weerstandscapaciteit is, afhankelijk van het gekozen reken scenario. Wanneer we dit bedrag afzetten tegen de weerstandsreserve, krijgen we inzicht in het weerstandsvermogen. Dit wordt ook wel de weerstandsratio genoemd. Een weerstandsratio van 1 of hoger is 'voldoende'. In het optimistische scenario is onze weerstandsratio ruim 3 en in het pessimistische scenario iets meer dan 1. Zoals we hiervoor al hebben toegelicht, is de feitelijke weerstandscapaciteit groter dan de weerstandsreserve die we per taak aanhouden (€ 1,6 miljoen voor watersysteembeheer en € 1,75 miljoen voor zuiveringsbeheer).

Het risicobeleid (inclusief risico-inventarisatie, borging en beheersing) is separaat onderzocht, als onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording en de eisen die worden gesteld vanuit de verscherpte wetgeving op het gebied van risicobeheersing (Wet weerbaarheid kritieke entiteiten en NIS2-richtlijn). Dit geldt ook voor de omgang met projectrisico's en de manier waarop hier financieel rekening mee wordt gehouden.

Scenario	Benodigde weerstandscapaciteit	Weerstandsreserve	Weerstandsratio
Optimistisch	€ 990.500	€ 3.350.000	3,28
Gematigd	€ 1.950.500		1,71
Pessimistisch	€ 2.910.500		1,15

4.1.3 Reserves en voorzieningen

Stand en verloop van de bestemmingsreserves voor tariefegalisatie

Naast de weerstandsreserve hebben we bestemmingsreserves voor tariefegalisatie en andere doeleinden. Het algemeen bestuur is bevoegd om een reserve in te stellen en het doel en de omvang ervan te bepalen. Dit geldt ook voor het wijzigen of opheffen van een reserve.

De bestemmingsreserves voor tariefegalisatie worden onderverdeeld in een egaliseringsreserve per taak en in categoriereserves. Het doel van de egaliseringsreserves is het opvangen van ongewenste schommelingen in de belastingtarieven. De categoriereserves worden gebruikt om de jaarlijkse verschillen binnen de categorieën te verrekenen. Onderstaande tabel toont het verloop van de egaliseringsreserves in 2025 voor resultaatbestemming.

Omschrijving reserve (bedragen * € 1.000)	1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2025
Categoriereserve ingezetenen	876	24	333	567
Categoriereserve gebouwd	9.863	275	5.854	4.283
Categoriereserve ongebouwd	-105	12		-92
Categoriereserve natuurterreinen	10	8		17
Tariefegalisatie Watersysteembeheer	9.643	643	266	10.020
Tariefegalisatie Zuiveringsbeheer	29.163	887	7.860	22.190

- Onder 'Vermeerderingen' staat de rente die we moeten toerekenen en de toevoegingen aan de reserve waartoe bij het vaststellen van de begroting 2025 is besloten.
- Onder 'Verminderingen' staan de onttrekkingen uit de reserve waartoe bij het vaststellen van de begroting 2025 is besloten.
- Ons uitgangspunt is dat we een positief saldo binnen een categoriereserve binnen vijf jaar afbouwen. Een negatief saldo binnen een categoriereserve is toegestaan als dat opgevangen kan worden binnen de totale reserve van de betreffende taak. De enige reserve waarop dat van toepassing is, is de categoriereserve ongebouwd.

Stand en verloop van de overige bestemmingsreserves

Naast de bestemmingsreserves voor tariefegalisatie hebben we nog andere bestemmingsreserves. In onderstaande tabel staat het verloop van deze reserves in 2025.

Overige Bestemmingsreserves	1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2025
Natschadeloket Peilopzet Maas	1.371		57	1.314
Bestemmingsreserve IBP2016-2021	250		134	116
Instandhouding Oijen	190		190	0
Waterveiligheid	2.023			2.023
Instandhouding Land van Cuijk	1.971			1.971
Restbedrag APPA ten behoeven van Wtp	408		408	0

Uit de bestemmingsreserve Natschadeloket peilopzet Maas is een bedrag onttrokken ter dekking van de kosten die zijn gemaakt op basis van de regeling die hieraan ten grondslag ligt. De bestemmingsreserve Informatiebeleidsplan (IBP) is ingezet om de kosten te dekken voor de vernieuwing van het financiële systeem en de overgang naar de online omgeving bij de leverancier (cloudoplossing). De reserve Instandhouding rwzi Oijen is in zijn geheel ingezet voor de personeelskosten om de rwzi draaiend te houden tijdens de renovatie. De reserve is daarmee leeg en komt bij deze jaarrekening te vervallen. Bij de overige bestemmingsreserves hebben enkel renteboeking plaatsgevonden.

Stand en verloop van de voorzieningen

Voorzieningen worden gezien als vreemd vermogen en zijn niet vrij te besteden. Ze moeten dekkend zijn voor de achterliggende verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn gevormd en mogen daarom niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld. Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn dan ook niet toegestaan. Ze worden gevormd vanwege:

- op de balansdatum bestaande (risico's rondom) verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is.
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan. Omdat een voorziening naar beste schatting dekkend moet zijn voor de achterliggende (risico's qua) verplichtingen en verliezen op het moment dat deze gevormd wordt, is het bijschrijven van rente niet in lijn met de aard van een voorziening. Voorzieningen mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld. Toevoegingen mogen alleen zijn gebaseerd op de tijdige opbouw van de voorziening. Toevoegingen en vrijval uit voorzieningen vloeien steeds voort uit aanpassingen vanwege een nieuw noodzakelijk niveau. Verminderingen vinden plaats als het geld wordt ingezet voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

Waterschap Aa en Maas heeft drie (verplichte) voorzieningen getroffen om arbeidsgerelateerde verplichtingen richting ambtenaren en bestuurders te dekken. In onderstaande tabel staat het verloop van deze voorzieningen in 2025.

Voorzieningen	1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2025
Arbeitsgerelateerde vpl wachtgelden	257	104	188	173
Arbeitsgerelateerde vpl pensioenen	468	45	66	447
Arbeitsgerelateerde voorziening APPAplan	1.629	1.859	13	3.476
Totaal	2.354	2.008	267	4.096

De toevoegingen en onttrekkingen aan de voorzieningen wachtgelden en pensioenen hebben betrekking op de jaarlijkse actualisatie en de betalingen aan uitkeringsgerechtigden.

Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van politieke ambtsdragers (zoals dagelijks bestuursleden van de waterschappen) ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Deze pensioenen zijn nu apart wettelijk geregeld in de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (Appa). Dit verandert op basis van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en wordt daarmee op dezelfde manier geregeld als voor de rest van Nederland. De pensioenen van politieke ambtsdragers worden per 1 januari 2028 overgedragen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Om ervoor te zorgen dat de huidige opgebouwde pensioenen kunnen worden overgebracht naar het nieuwe pensioenstelsel, is er gekozen voor zogenaamde affinanciering van de bestaande pensioenen. Dit houdt in dat het op papier al gereserveerde bedrag voor de pensioenuitkering als het ware naar voren wordt gehaald en eenmalig via een collectieve waardeoverdracht wordt overgedragen aan pensioenfonds ABP.

Uit het door Ministerie van BZK uitgevoerde onderzoek naar de benodigde overdrachtswaarde Appa is gebleken dat de al gevormde pensioenvoorziening niet toereikend is. Deze is daarom met € 1.822.000 opgehoogd. Dit is deels gedekt via een onttrekking uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve (€ 408.000) . het restant komt ten laste van de exploitatie (€ 1.414.000). Hierdoor sluit het voorzieningenbedrag pensioenen en Appa-plan per ultimo 2025 aan op het bepaalde bedrag van de waardeoverdracht van € 3.923.000.

4.1.4 Kengetallen

Sinds 2025 zijn waterschappen verplicht om vijf kengetallen op te nemen in hun begroting en jaarrekening. Deze geven een integraal inzicht in onze financiële positie. Daarnaast wordt het makkelijker om waterschappen onderling te vergelijken via uniforme definities en berekeningswijzen. Dit ondersteunt benchmarking en stimuleert doelmatigheid. De vijf kengetallen zijn: weerstandsvermogen, netto schuldquote, EMU-saldo, wendbaarheid van de begroting en lastendruk.

Weerstandsvermogen

We geven inzicht in ons weerstandsvermogen door de totaal benodigde weerstandscapaciteit af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De huidige weerstandsreserve is ook in het pessimistische scenario voldoende (> 1).

Scenario	Weerstandsratio
Optimistisch	3,28
Gematigd	1,71
Pessimistisch	1,15

Netto schuldquote

De schuldquote wordt berekend door de langlopende schuld te delen door de belastingopbrengst. De netto schuldquote voor 2025 is hoger doordat we op basis van het besluit bij de bestuursrapportage een aanvullende langlopende lening hebben aangetrokken om aan alle financiële verplichtingen te voldoen.

Begroot 2025	Realisatie 2025
3,16	3,56

EMU-saldo

In het volgende overzicht hebben we het EMU-saldo van het waterschap gespecificeerd volgens de ministeriële regeling¹. Ons EMU-saldo is als verwacht negatief. Doordat ons saldo hoger is dan de referentiewaarde, leveren we een negatieve bijdrage aan de landelijke norm. Als individueel waterschap worden we hier niet op afgerekend. Wel is het verschil kleiner dan waar op begrotingsbasis vanuit werd gegaan. Dit komt met name door het positieve exploitatiesaldo, de iets lager investeringsuitgaven en de hogere subsidie inkomsten.

	Begroot 2025	Rekening 2025
OPBOUW EMU-SALDO		
(bedragen x € 1.000)		
1 <u>EMU-exploitatiesaldo:</u>	-€ 12.761	€ 5.712
2 <u>Invloed investeringen:</u>		
bruto-investeringsuitgaven	-/- € 229.405	€ 221.928
investeringssubsidies	+ € 108.214	€ 111.717
verkoop materiële en immateriële activa	+	
afschrijvingen	+ € 35.489	€ 36.914
3 <u>Invloed voorzieningen:</u>		
toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	+	€ 1.600
onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-/-	€ 13
onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/-	€ 254
4 <u>Deelnemingen en aandelen:</u>		
boekwinst	-/-	
boekverlies	+	
EMU-SALDO	-€ 98.463	-€ 66.252
Toegestaan EMU-Saldo volgens referentiewaarde Unie	-€ 27.100	-€ 27.100
Vershil	-€ 71.363	-€ 39.152

Wendbaarheid van de begroting

De wendbaarheid van de begroting berekenen we door de kapitaallasten te delen door de totale bruto lasten. Hoe hoger het percentage, hoe minder stuurbaar. Waterschappen zijn kapitaalintensieve organisaties die relatief veel investeren in vaste activa. Een belangrijk deel van onze exploitatie bestaat dan ook uit kapitaallasten. Doordat de kapitaallasten ietsje lager zijn (met name door lagere structurele afschrijvingslasten) is de wendbaarheid van de begroting iets verbeterd.

Begroot 2025	Realisatie 2025
25,4%	25,1%

Lastendruk

In onderstaande tabel laten we de lastendruk zien die een meerpersoonshuishouden met een eigen woning heeft in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Vanwege de onderlinge vergelijkbaarheid van de waterschappen, moeten we hiervoor het standaardprofiel van de Unie van Waterschappen gebruiken.

Profiel meerpersoonshuishouden	Landelijk gemiddelde	Aa en Maas
WOZ-waarde € 370.000, 3 VE	€ 478	€ 379

¹ Waterschappen begroten en verantwoorden op basis van het stelsel van baten en lasten (kosten en opbrengsten worden toegerekend aan het jaar waar ze betrekking op hebben). Het EMU-saldo moet op kasbasis worden berekenend. Dit verklaart het verschil in de gepresenteerde bedragen.

4.2 Assetmanagement

Het waterschap heeft een groot aantal objecten (assets) in eigendom. Denk aan: dijken, stuwen, gemalen en zuiveringsinstallaties. Deze objecten zijn nodig om onze doelstellingen te halen. Het is dan ook cruciaal dat deze objecten in goede staat blijven. In deze paragraaf gaan we in op de beleidskaders voor het onderhoud van deze zogenoemde kapitaalgoederen en de kosten van het onderhoud.

4.2.1 Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken

De primaire waterkeringen en de waterkerende kunstwerken die daarin liggen, zijn bedoeld om een overstroming van Noordoost-Brabant te voorkomen bij hoogwater op de Maas. De keringen langs de Dieze, de Aa en het Drongelens kanaal hebben een soortgelijke functie bij hoogwater in het regionale systeem. Ten westen van Den Bosch ligt nog een regionale kering die bescherming biedt bij een overstroming vanuit de Maas. De overige keringen liggen langs kleinere waterlopen of rondom waterbergingsgebieden en dragen bij aan het goed functioneren van het watersysteem.

Objecten	
Primaire keringen	110 km
Waterkerende kunstwerken langs de Maas	64
Regionale keringen	74 km
Overige keringen	140 km

Beleidskader

We hebben een wettelijke zorgplicht voor de primaire waterkeringen, die we invullen met goed beheer en onderhoud. Dat hebben we vastgelegd in het beheer- en onderhoudsplan en het inspectieplan. Voor de kunstwerken hebben we een meerjarenplanning voor inspecties en proefsluitingen, zodat ze optimaal blijven functioneren. Daarnaast toetsen we of de kunstwerken en de gronddijken voldoen aan de veiligheidsnorm. Hiervoor maken we gebruik van een assetmanagementsysteem. Daarmee sturen we op de periodieke uitvoering van activiteiten en vastlegging. We hebben in 2025 stappen gezet om de proefsluitingen eenduidig te beschrijven en leggen de resultaten navolgbaar vast. We zijn ons aan het voorbereiden op de volgende beoordelingsronde van de kunstwerken en gronddijken aan de veiligheidsnorm. Dit doen we nu nog eens in de twaalf jaar, maar werken toe naar een proces van continue beoordelen. Door middel van vergunningverlening zorgen we ervoor dat werkzaamheden op en langs de waterkeringen niet leiden tot verzwakking. We testen een eerste opzet voor risico-gestuurd beheer en onderhoud van de kunstwerken om het functioneren, beheren en onderhouden te optimaliseren.

Financiële consequenties

In onderstaande tabel staat de onderhoudsbegroting en -realisatie voor het onderhoud ten laste van de exploitatie.

Type onderhoud	Begroot x € 1.000	Realisatie x € 1.000
Regulier	3.400	3.409
Groot	300	79
Totaal	3.700	3.488

Het budget voor regulier onderhoud is uitgevoerd in lijn met de begroting. Het groot onderhoud is niet volledig besteed: de renovatie van wachtdeuren in de primaire kering hebben we tegen lagere kosten hebben uitgevoerd.

4.2.2 Watergangen, stuwen en gemalen

Het is belangrijk dat ons watersysteem goed functioneert in normale én in extreme omstandigheden. Het moet zowel klimaatbestendig als stuurbaar en weerbaar zijn. Voor dit doel onderhouden hebben we de volgende assets:

Objecten	
Hoofdwaterlopen	2.740 km
Waterbeheersingsgemalen	115
Stuwen automatisch	424
Stuwen handbediend	1.411
Stuwen vast	580
Krooshekreinigers	36

Beleidskader

De economische waarde van onze kunstwerken is de afgelopen jaren gestegen. We maken steeds meer gebruik van sensoren en automatisering. Het beheer en onderhoud wordt daarmee duurder en vereist steeds meer specialistische kennis. Met goed assetmanagement en onze Lange Termijn Asset Planning (LTAP) beheersen we de kosten en risico's van de kunstwerken zo goed mogelijk, terwijl ze wel de benodigde prestaties leveren. Via assetmanagement streven we naar een optimale balans tussen kosten, prestaties en risico's. We hebben een LTAP opgesteld voor drie assetgroepen: gemalen, automatische stuwen en krooshekreinigers. Aan de hand hiervan is gewerkt met een gedetailleerde en onderbouwde planning en met een budget voor regulier en groot onderhoud voor deze assetgroepen.

Financiële consequenties

In onderstaande tabel staat de onderhoudsbegroting en -realisatie voor het onderhoud ten laste van de exploitatie.

Type onderhoud	Begroot x € 1.000	Realisatie x € 1.000
Regulier	11.600	11.598
Groot	5.000	4.204
Totaal	16.600	15.802

De reguliere onderhoudswerkzaamheden aan de waterlopen en de watersysteemkunstwerken zijn volgens planning en binnen budget uitgevoerd. Het budget voor groot onderhoud is niet volledig besteed, omdat we bij het baggeren van de bodem van de waterlopen minder hoeveelheden hebben hoeven verwerken. Het in 2025 aanvullend beschikbare budget voor het herprofilen van de oevers en het aanbrengen van beschoeiingen is nagenoeg volledig benut.

4.2.3 Zuiveringstechnische kunstwerken

Het waterschap vervoert al het aangeboden rioolwater via een transportstelsel naar de rwzi's. Dit stelsel bestaat uit vrijvervalleidingen, rioolgemalen en persleidingen. Na aankomst wordt het rioolwater gezuiverd in de rwzi's.

Objecten	
Rioolwaterzuiveringsinstallaties	7
Rioolgemalen	104
Persleidingen	354 km
Vrijvervalleidingen	69 km

Beleidskader

Voor het regulier onderhoud gaan we uit van risicogestuurd onderhoud en geven we prioriteit aan het onderhoud van zuiveringstechnische objecten die bij een defect het grootste risico vormen voor onze bedrijfscontinuïteit. Zo kunnen we onze beperkte onderhoudsmiddelen zo economisch mogelijk inzetten om het totale risico van storingen te minimaliseren. Groot onderhoud doen we op basis van conditiegestuurd plannen. Met de LTAP module voor de waterketen stellen we een langetermijnbegroting op voor levensduurverlengend onderhoud, renovatie en vervanging van onze assets. Deze is gebaseerd op kosten, condities en registraties van storingen en reparaties. Dit jaar hebben we op meerdere rwzi's de conditie van de installaties in beeld gebracht. In 2026 werken we dit verder uit.

Financiële consequenties

In onderstaande tabel staat de onderhoudsbegroting en -realisatie voor het onderhoud ten laste van de exploitatie.

Type onderhoud	Begroot x € 1.000	Realisatie x € 1.000
Rioolwaterzuiveringsinstallaties	6.800	7.436
Rioolgemalen	2.100	1.828
Transportleidingen	500	154
Totaal	9.400	9.418

Binnen de verschillende onderhoudscategorieën is een beperkte verschuiving zichtbaar. De totale onderhoudskosten zijn in lijn met de begroting.

4.3 Bedrijfsvoering

Onder bedrijfsvoering verstaan we alle interne organisatieonderdelen en processen die de primaire processen ondersteunen. Denk aan: de algemene aansturing van de organisatie, personeel en organisatie, controlling, financieel beleid en beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle), informatisering en facilitaire dienstverlening (waaronder huisvesting). Deze paragraaf gaat daarnaast in op onze financiële rechtmatigheid en de maatregelen die we treffen om afwijkingen daarvan te voorkomen.

4.3.1 Stand van zaken en gerealiseerd beleid

Ondersteunende processen zijn essentieel om de primaire processen goed te laten verlopen. Ze zijn ook onmisbaar om de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de beleidsuitvoering te waarborgen. De verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering ligt bij het management en het dagelijks bestuur. In deze paragraaf geven we inzicht in de stand van zaken en relevante ontwikkelingen op het gebied van onze bedrijfsvoering. Om onnodige herhaling te voorkomen, verwijzen we hier naar het programma Samen, duurzaam, slim en effectief (paragraaf 2.4), waar al deze onderwerpen uitgebreid aan bod komen.

4.3.2 Financiële rechtmatigheid en genomen maatregelen

Met ingang van 2025 is de verantwoordelijkheid om over de rechtmatigheid te rapporteren verschoven van de accountant naar het dagelijks bestuur. Dat wil zeggen dat het dagelijks bestuur vanaf dit jaar na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording aflegt aan het algemeen bestuur over de geconstateerde rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden in de jaarrekening. Dat gebeurt met een rechtmatigheidsverantwoording. De accountant geeft alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in hoofdstuk 9. Het dagelijks bestuur verklaart dat is voldaan aan de rechtmatigheidseisen: het totaal van de onrechtmatigheden (€ 365.000) blijft ruim binnen de verantwoordingsgrens (€ 3.671.000).

Om tot deze rechtmatigheidsverantwoording te komen, hebben we in de administratieve organisatie opgenomen welke maatregelen we hebben getroffen om afwijkingen van de financiële rechtmatigheid te voorkomen. Het functioneren van de administratieve organisatie wordt vastgesteld via (specifieke) interne controles. Die worden uitgevoerd door onze controllers, in afstemming met de accountant. Hiervoor gebruikt het waterschap een applicatie met een rapportgenerator. Dat rapport vormt de basis voor de verklaring over het rechtmatig handelen van het waterschap.

Verantwoordingsgrens

In de rechtmatigheidsverantwoording neemt het dagelijks bestuur conform artikel 12 van de Financiële verordening rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden qua financiële rechtmatigheid op voor zover die in totaal hoger zijn dan 2% van de bruto lasten op programmaniveau. Dit is de verantwoordingsgrens. Voor 2025 ligt deze op € 3.671.000. Om te bepalen in hoeverre er sprak is van onrechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden maken we onderscheid tussen het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. Conform het controleprotocol worden onrechtmatigheden groter dan € 200.000 afzonderlijk toegelicht (rapportagegrens).

Begrotingscriterium

Op basis van het begrotingscriterium wordt bepaald of de verschillen tussen de begrote en gerealiseerde lasten en baten per bestuurlijk programma en tussen de begrote en gerealiseerde uitgaven en inkomsten per investeringsproject rechtmatig zijn. De volgende overzichten laten zien in hoeverre is voldaan aan het begrotingscriterium. Lasten (uitgaven) en baten (inkomsten) worden apart gepresenteerd.

Exploitatie

Voor de exploitatie geldt dat een overschrijding op de lasten als deze tijdig wordt gemeld (op basis van artikel 9 van de financiële verordening valt de jaarrekening hieronder) weliswaar acceptabel is, maar desalniettemin onrechtmatig. Onderschrijdingen van de lasten, evenals over- en onderschrijdingen van de baten, worden op basis van artikel 14 van de financiële verordening wél als rechtmatig beschouwd wanneer deze bij de jaarrekening worden verantwoord.

Lasten

Programma	Begroting na wijziging	Realisatie	Afwijking	Waarvan tijdig gemeld	Resteert onrechtmatig	Waarvan acceptabel
Waterveiligheid	21.189	21.208	-19	0	19	19
Klimaatbestendig en gezond watersysteem	77.862	76.978	884	884	0	-
Schoon water	85.148	85.389	-241	0	241	241
Totaal	184.199	183.575	624	884	260	260

Baten

Programma	Begroting na wijziging	Realisatie	Afwijking	Waarvan tijdig gemeld	Resteert onrechtmatig	Waarvan acceptabel
Waterveiligheid	572	1.297	725	725	0	-
Klimaatbestendig en gezond watersysteem	1.450	3.372	1.922	1.922	0	-
Schoon water	5.176	5.651	475	475	0	-
Totaal	7.198	10.320	3.122	3.122	0	-

Uit bovenstaande overzichten blijkt dat er op het programma Waterveiligheid en het programma Schoon water sprake is van hogere lasten dan begroot. Deze zijn acceptabel, maar moeten wel als onrechtmatig worden aangemerkt. Bij het programma Klimaatbestendig en gezond watersysteem zijn de lasten juist lager dan begroot. Deze zijn, evenals de hogere baten binnen alle programma's, wel rechtmatig (financiële verordening artikel 14, lid 4 en 5).

De verschillen tussen de begrote en gerealiseerde exploitatie lasten en baten worden toegelicht in paragraaf 6.2.1.

Lopende investeringen

Het begrotingscriterium wordt voor investeringsprojecten beoordeeld op basis van het totaal beschikbaar gestelde investeringskrediet. Conform de financiële verordening artikel 14, lid 2 is bij meerjarig doorlopende investeringsprojecten een afwijking van het jaarvolume rechtmatig wanneer dit past binnen het totaal beschikbaar gestelde investeringskrediet. Om te toetsen of hieraan is voldaan, is ieder project afzonderlijk beoordeeld.

Uitgaven

Programma	Jaarschijf 2025 na wijziging	Realisatie in 2025	Afwijking	Waarvan tijdig gemeld	Resteert onrechtmatig	Waarvan acceptabel
Waterveiligheid	152.945	113.579	39.366	39.366	0	-
Klimaatbestendig en gezond watersysteem	50.935	26.857	24.078	24.078	0	-
Schoon water	76.440	74.590	1.850	1.850	0	-
Samen, duurzaam, slim en effectief	4.233	1.475	2758	2758	0	-
Totaal	284.553	216.501	68.052	68.052	0	-

Inkomsten

Programma	Jaarschijf 2025 na wijziging	Realisatie in 2025	Afwijking	Waarvan tijdig gemeld	Resteert onrechtmatig	Waarvan acceptabel
Waterveiligheid	124.696	99.895	24.801	24.801	0	-
Klimaatbestendig en gezond watersysteem	9.804	10.314	-510	-510	0	-
Schoon water	490	1.459	-969	-969	0	-
Samen, duurzaam, slim en effectief	0	0	0	0	0	-
Totaal	134.990	111.668	23.322	23.322	0	-

Ten aanzien van de uitgaven zijn geen overschrijdingen van de jaarschijf geconstateerd. Wel is er sprake van overschrijdingen van de uitgaven binnen de jaarschijf. Deze zijn gemeld in de jaarrekening en daarmee rechtmatig (financiële verordening, artikel 14 lid 4 en lid 5). Dit geldt eveneens voor de over- en overschrijdingen van inkomsten binnen de jaarschijf. Ook deze zijn gemeld in de jaarrekening en daarmee conform artikel 14 lid 4 rechtmatig. Tot slot is per investeringskrediet vastgesteld dat er geen sprake is van overschrijdingen van toegekende kredieten hoger dan de rapportagegrens.

De verschillen tussen de begrote en gerealiseerde investeringsuitgaven en -inkomsten worden toegelicht in paragraaf 7.2.

Afgesloten investeringen

Bij het dit jaar afgesloten investeringskrediet Gemaal Crèvecoeur is een overschrijding van de inkomsten geconstateerd. Bij het beschikbaar stellen van het krediet is uitgegaan van een te ontvangen bijdrage van 50% van de uitgaven, oftewel € 750.000. Als gevolg van een andere uitkeringsbasis is de werkelijk ontvangen bijdrage € 262.000 lager. Deze overschrijding van de inkomsten wordt gemeld bij de jaarrekening en is daarmee op basis van artikel 14 lid 4 en lid 5 van de financiële verordening rechtmatig.

De verschillen tussen de begrote en gerealiseerde investeringsuitgaven en -inkomsten worden toegelicht in paragraaf 7.4.

Voorwaardecriterium

Het voorwaardencriterium ziet voornamelijk toe op het correct toepassen van de (Europese) aanbestedingswetgeving. De geconstateerde onrechtmatigheden op inkopen en aanbesteden bedragen in totaal € 105.000. Dit is binnen de rapportagegrens van € 200.000.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium

Uit de (verbijzonderde) interne controle is gebleken dat er geen misbruik of oneigenlijk gebruik van publieke middelen heeft plaatsgevonden en zijn er derhalve geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Verbeterpunten voor 2026

Doordat de geconstateerde onrechtmatigheden als acceptabel aangemerkt moeten worden (passend binnen de financiële verordening) of incidenteel van aard zijn (aanbestedingsonrechtmatigheden) worden er geen concrete verbetermaatregelen voorgesteld. Dit laat onverlet dat we de begrotings- en aanbestedingsrechtmatigheid scherp blijven monitoren.

4.4 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we zeggenschap via een vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die verloren gaan als de verbonden partij failliet gaat of wanneer diens financiële problemen verhaald kunnen worden op het waterschap.

Bij het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen gaan we altijd uit van het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Ze dragen bijvoorbeeld bij aan de uitvoering van ons beleid.

We hebben de verbonden partijen uitgesplitst naar type organisatie, waarbij we onderscheid maken tussen gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen, en overige verbonden partijen. Die laatste categorie is voor ons niet van toepassing.

4.4.1 Gevoerd beleid

In de beleidsnota Verbonden Partijen hebben we ons beleid voor verbonden partijen vastgelegd. Op de pagina's hierna geven we een overzicht van al onze verbonden partijen, gevolgd door een toelichting per verbonden partij. Daarbij laten we zien wat ons belang is in de betreffende verbonden partij. Ook de financiën en de risico's komen aan bod.

4.4.2 Overzicht van de verbonden partijen

Waterschap Aa en Maas neemt deel in de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen

- Aquon
- Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)
- Belasting Samenwerking Oost-Brabant (BSOB)
- Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
- Het Waterschapshuis (hWh)
- Meervoudige centrumregeling Waterschap Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel²

Vennootschappen en coöperaties

- Aquaminerals
- Nederlandse Waterschapsbank (NWB Bank)
- Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)

Stichtingen en verenigingen

- Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)
- Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)³
- Unie van Waterschappen (UvW)

² Dit is een gemeenschappelijke regeling zonder formele rechtspersoonlijkheid. Wettelijk gezien is dit daarom geen verbonden partij. Voor de volledigheid nemen we deze regeling wel op.

³ Formeel is dit geen verbonden partij, omdat er geen sprake is van een bestuurlijk belang. Voor de volledigheid nemen we deze stichting wel op.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Aquon					
Openbaar belang	Aquon verricht laboratoriumonderzoek. Zij willen hun efficiency vergroten, hun kwetsbaarheid verminderen, mogelijkheden voor continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering benutten en hun innovatiekracht versterken.					
Bestuurlijk belang	We hebben een zetel in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur met stemrecht.					
Beleidsvoornemens	Het bestuur en de organisatie zijn gericht op een stabiele bedrijfsvoering en lagere kosten. Om dit te bereiken, is een strategische herijking uitgevoerd. Daarbij is een nieuwe visie ontwikkeld (Aquon 2.0) en is een ombouwplan met implementatieplan opgesteld. Dit proces wordt door het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas gesteund.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 3.511.455	Nog niet bekend	€ 51.660.173	Nog niet bekend	€ 0	Nog niet bekend
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 4.811.000		€ 4.641.000		Niet van toepassing	
Risico's	<p>Aquon is een organisatie in beweging. In de begroting 2026 is een bedrag van bijna € 900.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Het weerstandsvermogen is beperkt tot die post. De samenwerkingspartners vormen de verdere (financiële) achtervang.</p> <p>De afrekening met de deelnemende partijen vindt jaarlijks plaats op basis van nacalculatie. Hieruit kan blijken dat een nabetaling nodig is.</p> <p>De oplevering van de nieuwbouw in Houten vond plaats in de zomer van 2024. In de daaropvolgende maanden heeft de verhuizing vanuit Leiden en Tiel plaatsgevonden. Op dit moment is nog onduidelijk of de bestaande bestemmingsreserve voor de centralisatie en de daarmee samenhangende frictiekosten toereikend is. In de loop van 2026 verwachten we hier meer inzicht in te krijgen.</p> <p>Iedere deelnemer aan de GR is rechtstreeks aansprakelijk voor de leningen die aan Aquon verstrekt zijn, naar rato van zijn kostenaandeel. Aquon is in het verleden twee langlopende leningen aangegaan voor een totaalbedrag van € 9,7 miljoen. Voor de financiering van de nieuwbouw heeft Aquon acht leningen afgesloten voor in totaal € 38 miljoen. Op 31 december 2024 resteerde een totale schuld van € 42,8 miljoen. Daarnaast heeft de Nederlandse Waterschapsbank een kredietfaciliteit verleend aan Aquon van € 7 miljoen. De garantstelling van waterschap Aa en Maas in de leningen en de kredietfaciliteit is 11,6%.</p>					

Verbonden partij	Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)					
Openbaar belang	Het BHIC heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat (conform de Archiefwet) uit het goed, geordend en toegankelijk beheren van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Daarnaast houdt het BHIC toezicht op het beheer van niet-overgebrachte archiefbescheiden. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van kennis over de Brabantse geschiedenis.					
Bestuurlijk belang	Niet alle deelnemers zitten in het bestuur. Wel zijn alle deelnemers vertegenwoordigd in het (adviserende) portefeuillehoudersoverleg. Daar brengen zij hun standpunten in. Waterschap Aa en Maas en waterschap De Dommel hebben om beurten zitting in het bestuur. De wisseling vindt plaats na iedere bestuursperiode. In november 2023 hebben wij het stokje weer overgenomen.					
Beleidsvoornemens	We blijven deelnemen. Vanaf 2024 zijn de kosten voor het e-depot (deels) opgenomen in de deelnemersbijdrage en groeien we toe naar een kostendekkend tarief in 2027. Hierdoor stijgt de bijdrage sinds 2024.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 1.635.732	Nog niet bekend	€ 5.973.839	Nog niet bekend	€ 69.000	Nog niet bekend
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 152.500		€ 152.500		Niet van toepassing	
Risico's	Het BHIC heeft een algemene reserve van ruim € 500.000 om eventuele tegenvallers op te vangen. Deze algemene reserve mag niet meer dan 10% van de gezamenlijke bijdrage zijn. Mocht dit onvoldoende zijn, dan zorgen de deelnemers ervoor dat het BHIC beschikt over voldoende middelen om aan zijn verplichtingen te voldoen.					

Verbonden partij	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)					
Openbaar belang	BSOB verzorgt de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke heffingen. Voor de deelnemende gemeenten stelt zij de WOZ-waarde voor woningen en bedrijfspanden vast.					
Bestuurlijk belang	We hebben een zetel in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur met stemrecht.					
Beleidsvoornemens	We zien erop toe dat er een strategie komt voor de toetreding van potentiële nieuwe deelnemers. Daardoor bereiken we een financieel voordeel voor de huidige deelnemers. Op 1 januari 2026 is waterschap De Dommel toegetreden. Daarnaast heeft BSOB heeft met waterschap Aa en Maas een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten op het gebied van ICT. Met de gemeente Oss zijn DVO's afgesloten voor de huisvesting en personele dienstverlening. Deze overeenkomst wordt telkens voor één jaar aangegaan met de wederzijdse intentie om jaarlijks te verlengen.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 1.212.000	Nog niet bekend	€ 19.546.000	Nog niet bekend	€ 602.000	Nog niet bekend
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 3.440.160		€ 3.506.000		Niet van toepassing	
Risico's	BSOB heeft weinig tot geen bezittingen en bouwt geen eigen vermogen en stille reserves op. Het weerstandsvermogen is beperkt tot de post voor onvoorziene uitgaven (€ 65.000). De samenwerkingspartners zijn de (financiële) achtervang. De afrekening met de deelnemende partijen vindt jaarlijks plaats op basis van nacalculatie. Hieruit kan blijken dat een nabetaling nodig is.					

Verbonden partij	Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant					
Openbaar belang	Doelmatige bestrijding van muskusratten en beverratten, en het voorkomen van schade door deze soorten, in het bijzonder aan waterstaatswerken.					
Bestuurlijk belang	Ieder waterschap wordt vertegenwoordigd door één lid van het dagelijks bestuur.					
Beleidsvoornemens	De muskus- en beverratbestrijders van de waterschappen werken landelijk steeds meer samen om bij te dragen aan het gezamenlijk doel om in 2034 geen populatie muskusratten meer te hebben in Nederland.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	€ 0	€ 0
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 1.123.181		€ 1.123.181		Niet van toepassing	
Risico's	Alle lasten en baten vanuit de regeling worden verantwoord in de jaarrekening van waterschap Brabantse Delta. Daarin staat ook een inhoudelijke jaarrapportage over de muskus- en beverrattenbestrijding. Daarnaast wordt jaarlijks een eigen begroting opgesteld en in de bestuurlijke overlegcommissie vastgesteld.					

Verbonden partij	Het Waterschapshuis (hWh)					
Openbaar belang	Het Waterschapshuis is de regie-, beheer- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van informatievoorziening. Ze ondersteunt de informatie- en bedrijfsprocessen van de waterschappen en voorzien daarmee in een behoefte van algemeen belang. Het Waterschapshuis helpt om de kwaliteit van de bedrijfsvoering te verbeteren, kosten te besparen en de innovatieve slagkracht te vergroten.					
Bestuurlijk belang	We hebben een zetel in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur met stemrecht.					
Beleidsvoornemens	<p>We zijn actief in de diverse kaderstellende overlegorganen die de producten van hWh uitwerken en in diverse themagroepen. Ook detacheren we collega's bij hWh. Zo leveren we een bijdrage aan digitale ontwikkelingen voor de sector en ontwikkelen daarnaast kennis voor het waterschap zelf.</p> <p>Deelname aan (nieuwe) facultatieve projecten van hWh bekijken we per project, mede op basis van een businesscase.</p> <p>De prioritering van projecten verloopt volgens het principe 'wat moet, wat hoort, wat loont' en naar de aard van het project (product, dienst of advies/ondersteuning), waarbij dit de volgorde qua prioriteit is:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. producten die we anders zelf moeten aanschaffen 2. diensten die we anders zelf moeten inkopen 3. advies en ondersteuning 					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 0	€ 0	€15.108.053	€ 24.639.161	- € 676.240	- € 424.737
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 1.762.288		€ 1.668.635		Niet van toepassing	
Risico's	Het Waterschapshuis heeft geen algemene reserve. In de begroting 2025 is een bedrag van € 250.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Het weerstandsvermogen is beperkt tot die post. De samenwerkingspartners vormen de (financiële) achtervang. In de begroting van hWh zijn alleen projecten opgenomen waarvoor al DVO's zijn getekend. Nieuwe DVO's leiden tot een begrotingswijziging. Voor zover deze projecten te voorzien zijn, houden we hier rekening mee in onze begroting. Deelnemers dragen alleen de kosten en risico's voor de projecten waaraan zij deelnemen.					

Verbonden partij	Meervoudige Centrumregeling (MCR) waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel					
Openbaar belang	We werken samen om onze taken doelmatiger en efficiënter uit te voeren.					
Bestuurlijk belang	Niet van toepassing.					
Beleidsvoornemens	We gaan door met de samenwerking om onze kwetsbaarheid te verminderen, de kwaliteit te verbeteren en de kosten te beheersen (te verminderen).					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	Niet van toepassing		Niet van toepassing		Niet van toepassing	
Risico's	We beheersen juridische en fiscale risico's zo veel mogelijk door te werken met een centrumwaterschap, door taakvelden onder te brengen in de MCR en door kosten te delen.					

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Aquaminerals B.V					
Openbaar belang	Aquaminerals verzorgt de afzet van grondstoffen die vrijkomen uit het zuiveringsproces. Daarnaast regisseert Aquaminerals sinds juli 2021 in opdracht van de UvW de collectieve incidentencapaciteit in de slibverwerking van de Nederlandse waterschappen om stagnatie in het proces te voorkomen.					
Bestuurlijk belang	We oefenen invloed uit via de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA). Ieder aandeel A geeft recht op 1 stem, ieder aandeel B op 4 stemmen. Onze aandelen (546) hebben een waarde van € 40.000. Dit is 3,5% van het totaal (31 december 2024).					
Beleidsvoornemens	We streven naar een langdurige relatie om ontzorgd te worden bij het afzetten en vermarkten van rest- en grondstoffen. We zijn gestart met struviet, maar voeren inmiddels ook zand en roostergoed uit de rwzi's via Aquaminerals af. Mogelijk geldt dat op termijn ook voor (opgewerkt) cellulose. Daarnaast zien we erop toe dat Aquaminerals zich inzet om nieuwe waterschappen als deelnemer aan te trekken, zodat we in de toekomst een groter aanbod (gezamenlijke afzet) en daarmee grotere schaalvoordelen kunnen bereiken.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 1.789.211	Nog niet bekend	€ 4.106.285	Nog niet bekend	€ 13.948	Nog niet bekend
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	Niet van toepassing		Niet van toepassing		Aandelenbezit: 3,5%	
Risico's	Financieel is het risico beperkt tot de waarde van het aandelenkapitaal. We kunnen indien gewenst op elk moment uit Aquaminerals stappen. De waarde van ons aandelenkapitaal wordt dan uitgekeerd. Het jaarlijkse resultaat van Aquaminerals is nagenoeg nihil, omdat de volledige opbrengst na aftrek van de handling fee wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders. Aquaminerals streeft geen winst na. Beleidsmatig is het risico zeer beperkt, doordat de afzet voor de drinkwaterbedrijven en de waterschappen administratief strikt gescheiden blijft.					

Verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank)					
Openbaar belang	De NWB Bank is een vooraanstaande financiële dienstverlener voor de overheid. Zij regelt korte en langlopende kredieten voor gemeenten, provincies, instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu. De NWB Bank financiert haar activiteiten op de internationale geld- en kapitaalmarkten vanuit een zeer sterke vermogenspositie en triple-A ratings van Moody's en Standard & Poor's. De bank wil de gewenste financieringen zo gunstig mogelijk en exact op maat aanbieden. Hoekstenen van het beleid zijn maatschappelijke relevantie, een hoge kwaliteit, een sterke financiële positie en integriteit.					
Bestuurlijk belang	We zijn vertegenwoordigd via de algemene vergadering van aandeelhouders. Ieder aandeel A geeft recht op 1 stem, ieder aandeel B geeft recht op 4 stemmen. Wij hebben 627 aandelen A en 301 aandelen B. De nominale waarde van onze aandelen is € 210.565.					
Beleidsvoornemens	We nemen actief deel aan de algemene vergadering van aandeelhouders.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 2.094.000	Nog niet bekend	€ 76.675.000	Nog niet bekend	€ 94.000.000	Nog niet bekend
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	Niet van toepassing		Niet van toepassing		Aandelen A: 1,24% Aandelen B: 3,54%	
Risico's	Eind november 2023 heeft Standard & Poor's (S&P) de rating van NWB Bank gehandhaafd op AAA met een <i>stable outlook</i> . In juli 2024 heeft Moody's de credit rating van NWB Bank (Aaa) herbevestigd met een <i>stable outlook</i> .					

Verbonden partij	N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)					
Openbaar belang	SNB zorgt voor de duurzame exploitatie van een slibverwerkingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib dat in beginsel afkomstig is van waterschappen.					
Bestuurlijk belang	Ieder waterschap met aandelen heeft stemrecht in de AvA. Het geplaatste aandelenkapitaal van de N.V. bedraagt € 4.442.702 en is volledig volgestort.					
Beleidsvoornemens	De aandeelhouders hebben in 2017 een gezamenlijke slibstrategie opgesteld, die in oktober 2017 door het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas is vastgesteld. De slibstrategie houdt op hoofdlijnen in, dat in de periode tot en met 2027 in beginsel wordt vastgehouden aan de huidige route van SNB.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 13.479.000	Nog niet bekend	€ 37.511.000	Nog niet bekend	- €1.979.000	Nog niet bekend
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 7.304.000		€ 7.133.000		18,92% aandelenbezit	
Risico's	SNB heeft te maken met veranderende en complexere (milieu)wet- en regelgeving. Denk aan de doelstellingen voor stikstofreductie, de nieuwe luchtmissienormen voor afvalverbranding en de discussie rondom ZZS en PFAS in wet- en regelgeving. Daarnaast besteden zij veel aandacht aan het actueel houden van de benodigde vergunningen en toezicht op de naleving van de vergunningseisen. SNB lobbyt via belangenorganisaties voor passende fiscale maatregelen. Ook werkt SNB proactief aan het verduurzamen van de bedrijfsvoering om mogelijke heffingen en belastingen op dit gebied te vermijden. Zij bewaakt de naleving van de afspraken over vpb-vrijstellingen en de voorwaarden om gebruik te kunnen blijven maken van de btw-koepelvrijstelling.					

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)					
Openbaar belang	De NBWB behartigt de gemeenschappelijke belangen van de waterschappen in de provincie Noord-Brabant.					
Bestuurlijk belang	We hebben één bestuurslid (van de vier) en hebben stemrecht in de algemene ledenvergadering.					
Beleidsvoornemens	We zetten de huidige koers voort.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 75.000	Nog niet bekend	- € 6.217	Nog niet bekend	- € 6.217	Nog niet bekend
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 37.538		€ 38.000		Niet van toepassing	
Risico's	We zien op dit moment geen specifieke risico's.					

Verbonden Partij	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)					
Openbaar belang	STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal waterschappen) in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij voor staan goed uit te voeren. Deze kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch of sociaalwetenschappelijk gebied.					
Bestuurlijk belang	Geen. De dijkgraaf heeft op persoonlijke titel zitting in het bestuur.					
Beleidsvoornemens	STOWA heeft een belangrijke taak om het waterbeheer in Nederland te voorzien van adequate kennis, vooral op tactisch en strategisch niveau. Daarbij zien we dat nieuwe thema's de traditionele domeinen (watersystemen, keringen, keten) overstijgen. Denk aan: circulariteit, duurzaam grondwaterbeheer, opkomende stoffen en de digitale transformatie van ons water- en zuiveringsbeheer. Daarnaast zien wij een toenemende behoefte om regionaal kennis te ontwikkelen op de waterthema's. Willen we onze beperkte middelen doelmatig kunnen inzetten, dan moeten de onderzoekslijnen binnen de nieuwe kennisprogramma's op een transparante manier worden geprogrammeerd, inclusief de bijbehorende budgettering.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 9.801.004	€ 11.370.406	€ 8.405.400	€ 9.210.438	€ 1.660.072	€ 1.569.401
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 526.000		€ 529.987		Niet van toepassing	
Risico's	We zien op dit moment geen specifieke risico's.					

Verbonden partij	Unie van Waterschappen (UvW) (vereniging)					
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van de Nederlandse waterschappen op nationaal, Europees en internationaal niveau. Ook ondersteunt zij de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en gezamenlijke standpunten van haar leden. De UvW verleent daarnaast service aan haar leden.					
Bestuurlijk belang	We hebben stemrecht in de algemene ledenvergadering (één zetel van de 21 door evenredige vertegenwoordiging).					
Beleidsvoornemens	We zetten de huidige koers voort.					
Financiën van deze verbonden partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	
	1-1-2025	31-12-2025	1-1-2025	31-12-2025	2024	2025
	€ 2.589.009	€ 2.900.262	€ 23.959.486	€ 24.990.872	€ 410.771	€ 311.253
Aandeel Aa en Maas	Begroting 2025		Realisatie 2025		Financieel belang 2025	
	€ 591.000		€ 588.942		Niet van toepassing	
	Naast de contributie int de UvW ook een bijdrage voor de compensatie van het financieringstekort (€ 6.631), SIKB (€ 7.260), de contributie voor het blad Het waterschap (€ 7.979) en de muskus- en bevorrattenbestrijding (€ 119.869). De totale bijdrage voor 2025 komt daarmee uit op € 724.050.					
Risico's	<p>De UvW heeft een algemene reserve van € 240.383 (op 31 december 2025 na resultaatbestemming) en bestemmingsreserves ter waarde van zo'n € 2,3 miljoen. Volgens de statuten zijn de waterschappen bij een eventuele ontbinding van de UvW aansprakelijk voor eventuele tekorten na de vereffening.</p> <p>Alle waterschappen (behalve het Hoogheemraadschap van Delfland) hebben een garantstelling afgegeven aan de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) voor een doorlopende kredietfaciliteit voor de UvW. Het maximale bedrag waarvoor een waterschap aangesproken kan worden, is € 2 miljoen. In de ledenvergadering van de UvW van 16 oktober 2015 is afgesproken dat het verhaalrecht gebaseerd wordt op het aandeel in de reguliere contributiebijdrage. De waterschappen hebben begin 2017 een borgstelling afgegeven om de hypothecaire lening van ruim € 6 miljoen opnieuw te financieren, waarbij de UvW-verdeelsleutel het aandeel per waterschap bepaalt.</p> <p>De UvW geeft aan dat de toenemende groei van de projecten om aandacht vraagt. Nieuwe samenwerkingen worden op voorhand beoordeeld door het projectenbureau op juridische en financiële risico's, en vastgelegd in een DVO.</p>					

4.5 Openbaarheidsparagraaf

Iedereen heeft recht op informatie van de overheid. De Wet open overheid (Woo) regelt welke overheidsinformatie openbaar is en hoe iemand die kan aanvragen. Door de Woo moet duidelijker worden wat de overheid doet en waarom. Overheidsinformatie is openbaar, behalve als er een reden is waarom dat niet kan. Bijvoorbeeld als dit gevaar oplevert, als het gaat om privacygevoelige informatie of als het de economische belangen van de overheid schaadt.

Volgens de Woo zijn dit de belangrijkste plichten van de overheid:

- Actieve openbaarmakingsplicht: de overheid moet bepaalde informatie uit zichzelf openbaar maken.
- Openbaarmakingsplicht op verzoek: de overheid maakt informatie openbaar als iemand erom vraagt.
- Informatiehuishoudingsplicht: overheidsinformatie moet goed te vinden zijn.

Verder vereist de Woo dat elk bestuursorgaan één of meer contactpersonen aanstelt om vragen te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Per 1 april 2025 hebben wij een nieuwe Woo-contactpersoon aangewezen.

In deze paragraaf leggen we verantwoording af over de uitvoering van de Woo en onze activiteiten op het gebied van actieve en passieve openbaarmaking en het verbeteren van onze informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking van de verplichte categorieën documenten

De overheid moet uit zichzelf zo veel mogelijk informatie openbaar maken als dat zonder grote moeite of hoge kosten kan. Het moet ook nut hebben. Overheden beoordelen zelf welke documenten hieronder vallen. Daarnaast staan in de Woo zeventien soorten informatie die overheden uit zichzelf openbaar moeten maken. Van wetten en onderzoeksrapporten tot beschikkingen en klachtoordelen. Deze verplichting wordt de komende jaren stap voor stap ingevoerd.

Op dit moment geldt de verplichting voor vijf van de zeventien categorieën:

- wetten en andere algemeen verbindende voorschriften
- overige besluiten van algemene strekking
- inzicht in de organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen
- de bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend
- vergaderstukken en verslagen van de Kamers en de verenigde vergadering der Staten-Generaal en hun commissies, tenzij deze betrekking hebben op vertrouwelijke informatie

Voor de eerste twee categorieën gaat het om respectievelijk elf en zes documenten. De informatie die betrekking heeft op de derde en vierde categorie is beschikbaar op onze website. De vijfde categorie is niet op ons van toepassing. Toch zijn de vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur en de commissies op een vergelijkbare manier openbaar toegankelijk. Voor de overige categorieën geldt een inspanningsverplichting. Onze organisatie volgt de landelijke fasering.

Passieve openbaarmaking

Met 'passieve openbaarmaking' bedoelen we het openbaar maken van informatie na een verzoek vanuit de samenleving. Bijvoorbeeld via een Woo-verzoek. In 2025 hebben we negen Woo-verzoeken ontvangen. Hiervan zijn er twee gepubliceerd. De overige zeven bleken uiteindelijk geen Woo-verzoek te zijn. Bij het openbaar maken van documenten hebben we rekening gehouden met het anonimiseren van persoonsgegevens. Ook hebben we de indieners gewezen op de informatie die al beschikbaar is en ondersteuning geboden bij het verduidelijken van hun verzoeken. Door deze actieve samenwerking willen we het toenemend aantal verzoeken en de complexiteit daarvan behapbaar houden.

De informatiehuishouding

De richtlijnen voor onze informatiehuishouding zijn opgenomen in het Documentair Informatieplan dat in 2024 is vastgesteld.

Financieel

Voor het uitvoeren van de Woo krijgen we een bijdrage van de Rijksoverheid. In 2025 was dit € 244.616. Dit geld is onder andere besteed aan het beheren en onderhouden van de benodigde IT-systemen, het uitvoeren van (interne) audits, opleidingen, trainingen, procesverbeteringen, een betere projectarchivering en de kosten voor een Woo-contactpersoon.

Jaarrekening

5. Inleiding

We sluiten 2025 af met een saldo van € 5,7 miljoen. Daarbij hebben we in 2025 te maken gehad met twee bijzondere posten:

- Als gevolg van netcongestie kan de slib- en gaslijn bij de rwzi Den Bosch in de nabije toekomst niet gerealiseerd worden. Een deel van de gemaakte kosten ter voorbereiding op de realisatie moet daarom verplicht worden afgeboekt. Mocht het project over enkele jaren wél gerealiseerd kunnen worden, kan men verder borduren op het advies- en onderzoekswerk dat al is verricht. De kosten die tot dusver gemaakt zijn, hoeven in dat geval niet opnieuw gemaakt te worden. Het werk is dan ook zeker niet voor niks. De wettelijke verslaggevingsregels schrijven in een dergelijke situatie echter voor dat deze kosten niet op een investeringskrediet mogen blijven rusten in afwachting van realisatie, maar ineens ten laste van de exploitatie genomen moeten worden.
- Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van politieke ambtsdragers op basis van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) overgedragen aan het ABP. Uit het door Ministerie van BZK uitgevoerde onderzoek naar de benodigde overdrachtswaarde Appa is gebleken dat de al gevormde voorziening niet toereikend is en moet worden opgehoogd.

Onderstaand overzicht toont de voornaamste verschillen tussen de begroting en de realisatie.

Voornaamste oorzaken jaarrekeningresultaat 2025 in mln €			Waarvan	
Lasten			S	I
De rentelasten zijn hoger doordat het rentepercentage van de nieuw afgesloten geldleningen (gemiddeld 3,19%) hoger is dan het de 2,75% waar we op begrotingsbasis rekening mee hebben gehouden.	-0,7	N	-0,7	
De verplichte afboeking van een deel van de voorbereidingskosten slib- en gaslijn rwzi Den Bosch leidt tot een overschrijding van de afschrijvingslasten. Door het postieve effect van de lagere investeringsuitgaven in 2024 en	-3,0	N		-3,0
De personeelslasten zijn hoger. We zetten de eerder ingezette lijn door en kiezen vaker voor eigen mensen.	1,6	V	1,6	
De onderhoudskosten aan de waterkeringen en het watersysteem zijn uitgevoerd tegen lagere kosten.	-1,2	N	-1,2	
Aan advies en onderzoekskosten is minder besteed. Onder andere gepland onderzoek naar zwakke plekken in de primaire keringen is niet uitgevoerd door vertraging van de benodigde instrumentarium hiervoor. Daarnaast zijn minder kosten gemaakt voor planvorming.				1,3
Doordat het een droog en zonnig jaar was, zijn de kosten voor elektriciteit lager: we hebben minder verbruikt en meer zonne-energie geproduceerd.	0,5	V		0,5
Onder andere door een lagere dosering van poederkool zijn de kosten van hulpstoffen lager.	1,4	V		1,4
Geen uitkeringen hebben plaatsgevonden subsidies afhaakproblematiek	1,1	V		1,1
Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Hiertoe is de voorziening APPA-plan aangevuld tot de noodzakelijke overdrachtswaarde.	0,4	V	0,4	
	-1,4	N		-1,4
Totaal van de lasten	0,0		0,1	-0,1
Baten			S	I
De financiële baten zijn lager door de rente toevoeging aan eigen middelen.	-0,1	N		-0,1
Het detacheren van personeel en uitkeringen van het UWV leiden tot hogere personeelsbaten	0,4	V		0,4
We hebben gronden verkocht tegen een hogere prijs dan de boekwaarde.	1,3	V		1,3
Het verwerken van de supplementen inzake de btw algemene kosten leiden tot een voordeel.	0,2	V		0,2
We hebben meer bijdragen van derden ontvangen. Dat kan bijvoorbeeld een compensatie zijn voor het werk dat we voor hen doen of een bijdrage in een onderzoek dat we uitvoeren. Ook hebben we verschillende niet voorziene subsidies/bijdragen ontvangen als afkoop renovatie rioolgemalen, bijdrage DPMAas, Pilot Peelvenen.	2,0	V		2,0
pilotonderzoek nanofiltratie waterfabriek Asten en afrekening Bluedeal NWB-fond.				
Doordat veel projecten in uitvoering zijn, is de ureninzet op de projecten ook hoger.	0,3	V	0,3	
Er is een bedrag onttrokken uit de bestemmingsreserve instandhouding Oijen ter dekking van gemaakte kosten	0,1	V		0,1
Totaal van de baten	4,2		0,3	3,9
Waterschapsbelastingen			S	I
Totaal van de waterschapsbelastingen	1,5	V		1,5
Totaal exploitatiesaldo	5,7		0,4	5,3

V = Voordeel N = Nadeel
I = Incidenteel S = Structureel

6. Overzicht van lasten en baten

6.1 Overzicht van lasten en baten naar programma's

Onderstaand overzicht toont de begrote en gerealiseerde lasten en baten per bestuurlijk programma. Het saldo hiervan zijn de totale netto lasten van het programmaplan. Tegenover de netto lasten staan onze inkomsten. De voornaamste hiervan zijn de belastingopbrengsten. Dit resulteert in het saldo van baten en lasten. Zoals uit onderstaande tabel blijkt zijn de netto lasten hoger dan onze dekkingsmiddelen. Dit resulteert in een negatief saldo van lasten en baten. Middels de onttrekkingen uit de reserves komt het begroot resultaat (per definitie) op € 0. Doordat de werkelijke netto lasten binnen het programmaplan lager zijn en de belastingopbrengsten hoger, ontstaat er een positief resultaat dat weer terugvloeit naar de reserves.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroting 2025	Begroting na wijziging	Realisatie 2025
Programma Waterveiligheid			
- lasten	21.167	21.189	21.208
- baten	368	368	1.111
Netto lasten (lasten -/- baten)	20.799	20.821	20.097
Programma Klimaatbestendig en gezond watersysteem			
- lasten	77.796	77.862	76.978
- baten	836	836	2.814
Netto lasten (lasten -/- baten)	76.960	77.025	74.164
Programma Schoon water			
- lasten	85.028	85.148	85.389
- baten	4.088	4.162	4.686
Netto lasten (lasten -/- baten)	80.939	80.986	80.703
Totaal netto lasten programmaplan	178.698	178.832	174.964
Belastingopbrengsten	163.561	163.561	165.056
Saldo van de financieringsfunctie	1.829	1.829	1.708
Dividend	865	865	792
Dekkingsmiddelen	166.255	166.255	167.556
Onvoorzien	300	300	
Vennootschapsbelasting	21	21	22
Saldo lasten en baten	-12.764	-12.898	-7.430
Toevoegingen / Onttrekkingen aan reserves	12.761	12.761	12.761
Programma Waterveiligheid		22	22
Programma Klimaatbestendig en gezond watersysteem		65	122
Programma Schoon water		47	237
Resultaat	-3	-3	5.712

6.2 Overzicht van lasten en baten naar kosten- en opbrengstensoorten

Als aanvulling op het totale overzicht van en lasten op programmaniveau presenteren we ook het exploitatieoverzicht kosten- en opbrengstensoorten. Het verschil tussen de nettolasten binnen het programmaplan en de netto lasten binnen de exploitatierekening betreft de geactiveerde lasten. Dit zijn uren en rentekosten ten laste van de investeringen. Hierdoor maken ze geen onderdeel uit van de kostentoerekening naar de programma's.

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025	Vershil	Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025	Vershil
Kapitaallasten	49.685	49.685	51.830	-2.145	Externe rentebaten			75	75
Personeelslasten	60.231	60.305	61.492	-1.187	Interne rentebaten	1.832	1.832	1.708	-124
Duurzame gebruiksgoederen	2.423	2.423	4.269	-1.846	Dividenden en bonusuitkeringen	865	865	792	-73
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	7.121	7.121	5.885	1.236	Baten ivm salarissen en sociale lasten	607	607	1.275	668
Energie	10.402	10.402	8.937	1.465	Uitlening van personeel	718	792	527	-264
Huren en rechten	3.656	3.656	3.992	-336	Verkoop van grond			1.265	1.265
Leasebetalingen					Verkoop van duurzame goederen				
Pachten en erfpachten	4	4	5	-1	Verkoop van overige goederen	1.797	1.797	1.702	-95
Verzekeringen	544	544	598	-54	Opbrengst uit grond en water	520	520	520	
Belastingen	96	96	98	-2	Huuropbrengst uit overige eigendommen	15	15	14	-1
Onderhoud door derden	26.572	26.706	24.555	2.150	Diensten voor derden	283	283	654	371
Overige diensten door derden	30.873	30.873	29.370	1.503	Bijdragen van overheden	3.248	3.248	4.602	1.355
Bijdragen aan bedrijven	314	314	35	279	Bijdragen van overigen			636	636
Bijdragen aan overheden	4.806	4.806	4.831	-25	Belastingopbrengsten	163.561	163.561	165.056	1.495
Bijdragen aan overigen	1.065	1.065	960	105	Onttrekking aan voorzieningen			13	13
Onvoorzien	300	300	300		Geactiveerde lasten (interne baat)	12.198	12.198	12.448	250
Voorzieningen			1.563	-1.563					
Reserveringen									
Totaal lasten	198.091	198.299	198.421	-121	Totaal baten	185.644	185.718	191.288	5.570
Toevoeging categoriereserve ingezetenen	17	17	24	7	Onttrekking categoriereserve ingezetenen	333	333	333	
Toevoeging categoriereserve gebouwd	298	298	275	-23	Onttrekking categoriereserve gebouwd	5.854	5.854	5.854	
Toevoeging categoriereserve ongebouwd	13	13	12	-1	Onttrekking categoriereserve ongebouwd				
Toevoeging categoriereserve natuurterreinen	7	7	8		Onttrekking categoriereserve natuurterreinen				
Toevoeging egalisatiereserve watersysteembeheer	377	377	377		Onttrekking egalisatiereserve watersysteembeheer	6.973	7.047	6.973	-74
Toevoeging egalisatiereserve zuiveringsbeheer			74	-74	Onttrekking bestemmingsreserves		134	381	247
Toevoeging bestemmingsreserves					Totaal onttrekking reserves	13.160	13.368	13.541	173
Totaal toevoeging reserves	713	787	696		Totaal inclusief onttrekking reserves	198.804	199.086	204.829	5.743
Totaal inclusief toevoeging reserves	198.804	199.086	199.117	-121					

*De mutaties reserves (€ 12.845) wijken € 297 af van de mutaties in de tabel lasten en baten naar programma's (totaal € 13.142). Dit komt doordat de aan de categoriereserves toe te rekenen rentekosten daarin binnen de programma's zelf is verantwoord.

Totaal lasten	198.421
Totaal baten	191.288
Saldo lasten en baten	-7.133
Mutaties reserves*	12.845
Voordelig saldo	5.712

6.3 Toelichting bij het overzicht van lasten en baten

In dit hoofdstuk geven we per bestuurlijk programma een toelichting op het verschil in baten en lasten tussen de begrote bedragen en de uiteindelijke realisatie. Daarbij geven we met een V en een N aan of het verschil een voordelig of een nadelig effect heeft op het saldo van de netto lasten. De mutaties op de reserves lichten we toe in paragraaf 4.1.3.

6.3.1 Analyse verschil begroting en realisatie

Waterveiligheid

De netto lasten binnen het programma Waterveiligheid zijn € 0,7 miljoen lager dan begroot. Dit zijn daarvoor de belangrijkste oorzaken:

- De netto personeelslasten zijn € 0,6 miljoen hoger. Dit komt vooral doordat er minder uren aan projecten zijn toegerekend. Daardoor komen die ten laste van de exploitatie. We hadden ook hogere inhuurkosten door langdurige ziekte en tijdelijke vervanging (N).
- De lagere netto besteding in 2024 op de investeringen leidt tot lagere kapitaallasten van € 0,5 miljoen (V).

- We hebben € 0,1 miljoen meer ontvangen aan bijdragen voor onze thema- en gebiedsgerichte plannen. Dit geld ontvangen we van het Rijk en van andere waterschappen als vergoeding voor hun aandeel in onze kosten. Het betreft onder andere het Deltaprogramma Maas (V).
- De kosten voor de tweede landelijke beoordeling van de primaire waterkeringen (LBO-2) en voor het onderzoek naar zwakke plekken zijn € 0,1 miljoen lager. Landelijk is een vertraging opgelopen met betrekking tot het instrumentarium voor het beoordelen en ontwerpen van primaire keringen. Hierdoor zijn de werkzaamheden doorgeschoven naar latere jaren (V).
- De onderhoudskosten aan de waterkeringen zijn € 0,6 miljoen lager. Op diverse onderdelen, waaronder het maaien, hebben we het werk kunnen uitvoeren tegen lagere kosten. Ook de budgetten voor advies en onderzoek waren niet volledig nodig. Voor onderhoud en nazorg van het gebied Leegveld hebben we een hogere bijdrage in de kosten ontvangen van de provincie (V).
- De kosten voor dijkbewaking en calamiteitenbestrijding zijn € 0,3 miljoen hoger (N).
- Door de verkoop van grond tegen een hogere prijs dan de boekwaarde hebben we € 0,3 miljoen aan niet-begrote opbrengsten ontvangen (V).
- Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Hiertoe is de voorziening APPA-plan aangevuld tot de noodzakelijke overdrachtswaarde. Het effect op dit programma bedraagt € 0,2 miljoen (N).
- Overige kleine verschillen leiden per saldo tot een voordeel van € 0,2 miljoen (V).

Klimaatbestendig en gezond watersysteem

De nettolasten binnen het programma Klimaatbestendig en gezond watersysteem zijn € 2,6 miljoen lager dan begroot. Dit zijn daarvoor de belangrijkste oorzaken:

- De lagere netto besteding in 2024 op de investeringen leidt tot lagere kapitaallasten van € 0,5 miljoen (V).
- De doorberekende kosten voor ondersteuning zijn € 0,5 miljoen lager. Het betreft kosten die voor het hele waterschap worden gemaakt en daarna worden verdeeld over de programma's. Het gaat dan bijvoorbeeld om kosten voor informatiebeleid en automatisering, huisvesting en overhead (V).
- Voor planvorming hebben we meer middelen ontvangen vanuit de DAW impulsregeling, de verschillende GGA's en het Deltaprogramma Maas. Daarnaast zijn de advies- en onderzoekskosten lager. In totaal een voordeel van € 0,4 miljoen (V).
- Bij het aanleggen, verbeteren en onderhouden van waterlopen leiden lagere kosten en hogere inkomsten tot een voordeel van € 0,6 miljoen. Dit komt door lagere kosten voor het onderhouden en aanleggen van beplanting en door lagere kosten voor het herprofileren. We hebben ook meer geld ontvangen van de gemeenten en de provincie (V).
- Door de slechte weersomstandigheden aan het begin en aan het eind van het jaar hebben we niet al het baggerwerk volgens planning uit kunnen voeren. We hebben werk uitgesteld om verzakkingen en andere schade aan de oevers te voorkomen. In 2025 zijn de kosten daardoor € 0,6 miljoen lager (V).
- De kosten voor toezicht en handhaving zijn lager en zorgen voor een voordeel van € 0,1 miljoen (V).
- De verkoop van grond tegen een hogere prijs dan de boekwaarde resulteert in € 0,9 miljoen aan niet-begrote opbrengsten (V).
- De kosten voor belastingheffing en betalingsverwerking door BSOB zijn € 0,1 miljoen hoger (N).
- We hadden te maken met hogere kosten voor calamiteitenbestrijding. Denk aan het opruimen van gedumpt drugs- en zwerfafval, de inzet van noodpompen en het herstellen van graafschade die door bevers is veroorzaakt. Hier staat een vergoeding tegenover die we hebben ontvangen voor eerder gemaakte kosten voor het opruimen van wegwerpplastic. Per saldo resteert hier een nadeel van € 0,5 miljoen (N).
- Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Hiertoe is de voorziening APPA-plan aangevuld tot de noodzakelijke overdrachtswaarde. Het effect op dit programma bedraagt € 0,5 miljoen (N).
- Overige kleine verschillen leiden per saldo tot een voordeel van € 0,1 miljoen (V).

Schoon water

De netto lasten binnen het programma Schoon water zijn € 0,2 miljoen lager dan begroot. Dit zijn daarvoor de belangrijkste oorzaken:

- Vanwege netcongestie kan de slib- en gaslijn op de rwzi Den Bosch niet op korte termijn worden uitgebreid. De voorbereidingskosten moeten daarom versneld worden afgeschreven. De kapitaallasten zijn hierdoor € 3 miljoen hoger. De overige afschrijvingen zijn € 0,2 miljoen lager dan begroot. De hogere rente levert juist een nadeel op van € 0,3 miljoen. Per saldo is het effect € 3,1 miljoen (N).
- De personeelslasten zijn € 0,2 miljoen hoger. De doorberekende kosten voor ondersteuning juist € 0,1 miljoen lager. Daarnaast zijn er meer uren ingezet voor de projecten. Dit leidt tot lagere kosten in de exploitatie van € 0,2 miljoen. Per saldo resteert hier een voordeel van € 0,1 miljoen (V).
- Doordat 2025 een droog en zonnig jaar was, zijn de kosten voor elektriciteit aanzienlijk lager. Dit komt doordat we minder hebben verbruikt én door een hogere productie van zonne-energie. In totaal een voordeel van € 1,4 miljoen (V).
- De kosten voor hulpstoffen zijn lager dan begroot, onder andere door een lagere dosering poederkool (€ 0,6 miljoen). Het voordeel voor de overige hulpstoffen bedraagt € 0,5 miljoen. Per saldo een voordeel van € 1,1 miljoen (V).
- We hebben minder slib afgevoerd naar de SNB. Dit leidt tot een voordeel van € 0,3 miljoen. Daarnaast is de afrekening over 2024 € 0,1 miljoen lager. Doordat ook de kosten voor Aquon € 0,1 miljoen lager zijn, is dit in totaal een plus van € 0,5 miljoen (V).
- De onderhoudskosten voor het transportstelsel en de zuiveringen zijn € 0,2 miljoen hoger (N).
- Bij de uitbreiding en renovatie van de rwzi Land van Cuijk is gebleken dat er veel meer zand in de leeg te maken bezinktanks zit dan verwacht. De meerkosten in 2025 bedragen € 0,1 miljoen (N). Ook in 2026 leidt dit tot extra kosten.
- Er is in 2025 geen subsidie verstrekt op basis van de anti-afhaakregeling (€ 0,3 miljoen). Ook zijn er minder subsidies uitgekeerd voor het beperken van de instroom van afvalwater (€ 0,3 miljoen). In totaliteit een voordeel van € 0,6 miljoen (V).
- De niet-begrote kosten voor juridische procedures bedroegen € 0,3 miljoen (N).
- De externe advies- en onderzoekskosten voor de afvalwaterstrategie en de voorbereiding op de waterfabrieken zijn € 0,3 miljoen lager (V).
- De kosten die de BSOB heeft gemaakt voor belastingheffing en betalingsverwerking zijn € 0,1 miljoen hoger (N).
- In totaal hebben we € 0,5 miljoen meer opbrengsten ontvangen. Het betreft onder andere de verkoop van biogas, een SDE-subsidie, de afkoop van de dubbelfunctie van een rioolgemaal en een bijdrage van de Stowa voor een onderzoek naar nanofiltratie op de rwzi Asten (V).
- Aan de inkoop van restwarmte is € 0,1 miljoen meer besteed. Dit komt deels door de afrekening over 2024 (N).
- Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Hiertoe is de voorziening APPA-plan aangevuld tot de noodzakelijke overdrachtswaarde. Het effect op dit programma bedraagt € 0,7 miljoen (N).
- Overige kleine verschillen leiden per saldo tot een voordeel van € 0,3 miljoen (V).

6.3.2 Aanwending onvoorzien

Er is in 2025 geen gebruik gemaakt van het bedrag voor onvoorziene uitgaven (€ 300.000).

6.3.3 Overzicht incidentele lasten en baten

De incidentele lasten en baten zijn relevant voor de beoordeling van onze financiële positie. De wettelijke taken van het waterschap zijn sterk gericht op de uitvoering. Als gevolg daarvan worden structurele onevenwichtigheden in de lasten nauwelijks via incidentele baten opgevangen. Het volgende overzicht toont de begrote incidentele lasten en baten per bestuurlijk programma. Kosten mogen als incidenteel worden aangemerkt als ze gelden voor een periode van maximaal 3 jaar.

Incidentele lasten (bedragen * € 1)	Begroot 2025	Realisatie 2025
Waterveiligheid		
	-	-
Klimaatbestendig en gezond watersysteem		
KRW-strategie 2025-2027	150.000	180.000
Stad als Spons 2025-2027	250.000	168.000
Schoon Water		
Onderzoeken uitwerking afvalwaterstrategie	200.000	10.000
Vorbereiding Waterfabriek	120.000	38.000
Overdracht gemalen gemeente Oss	84.000	-
Aanleg chemicaliën doseerinstallatie rwzi Aarle-Rixtel	115.000	-
Versnelde afschrijving voorbereiding Uitbreiding slib- en gaslijn rwzi Den Bosch		2.955.000
Samen, duurzaam, slim en effectief		
	-	-
Totaal incidentele lasten	919.000	3.351.000

- We hebben het budget voor de KRW-UP onder andere besteed aan het doen van diverse onderzoeken naar vispassages en hout in de beken en aanpak onderhoud intensievere KRW-waterlichamen.
- Het budget van Stad als Spons voor het promoten van afkoppelen en groen in bebouwd gebied en de bijdrage aan duurzaamheids- en klimaatadaptieve maatregelen van derden is in 2025 niet volledig benut.
- De externe advies- en onderzoekskosten voor de afvalwaterstrategie en de voorbereiding op de waterfabrieken zijn lager.
- De 'overdracht rioolgemalen gemeente Oss' is uitgesteld naar 2026.
- We voeren de aanleg van de chemicaliën doseerinstallatie op de rwzi Aarle-Rixtel uit binnen het project Effluentverbetering rwzi Aarle-Rixtel.
- De slib- en gaslijn op de rwzi Den Bosch kan vanwege netcongestie niet op korte termijn worden uitgebreid. De voorbereidingskosten moeten daarom versneld worden afgeschreven.

Incidentele baten (bedragen * € 1)	Begroot 2025	Realisatie 2025
Waterveiligheid		
Boekwinst verkoop grond	-	-316.000
Klimaatbestendig en gezond watersysteem		
Boekwinst verkoop grond	-	-949.000
Schoon Water		
Afkoop dubbelfunctie RG Maaijegatweg	-	-198.000
Samen, duurzaam, slim en effectief		
	-	-
Totaal incidentele baten	-	-1.463.000

- Op (delen van) verkochte en/of geruilde strategische gronden is boekwinst gerealiseerd. De verdeling daarvan over de programma's is als volgt: 25% Waterveiligheid en 75% Klimaatbestendig en gezond watersysteem.
- Voor de afkoop van de dubbelfunctie van rioolgemaal Maaijegatweg is een bijdrage ontvangen.

6.3.4 Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In principe zijn alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard. Er vinden geen structurele toevoegingen of onttrekkingen aan reserves plaats.

6.3.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De Wet normering van topinkomens (WNT) regelt hoeveel topfunctionarissen in de (semi)publieke sector maximaal mogen verdienen. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. Bezoldigingen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen waarop de wet van toepassing is, worden daarom genormeerd en openbaar gemaakt. De bezoldigingsmaxima worden jaarlijks geïndexeerd. Binnen Aa en Maas valt alleen de functie van secretaris-directeur onder de WNT. Uit onderstaand overzicht blijkt dat diens bezoldiging in 2025 lager is dan het maximum van € 246.000. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen betaald die op grond van de WNT gerapporteerd moeten worden.

Gegevens 2025		Dhr. P. Verlaan			
Funcatiegegevens	Secretaris-Directeur				
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01/31-12				
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0				
Dienstbetrekking	ja				
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	158.340			
Beloningen betaalbaar op termijn	€	33.078			
<i>Subtotaal</i>	€	<i>191.418</i>			
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	246.000			
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.			
Bezoldiging	€	191.418			
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.			
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.			
Gegevens 2024		Dhr. P. Verlaan		Dhr. P. Sennema	
Funcatiegegevens	Secretaris-Directeur		Secretaris-Directeur		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	23-04/31-12		01-01/31-03		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1		1		
Dienstbetrekking	ja		ja		
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	103.448	€	43.142	
Beloningen betaalbaar op termijn	€	15.204	€	5.821	
<i>Subtotaal</i>	€	<i>118.652</i>	€	<i>48.962</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	161.063	€	57.932	
Bezoldiging	€	118.652	€	48.962	

7. Gerealiseerde investeringen

We staan voor grote (investerings)opgaven en veel van onze projecten zijn volop in uitvoering. Dat zien we ook terug in de gerealiseerde investeringsuitgaven van € 216,5 miljoen. Daarmee hebben we ruim 89% van het financieel doorgerekende investeringsvolume⁴ daadwerkelijk besteed. In dit hoofdstuk geven we hier een uitgebreide toelichting op. Voor de lopende investeringen doen we dat per bestuurlijk programma. De afgesloten investeringen lichten we per project toe.

7.1 Lopende investeringen

Onderstaande tabel toont de totaal begrote bruto investeringen, het deel dat daarvan financieel is doorgerekend, de werkelijke realisatie en het verschil ten opzichte van de financiële doorrekening. Het betreft hier alleen de investeringsuitgaven. In bijlage A van deze jaarstukken (pagina 107) presenteren we daarnaast voor ieder project ook de inkomsten. Dit zijn bijvoorbeeld bijdragen die we hebben ontvangen of nog verwachten te ontvangen. Per saldo geeft dit inzicht in het nog beschikbare investeringskrediet.

Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Begrote bruto investering 2025	Bruto financieel doorgerekend 2025	Realisatie bruto investering 2025	Realisatie t.o.v. financieel doorgerekend 2025
Waterveiligheid	152.776	126.651	113.579	90%
Klimaatbestendig en gezond watersysteem	51.104	42.174	26.857	64%
Schoon water	76.440	69.288	74.590	108%
Samen, duurzaam, slim en effectief	4.233	4.000	1.475	37%
Totaal	284.553	242.113	216.500	89%

7.2 Toelichting

Hierna geven we per bestuurlijk programma een toelichting op de lopende investeringen.

Waterveiligheid

De totale investeringsuitgaven binnen het programma Waterveiligheid bedragen € 113,6 miljoen. Dit is 90% van het financieel doorgerekende volume. De investeringsuitgaven omvatten meerdere dijkversterkingsprojecten, onze bijdrage aan het Deltafonds en diverse kleinere projecten:

- Het dijkversterkingsproject Ravenstein-Lith (Meanderende Maas) is volop in uitvoering. Door een verschil tussen het verwachte betalingsritme en de feitelijke betalingen, is de financiële realisatie lager dan begroot. Dit is ook terug te zien op programmaniveau.
- Cuijk-Ravenstein: de planuitwerkingsfase verloopt volgens planning: ruim driekwart van het in 2025 begrote bedrag is gerealiseerd.
- Lith-Bokhoven: de gerealiseerde uitgaven zijn de helft hoger dan de verwachte uitgaven. Momenteel doorloopt het project de verkenningsfase.

⁴ Het financieel doorgerekende volume is lager dan 100%. Niet ieder project maakt immers volledig gebruik van de post onvoorzien en we passen daarnaast een zekere mate van overprogrammering toe. Dat doen we omdat individuele projecten om tal van redenen kunnen vertragen. Bijvoorbeeld doordat we meer tijd nemen voor het participatieproces, doordat de vergunningen nog niet rond zijn, doordat we de grond nog niet in ons bezit hebben of doordat de aannemer meer tijd nodig heeft. Overprogrammering draagt eraan bij dat we in dat geval snel verder kunnen met een van onze andere projecten. Door de omvang van onze opgaven en de doelen die we onszelf gesteld hebben, is het essentieel dat we niet stilvallen.

- HWBP Doeveren: de planuitwerkingsfase is volgens plan en zonder tegenslagen afgerond. Hierdoor zijn de uitgaven fors lager dan begroot. Eind 2025 is de realisatiefase gestart.
- Kunstwerken regionale keringen: het project is afgerond en het laatste kunstwerk (Zandleij) is volgens de planning opgeleverd.
- Preventieve dassenburcht Kortestraat Dieden: dit project is stil komen te liggen door ondercapaciteit. Inmiddels is het ontwerp gereed en zijn de vergunningen aangevraagd. Naar verwachting start het werk in de eerste helft van 2026 en is het project voor het einde van het jaar klaar.
- HWBP-innovatieonderzoek heaveschermen: de uitgaven lopen voor op de prognose, maar zijn wel in lijn met de totale voortgang. De kosten zijn relatief hoog in fase 1 en vlakken daarna af.
- Maatregelen bevers Empel: de realisatie bleef achter op de begroting door de beperkte capaciteit, intern en extern. In 2026 trekken we dit recht en wordt het project naar verwachting afgerond.

Klimaatbestendig en gezond watersysteem

De totale investeringsuitgaven binnen het programma Klimaatbestendig en gezond watersysteem bedragen € 26,9 miljoen. Dit is 64% van het financieel doorgerekende volume. De afwijking in de realisatie is ontstaan door uiteenlopende redenen, die we hieronder verder toelichten.

- Fase 1 en 2 van de clusteraanpak vismigratie zijn in uitvoering, maar de vergunningverlening loopt vertraging op. Hierdoor is slechts de helft van het geraamde bedrag besteed. Mede hierdoor worden beide fases een jaar later opgeleverd.
- De aanleg van EVZ Meerkensloop is voorbereid en de aanbesteding heeft plaatsgevonden. Hiermee is driekwart van het geraamde bedrag besteed en wordt het project tijdig en vooralsnog met een gunstig resultaat opgeleverd.
- De besteding binnen het project Natte Natuurparel Wijboschbroek bedraagt 37%. Eerder hadden we afgesproken dat wij de aanbesteding voor het groene bestek zouden verzorgen en dat de kosten hiervan betaald zouden worden door Staatsbosbeheer. Nu de aanbesteding door Staatsbosbeheer zelf wordt gedaan, is sprake van een lagere besteding en hoeven we geen kosten te verrekenen. Het betreffende deel van dit project wordt in onze eigen raming geblokkeerd en de verwachte inkomsten worden bijgesteld.
- In juni 2025 is het project gestart om de bruggen op landgoed Eyckenlust in Beek en Donk te renoveren. Hiermee is meteen een achterstand in de tijd ontstaan en daarmee een onderbesteding van het geraamde bedrag voor 2025. De beoogde oplevering schuift door naar 2027.
- Het uitvoeringsprogramma Waterconservering heeft een realisatiegraad van zo'n 10%. Dit project was in 2024 al vertraagd doordat er geen hydroloog beschikbaar was en door de verlate reacties van de stakeholders op het ontwerp. In 2025 zijn de middelen toegekend voor de uitvoering van het project. Daarnaast duren de procedures voor de vergunningen langer dan verwacht.
- In 2025 zijn we verdergegaan met het wegwerken van de baggerachterstanden. De werkzaamheden aan het Oosmeer zijn in volle gang. Voor het andere deel van het beschikbaar gestelde krediet, bedoeld voor diverse locaties binnen ons werkgebied, moet de aanbesteding nog plaats vinden. Dit pakken we in 2026 op.
- Blauwe Poort fase 2 had eerder te maken met een beroep tegen het Projectplan Waterwet (PPWW). Hiervoor heeft in december 2024 de zitting plaatsgevonden. Het begrote bedrag voor 2025 klopte daarmee niet meer met de werkelijkheid. Daarnaast heeft het project een aanbestedingsvoordeel: de vrijgekomen grond wordt in het projectgebied hergebruikt en dat leidt tot minder vervoersbewegingen en lagere kosten. Beide ontwikkelingen verklaren de lagere besteding ten opzichte van het geraamde bedrag voor 2025.
- De financiële realisatiegraad van gebiedsplan Raam bedraagt een derde van het geraamde bedrag. Dit komt door de late aanbesteding vanwege ingediende bezwaren en de zitting in 2025. Bij deze aanbesteding voor de uitvoeringsfase van Hooge en Lage Raam is sprake van een aanbestedingsvoordeel. Daarnaast ondervindt het project hinder van de beveractiviteiten in het gebied, waardoor de aanleg van de EVZ/NVO niet volgens de planning kan verlopen.
- Binnen Aa-dal-Zuid is fase 1 nagenoeg afgerond. Voor de deeltrajecten binnen fase 2 worden de voorbereidingen getroffen, waardoor we mogelijk nog in 2026 kunnen starten met de aanbestedingen.

- Voor de integrale wateropgave Aa-dal-Noord zijn we bezig met verkennen en voorbereiden. Ook verwerven we de juiste gronden om onze opgaven te kunnen realiseren. De besteding in 2025 beperkt zich dan ook tot deze kosten.
- Van de twee trajecten binnen het project EVZ-tranche Beneden Aa is de Schijndelse Loop al opgeleverd. Het traject EVZ Leijgraaf heeft vertraging opgelopen doordat we moesten wachten op een rechterlijke uitspraak, die eind 2024 zorgde voor een go-moment. Deze late uitspraak had effect op de planning en de realisatie in 2025. In oktober 2025 kregen we duidelijkheid over de hoeveelheid puin (asbest). Hierdoor is het project later gestart met de uitvoering.

Schoon water

De totale investeringsuitgaven binnen het programma Schoon water bedragen € 74,6 miljoen. Dit is 108% van het financieel doorgerekende volume. De investeringsuitgaven zijn vooral het gevolg van de renovaties van de rwzi's Oijen en Land van Cuijk en de (voorbereiding van) aanvullende zuiveringstrappen voor een verbeterd effluent. Het grootste deel van de uitgaven (€ 70,7 miljoen) heeft betrekking op de volgende investeringsprojecten: Uitbreiding verwerkingscapaciteit en renovatie rwzi Land van Cuijk, Renovatie en kwaliteitsverbetering rwzi Oijen, Effluentverbetering rwzi Vinkel, Effluentverbetering rwzi Dinther: verwijdering nutriënten, Verleggen transportleiding Lithoijen - rwzi Oijen, Renovatie rioolgemaal Cuijk Heiligenberg, Beveiliging zonneweides en Effluentverbetering rwzi Aarle-Rixtel.

De uitvoeringskosten van de volgende projecten waren in 2025 hoger dan begroot.

- Door een versnelling van de uitgaven bij het project 'Uitbreiding verwerkingscapaciteit en renovatie rwzi Land van Cuijk' lagen de uitgaven € 8,3 miljoen hoger.
- Door de hogere aanneemsom, waarvoor in 2024 aanvullend krediet is verstrekt, is voor het project 'Effluentverbetering rwzi Vinkel' € 5,1 miljoen meer uitgegeven.
- Bij de projecten 'Renovatie en kwaliteitsverbetering rwzi Oijen' en 'Verleggen transportleiding Lithoijen – rwzi Oijen' is in 2024 minder uitgegeven. Daardoor is in 2025 respectievelijk € 1,6 miljoen en € 0,7 miljoen méér uitgegeven.

De uitvoeringskosten van de volgende projecten waren in 2025 lager dan begroot

- Door een latere start van de voorbereiding en/of de uitvoering is er minder uitgegeven voor 'Effluentverbetering rwzi Dinther verwijdering nutriënten' (€ 5,1 miljoen), 'Renoveren rioolgemaal Mariahout' (€ 0,5 miljoen), 'Omleggen transportleiding Vught-rioolgemaal Helftheuvelweg' (€ 0,4 miljoen), 'Herstellen transportstelsel Someren-rwzi Asten' (€ 0,4 miljoen), 'Renoveren rioolgemaal St. Anthonis' (€ 0,9 miljoen), 'Effluentverbetering rwzi Aarle-Rixtel' (€ 1,6 miljoen) en 'Effluentverbetering rwzi Den Bosch' (€ 2,4 miljoen).
- Het project 'Uitbreiding slib- en gaslijn rwzi Den Bosch' kan op korte termijn niet gerealiseerd worden. Als gevolg hiervan hebben we € 1 miljoen minder uitgegeven dan het voor 2025 begrote bedrag.
- Voor de 'Upgrade slibverwerkingslijn 1 en 4 SNB' is in 2025 krediet verstrekt, maar er is nog geen geld uitgegeven.

Verder hebben we voor twee projecten een niet-begrote subsidie ontvangen. Voor het project 'Renovatie en kwaliteitsverbetering rwzi Oijen' kregen we een DUMAVA-subsidie (€ 0,5 miljoen) en voor het project 'Uitbreiding verwerkingscapaciteit en renovatie rwzi Land van Cuijk' kregen we subsidie in het kader van emissieloos bouwen (€ 0,5 miljoen).

Samen, duurzaam, slim en effectief

Binnen dit programma blijft de realisatie achter ten opzichte van de begroting. Dit komt doordat we maatregelen voor verduurzaming en levensduur verlengend onderhoud aan ons kantoor op het Pettelaarpark in Den Bosch combineren met investeringen in veiligheidsmaatregelen, zoals de realisatie van vergaderfaciliteiten op de begane grond. Naar verwachting wordt hier begin 2026 krediet voor aangevraagd.

7.3 Afgesloten investeringen

In 2025 hebben we 21 projecten afgesloten met een netto realisatie van € 20 miljoen. Dat de financiële omvang van de dit jaar afgeronde projecten relatief laag is, komt doordat projecten die al wel technisch, maar nog niet administratief zijn afgerond nog niet financieel mogen worden afgesloten. Ook wordt een (hoofd)project pas afgesloten als alle hieronder vallende werkzaamheden zijn uitgevoerd. Tot slot worden er een aantal grote projecten in 2026 of de jaren daarna afgesloten.

In het volgende overzicht staat het nettoresultaat van alle investeringen die we in 2025 hebben afgesloten. In bijlage B van deze jaarstukken (pagina 110) vindt u een gedetailleerd overzicht waarin we de uitgaven en inkomsten apart presenteren. Met een aantal vaste categorieën geven we op hoofdlijnen inzicht in de voornaamste oorzaken voor het ontstaan van de verschillen bij de afgesloten investeringsprojecten:

0. We hebben het project in lijn met het budget gerealiseerd.
1. We hadden een aanbestedingsvoordeel.
2. Aanvullende dekking vanuit de post onvoorzien was niet noodzakelijk⁵
3. We hebben meer inkomsten ontvangen
4. Er is een andere reden, zie de toelichting hieronder.

Project <i>Bedragen x € 1.000</i>	Beschikbaar krediet (netto)	Realisatie krediet (netto)	Resultaat krediet (netto)	Hoofdoorzaak
Watersysteembeheer				
20 kunstwerken regionale keringen	2.200	1.829	371	4
Integrale aanpak Oeffeltse Raam	1.370	161	1.209	1, 3
LTAP gemaal Grensweg	120	93	27	2
LTAP gemaal Herpt	130	91	39	1
LTAP gemaal De Brand	415	393	22	2
LTAP gemaal Keent	120	49	71	1
LTAP gemaal Kleine Wetering	329	308	21	2
NVO De Vlier en oplossen vismigratieknelpunten	649	649	0	0
Gemaal Crèvecoeur	900	1.181	-281	4
Astense Aa aanvoer Noordervaart	100	76	24	4
EVZ/NVO Het Ven	444	190	254	1
HWBP bijdrage (Deltafonds) 2024	7.855	7.855	0	0
Waterzuiveringsbeheer				
Oplossen capaciteitsknelpunt Bakel	3.700	3.699	1	0
Renovatie rioolgemaal Cuijk Sportpark	1.300	1.152	148	1
Renovatie rioolgemaal Oploo	615	606	9	0
Kleine modificaties rioolgemaal 't Snepke	180	178	2	0
Vervangen deel persleiding Berlicum - rwzi Vinkel	370	367	3	0
Vervangen deel persleiding Neerkant - De Hutten	380	279	101	2, 4
Biotectoren	500	233	267	4
Overhead				
Vervangen vervoermiddelen en gereedschappen	1.030	1.012	18	0
Pettelaarpark 70 vervangen noodtrappen	50	22	28	4
Totaal van de afgesloten projecten	22.757	20.423	2.334	

⁵ Binnen een project doen zich altijd onvoorziene uitgaven voor. Daar staan vaak meevallers binnen de projectbegroting tegenover. Idealiter compenseren deze elkaar. Mocht dit niet het geval zijn, kan gebruik worden gemaakt van de post voor onvoorziene uitgaven als aanvullende dekking.

7.4 Toelichting op afgesloten investeringen

Een afgesloten (hoofd)project mag ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet geen negatief resultaat hebben. In dat geval wordt het algemeen bestuur gevraagd aanvullend krediet beschikbaar te stellen. Dit is het geval voor het investeringskrediet gemaal Crèvecoeur. Als een krediet binnen het beschikbaar gestelde bedrag wordt afgesloten, vervalt het nog resterende krediet. De kapitaallasten worden berekend op basis van de werkelijk gerealiseerde netto investeringsuitgaven.

Bij de uitvoering van projecten treden altijd afwijkingen op ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet. Hieronder lichten we de afgesloten projecten toe waarbij het verschil tussen het netto beschikbaar gestelde krediet en de realisatie significant is:

Watersysteembeheer

- 20 kunstwerken in de regionale keringen: we hebben één kunstwerk minder gerealiseerd. Voor dit laatste te renoveren kunstwerk (de uitstroomconstructie Zandleij) was binnen het krediet onvoldoende budget beschikbaar. Hiervoor is in 2025 een apart investeringskrediet beschikbaar gesteld.
- Integrale aanpak Oeffeltse Raam: de hogere inkomsten vanuit de POP3-subsidie en de lagere kosten bij het aanbesteden leiden tot een voordelig nettoresultaat.
- Gemaal Crèvecoeur: het krediet wordt afgesloten met een negatief nettoresultaat van € 281.000. Dit is nagenoeg volledig het gevolg van lagere inkomsten. In de raming zijn we uitgegaan van een bijdrage van waterschap De Dommel van 50% van het oorspronkelijk begrote totaalbedrag van € 1,5 miljoen. De werkelijke bijdrage is gebaseerd op de gemaakte kosten exclusief onze interne kosten (zoals personele inzet en rentelasten). Hierdoor is een lagere bijdrage van De Dommel ontvangen.
- EVZ/NVO Het Ven: door een aanbestedingsvoordeel viel de inrichting van het gebied goedkoper uit. De lagere kosten zorgen ook voor lagere inkomsten. Per saldo is er sprake van een voordeel.

Waterzuiveringsbeheer

- Renovatie rioolgemaal Cuijk Sportpark: door een gunstige aanbesteding was niet het hele krediet nodig.
- Vervangen deel persleiding Neerkant - De Hutten: door een strakke projectsturing hoefde de post onvoorzien niet gebruikt te worden en was er geen meerwerk nodig. Ook zijn er minder interne en externe uren ingezet.
- Biotectoren: de aangeschafte sensoren leverden niet de beoogde informatie op. Daarom zijn ze niet op alle rwzi's geïnstalleerd.

Algemeen voorbereidingskrediet

In onze jaarstukken leggen we verantwoording af over de inzet van het algemeen voorbereidingskrediet. In 2025 zijn zeven kredieten verleend uit het algemeen voorbereidingskrediet voor een totaalbedrag van € 528.000. Twee projecten waarvoor een voorbereidingskrediet was aangevraagd, leiden niet tot een uitvoeringskrediet. Dat zijn de projecten 'Astense Aa aanvoer Noordervaart' en 'Pettelaarpark noodtrappen'. Deze worden versneld afgeschreven ten laste van het jaarrekeningresultaat 2025 als onderdeel van de kapitaallasten.

8. Balans en toelichting

De balans toont al onze bezittingen (activa), schulden (passiva) en eigen vermogen op 31 december 2025. Voor het inzicht in onze financiële positie is het belangrijk om te weten welke grondslagen we hebben gehanteerd bij het opstellen van de balans en de resultaatbepaling. Deze lichten we hierna toe. Vervolgens presenteren we de balans zelf en lichten we die ook toe.

8.1 Grondslagen bij de balans en resultaatbepaling

Algemeen

Artikel 108 van de Waterschapswet bepaalt dat het algemeen bestuur van een waterschap een verordening vaststelt voor het financiële beleid, het financiële beheer en de organisatie daarvan. Het algemeen bestuur heeft op 4 april 2025 de Financiële verordening waterschap Aa en Maas 2025 met terugwerkende kracht vastgesteld per 1 januari 2025. Deze verordening is vervolgens uitgewerkt in het Financieel beleid 2026. Bij het opstellen van de begroting 2025 was echter het vorige financiële beleid nog van toepassing. Omdat de jaarrekening de begroting volgt, baseren we ons voor de grondslagen bij de balans en de resultaatbepaling dus op de nota Financieel beleid 2022, die door het algemeen bestuur is vastgesteld op 16 juli 2022.

Waarderingsgrondslagen

De primaire waarderingsgrondslag is het voorzichtigheidsprincipe: activa mogen niet te hoog worden gewaardeerd en passiva niet te laag. Daarnaast hanteren we de volgende grondslagen:

- We waarderen vaste activa op basis van de oorspronkelijke kosten die nodig waren om de investering te realiseren (historische kostprijs). Eventuele bijdragen van derden en afschrijvingen brengen we daarop in mindering.
- Vorderingen en schulden waarderen we tegen nominale waarde.
- Voor de vorderingen van belastingen hebben we een voorziening dubieuze debiteuren gecreëerd.
- Als we een voorziening vormen voor de verwachte oninbaarheid van vorderingen, brengen we deze op de betreffende vorderingen in mindering.
- Jaarlijkse toevoegingen of verminderings van reserves bepalen we op basis van de werkelijke uitgaven. Daarbij houden we rekening met de vastgestelde normen.

Resultaatbepaling

We bepalen het resultaat aan de hand van de volgende principes:

- We hanteren het stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat we ook rekening houden met opbrengsten die we aan het eind van het jaar nog niet daadwerkelijk hebben ontvangen en met kosten die we nog moeten betalen. Dit zijn de nog te ontvangen en nog te betalen bedragen.
- Bij het bepalen van de belastingopbrengsten voor watersysteembeheer nemen we het totale effect van de hoeveelheidsverschillen mee in het resultaat. Vervolgens verrekenen we de verschillen tussen de begrote en de gerealiseerde eenheden die ontstaan binnen iedere belastingcategorie via een onttrekking of een toevoeging aan de categoriereserve van de betreffende categorie belastingplichtigen. Het overige deel van het positieve (of negatieve) resultaat van de taak watersysteembeheer wordt toegevoegd (of onttrokken) aan de egaliseringsreserve watersysteembeheer.
- Een positief (of negatief) resultaat op de taak waterzuiveringsbeheer wordt toegevoegd (of onttrokken) aan de tariefegaliseringsreserve waterzuiveringsbeheer.

Afschrijvingen

Voor afschrijvingen gelden de volgende uitgangspunten:

- De verwachte economische levensduur is bepalend voor de afschrijvingstermijn.
- We schrijven lineair af en gaan daarbij uit van de werkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
- Afschrijvingen worden voor het eerst in de exploitatierekening opgenomen in het jaar dat volgt op het afronden van de investering. Een uitzondering daarop zijn de investeringen voor de aanleg van waterlopen binnen watersysteembeheer. Is de looptijd daarvan langer dan 2 jaar, dan starten we met afschrijven in het eerste jaar na aanvang van het project.

Vaste activa

- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven tenzij deze een onverbreekbaar onderdeel vormen van een object. In dat geval worden ze conform het object afgeschreven.
- Voor de vaste activa gelden op basis van de nota Financieel beleid 2022 de volgende afschrijvingstermijnen:

	Onderwerp	Termijn in jaren
a.	Vervoermiddelen, machines, apparaten, automatisering* en werktuigen	5
b.	Bedrijfsgebouwen en woonruimten	40
c.	Technische installaties in bedrijfsgebouwen en woonruimten	15
d.	Veiligheidsvoorzieningen, telefooninstallaties, kantoormeubilair in bedrijfsgebouwen en woonruimten	10
e.	Primaire waterkeringen	40
f.	Overige waterkeringen	40
g.	Waterlopen en eenvoudige watersysteemkunstwerken	40
h.	Bouwkundig deel watersysteemgemalen	40
i.	Mechanisch deel watersysteemgemalen	15
j.	Transportleidingen en bouwkundig deel transportgemalen	30
k.	Mechanisch deel transportgemalen	15
l.	Bouwkundig deel zuiveringsinstallaties en slibverwerkingsinstallaties	30
m.	Mechanisch deel zuiveringsinstallaties en slibverwerkingsinstallaties	15
n.	Telemetrie voor de aansturing van gemalen, zuiveringsinstallaties en eventueel andere voorzieningen	15
o.	Wegen	25
p.	Vaarwegen en havens	35
q.	Peilbesluiten en waterakkoorden	10
r.	Legger en beheersregister	5
s.	Beschoeiing	15
t.	Depot berging saneringsspecie	10
u.	Meerjarige strategische beleidsplannen	5
v.	Overige materiële vaste activa	verwachte gebruiksduur
w.	HWBP-bijdrage (Deltafonds)	30
x.	Baggeren (achterstallig)/herprofileren	20
y.	Onderzoek en ontwikkeling	5

*) Automatisering met een economische levensduur van minder dan vijf jaar wordt via de exploitatie verantwoord.

Vlottende activa

- We waarderen vlottende activa tegen nominale waarde.
- Voor de oninbaarheid van belastingdebiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Deze voorziening hebben we op de betreffende belastingdebiteuren in mindering gebracht.

Eigen vermogen

- Ons eigen vermogen bestaat uit onze reserves en het nog te bestemmen resultaat.
- We waarderen reserves tegen nominale waarde.

Voorzieningen

- De gevormde pensioenvoorzieningen zijn in afwijking van voorgaande jaren gewaardeerd volgens de uitgangspunten collectieve waardeoverdrachten en aangevuld tot het benodigde afkoopbedrag per 31 december 2027. Hiermee voldoen we aan de resultaten van het uitgevoerde onderzoek naar de overdrachtswaarde in het kader van de Wet toekomst pensioenen.

Rentetoe rekening aan reserves

- Aan de categoriereserves wordt rente toegevoegd op basis van de stand aan het begin van het jaar. Daarvoor hanteren we de gemiddelde marktrente van een lening met een looptijd van 20 jaar (2,57%).
- Over de overige reserves moet de rente wel worden berekend, maar deze wordt niet toegevoegd (saldo € 0).

Langlopende schulden

- Langlopende schulden hebben een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer.
- We waarderen langlopende schulden tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

- Kortlopende schulden hebben een rente-typische looptijd van minder dan 1 jaar.
- We waarderen kortlopende schulden tegen nominale waarde.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders in de vigerende financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2025. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van lasten, baten en balansmutaties;.
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O criterium) omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 12 december 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld.
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor overschrijdingen van lasten, over- en onderscheidingen van baten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
 - Voor het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 3.671.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 200.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.
 - Het dagelijks bestuur er in het kader van transparantie aanvullend voor kiest fouten en onduidelijkheden onder de rapportagegrens wel te vermelden in de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering.

8.2 Balans

In verband met de leesbaarheid presenteren we de balans onder elkaar in plaats van naast elkaar.

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2025
bedragen x € 1.000		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	84.203	87.327
Materiële vaste activa	495.519	565.424
Financiële vaste activa	3.057	2.899
Totaal vaste activa	582.779	655.649
Vlottende activa		
Uitzettingen < 1 jaar		-1.000
Kortlopende vorderingen	18.124	21.830
Liquide middelen		
Overlopende activa	16.942	23.326
Totaal vlottende activa	35.067	44.156
TOTAAL ACTIVA	617.846	699.805

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2025
bedragen x € 1.000		
Vaste passiva		
<i>Eigen Vermogen</i>		
Algemene reserves	3.350	3.350
Egalisatiereserves	46.182	36.985
Bestemmingsreserves	5.811	5.424
Nog te bestemmen resultaat	3.669	5.712
Totaal eigen vermogen	59.012	51.471
Voorzieningen	2.354	4.096
Vaste schulden	453.343	587.864
Totaal vaste passiva	514.709	643.431
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden < 1 jaar	65.717	12.543
Overlopende passiva	37.420	43.832
Totaal vlottende passiva	103.137	56.374
TOTAAL PASSIVA	617.846	699.805

8.3 Toelichting op de balans

Hierna geven we per balanspost een toelichting: eerst de activazijde, daarna de passivazijde. Posten lichten we in dezelfde volgorde toe als dat ze op de balans staan. Door de nieuwe verslaggevingsvoorschriften met ingang van 2025 hebben op sommige onderdelen verschuivingen plaats gevonden. Dit is inzichtelijk gemaakt, maar heeft effect op de totaalbedragen per balanspost. Alle bedragen zijn in duizendtallen.

Activa

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit de immateriële vaste activa, materiële vaste activa en de financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	31-dec-24	Verschuiving	1-jan-25	Investing	Subsidie	Afschrijving	Desinvestering / Verkoop	31-dec-25
Onderzoek en ontwikkeling	855		855			214	0	640
Bijdragen aan activa eigendom derden	492	77.638	78.130	7.268		3.233	0	82.165
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	77.638	-77.638					0	
Overige immateriële activa	5.218		5.218			697	0	4.521
Totaal	84.203		84.203	7.268		4.144	0	87.327

Onze jaarlijkse bijdrage aan het Deltafonds ten behoeve van de realisatie van het totale HWBP is een investering die valt onder bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	31-dec-24	Verschuiving	1-jan-25	Investing	Subsidie	Afschrijving	Desinvestering / Verkoop	31-dec-25
Gronden en terreinen	54.455		54.455	5.428		16	-110	59.977
Bedrijfsgebouwen	10.183		10.183	22		559		9.646
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	420.138		420.138	207.291	111.590	27.136	3.255	485.448
Vervoermiddelen	2.596		2.596	1.423		696		3.322
Machines, apparaten en werktuigen	6.860		6.860	496	206	1.267		5.883
Overige materiële vaste activa	1.287		1.287			140		1.147
Totaal	495.519		495.519	214.660	111.796	29.815	3.144	565.424

De materiële vaste activa bestaan uit meerdere categorieën. We lichten ze hierna toe.

Gronden en terreinen

We kopen strategische en inrichtingsgronden en boeken deze zodra dat kan over naar investeringsprojecten. Op het moment dat de verkoopopbrengst van grond hoger is dan de boekwaarde is er sprake van een boekwinst die via de exploitatie verantwoord wordt. Op grond in de grondbank schrijven we niet af. De getoonde afschrijvingslasten hebben betrekking op gronden die een onlosmakelijk onderdeel vormen met het object.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Deze rubriek omvat de investeringsuitgaven die we doen voor de waterkering, het watersysteem en de zuiveringen. We lichten dit hierna per thema toe.

- **Waterkering:**

We hebben uitgaven gedaan voor de verschillende HWBP-projecten: de planuitwerking van Cuijk-Ravenstein, de planuitwerking en uitvoering van Ravenstein-Lith, de verkenning van Lith-Bokhoven en de verkenning en planuitwerking van Doeveren. Ook hebben we uitgaven gedaan ten behoeve van het innovatieproject Heaveschermen. De totale kosten voor de dijkversterkingsopgave worden voor 90% gesubsidieerd via het HWBP Deltafonds.

- **Watersysteembeheer – kunstwerken:**

Er zijn verschillende projecten in uitvoering waarvoor we uitgaven hebben gedaan. Dit zijn bijvoorbeeld de vervanging van de LM onderstations door LMX onderstations, de (inmiddels afgeronde) verkenning en planuitwerking van gemaal Crèvecoeur, de verkenningsprojecten peilreguleringskunstwerk en inlaat Engelermeer (onderdeel van Howabo), het aanpassen van de hoogwateraanvoer Sluis 0 en de renovatie van het Waterbeheersingsgemaal Meerwerkweg.

- **Watersysteembeheer – watergangen:**

We hebben gewerkt aan de aanleg van evz's bij Beneden Aa (tranche 2), Meerksenloop en Leijgraaf het Schoor. Bij Wambergse Beek, Sambeeks Uitwetering, Nieuwe Vliet en de Vlier leggen we Natuurvriendelijke oevers aan. Ook voor beekherstel lopen er diverse projecten. Denk aan Sint Jansbeek, de Groene Punt, Aa-dal-Zuid en Aa-dal-Noord. Binnen Gebiedsplan Raam, Blauwe Poort fase 2 en als onderdeel van Howabo verkennen en realiseren we waterbergingsprojecten. Daarnaast hebben we kosten gemaakt voor de natte natuurparel Sang en Goorkens, de clusteraanpak vismigratie fase 1 en fase 2 en baggeren van het Ossermeer. Tegenover een aantal van deze uitgaven staan ook inkomsten zoals de subsidie DHZ-verdrogingsbestrijding, STUW, de bijdrage Water Bodem MOK en bijdragen van bijvoorbeeld gemeenten en andere waterschappen.

- **Zuiveringsbeheer - transport en rioolgemaal**

We hebben uitgaven gedaan voor het renoveren van de rioolgemaal Westerbeek, Oploo, Cuijk-Heiligenberg, Harense Broek en het vervangen van de persleidingen Lithoijen, Berlicum en Neerkant-de Hutten.

- **Zuiveringsbeheer – zuiveringsinstallaties**

In het kader van de afvalwaterstrategie voeren we diverse projecten uit. Denk aan de renovatie en uitbreiding van de rwzi Oijen en de rwzi Land van Cuijk, effluentverbetering en verwijdering medicijnresten Dinther en de effluentverbetering op de rwzi's Vinkel, Aarle-Rixtel en Den Bosch. Ook werken we aan de beveiliging van de zonneweides bij de rwzi's.

- **Zuiveringsbeheer - slibverwerkingsinstallaties**

Als gevolg van netcongestie kan de uitbreiding van de slib- en gaslijn bij de rwzi Den Bosch in de nabije toekomst niet gerealiseerd worden. De BTW-correctie en de versnelde afschrijving van de voorbereidingskosten zijn als desinvestering verantwoord.

Vervoermiddelen

De uitgaven betreffen voornamelijk de vervanging en uitbreiding van ons wagenpark.

Machines, apparaten en werktuigen

We hebben geïnvesteerd in de vervanging van de opslagcapaciteit op Pettelaarpark, in switches en in flowmeters van het oude meetnet.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	31-dec-24	Verschuiving	1-jan-25	Investering	Uitkering agioreserve	Afschrijving	Desinvestering / Verkoop	31-dec-25
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	3.057		3.057		159			2.899
Totaal	3.057		3.057		159			2.899

Als deelnemer van de SNB hebben we in 2025 krediet beschikbaar gesteld voor de upgrade van de slibverwerkingsinstallatie 1 en 4. Hier zijn nog geen uitgaven op gedaan. Daarnaast bezitten we aandelen van Aquaminerals (€ 44.000) en de NWB-bank (€ 107.000).

Ons aandelenbezit van de NWB-bank en de wijze waarop we het dividend verdelen naar de taken tonen we hierna.

Aantal aandelen				
Type	Aantal	Storting	Nominaal bedrag	Totaal bedrag
A	611	100%	€ 113	€ 69.315
A	16	200%	€ 113	€ 3.630
B	301	25%	€ 454	€ 34.147
				€ 107.092

Verdeling naar taak	
WSB	ZB
87%	13%
€ 93.433	€ 13.659

Flottende activa

De flottende activa bestaan uit uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar, kortlopende vorderingen, overlopende activa en liquide middelen. Deze laatste categorie is voor ons niet van toepassing.

Uitzettingen < 1 jaar

Uitzettingen < 1 jaar	31-dec-24	31-dec-25
Uitzettingen 's Rijks schatkist	0	-1.000
Totaal	0	-1.000

Uitzettingen 's Rijks schatkist

Decentrale overheden zijn sinds 2014 verplicht om tegoeden uitsluitend bij het Rijk of bij andere decentrale overheden weg te zetten. Liquiditeitsoverschotten boven het drempelbedrag (2% van de bruto lasten) worden overgeboekt naar de schatkist. Door de sluiting van de banken eind december kon er geen verrekening meer verwerkt worden waardoor er een negatief saldo is ontstaan per einde jaar. Dit is begin 2026 gecorrigeerd. In het volgende (verplichte) overzicht wordt de berekening en de benutting van de drempel gespecificeerd. Daaruit blijkt dat de drempel niet is overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	3.680	3.680		
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	375	958	1.706	2.244
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.305	2.722	1.974	1.436
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	183.991			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	183.991			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
Tot 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000					
Vanaf 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.					
	Drempelbedrag	3.680		3.680	
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	33.764	87.153	156.942	206.425
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	375	958	1.706	2.244

Kortlopende vorderingen

Voor de kortlopende vorderingen maken we een onderscheid tussen de belastingdebiteuren en de algemene debiteuren. Het totaal van deze post bedraagt € 21,8 miljoen.

Vorderingen belastingdebiteuren

Belastingdebiteuren	31-dec-24	31-dec-25
Watersysteembeheer		
Debiteuren over huidig dienstjaar	7.624	8.882
Debiteuren over vorige dienstjaren	575	546
Totaal	8.199	9.428
Reservering dubieuze debiteuren	-101	-114
Boekwaarde	8.098	9.314
Zuiveringsbeheer		
Debiteuren over huidig dienstjaar	6.832	8.021
Debiteuren over vorige dienstjaren	1.514	1.878
Totaal	8.346	9.900
Reservering dubieuze debiteuren	-155	-155
Boekwaarde	8.191	9.745
Leges/pachten/schouwvoering	33	1
Totaal	16.322	19.060

Het saldo van de belastingdebiteuren betreft de openstaande posten van de door BSOB opgelegde aanslagen. De stijging ten opzichte van 2024 is met name het gevolg van nog niet ontvangen belastinginkomsten en van de financieel hogere oplegging op basis van de tarieven 2025.

Overige vorderingen (debiteuren algemeen)

Overige vorderingen (debiteuren algemeen)	31-dec-24	31-dec-25
Debiteuren algemeen	1.803	2.770
Voorziening dubieuze debiteuren		
Totaal	1.803	2.770

De openstaande debiteuren niet zijnde belastingdebiteuren betreffen: de Belastingdienst inzake de suppletie algemene kosten (€ 178.100), Waterschap de Dommel voor uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden aan het Drongelens kanaal (€ 166.000), gemeente Land van Cuijk voor hun bijdrage in de meekoppelkansen binnen het dijkverbeteringstraject Cuijk-Ravenstein (€ 261.500), Heineken Nederland voor geleverd biogas (€ 351.000) en Wedemeijer Marks Notarissen betreffende de subsidie GOB voor het project evz Sint Anthonisloop (€ 818.500).

Overlopende activa

Overlopende activa	31-dec-24	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	31-dec-25
Nog te ontvangen inkomsten Europese Unie	0	0	0	0
Nog te ontvangen inkomsten Rijk	2.442	7.963	3.223	7.482
Nog te ontvangen inkomsten overige Nederlandse overheidslichamen	2.754	2.388	3.487	1.655
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaald ten laste van volgende begrotingsjaren	11.747	470	313	14.188
Totaal	16.942	10.821	7.023	23.326

Er is geen sprake van nog te ontvangen inkomsten van de Europese Unie. De nog te ontvangen voorschotbedragen Europa en Nederland bestaan uit ontvangen inkomsten van het Rijk en overige openbare overheidslichamen. Deze lichten we hierna toe.

Nog te ontvangen inkomsten van het Rijk

De nog te ontvangen inkomsten van het Rijk betreffen de correctie btw 2022/2023, de suppletie algemene kosten 2024/2025 en de in 2025 gemaakte voorfinancieringskosten voor de HWBP-projecten Ravenstein-Lith en Lith Bokhoven als gevolg van het feit dat de in 2025 ontvangen HWBP-subsidies niet toereikend zijn om 90% van de gemaakte kosten te dekken en te verantwoorden. In totaliteit neemt het nog te ontvangen bedrag hierdoor met € 7,9 miljoen toe. Doordat we in 2025 ook € 3,2 miljoen hebben ontvangen, neemt deze post per saldo met € 4,7 miljoen toe. De ontvangen bedragen betreffen aanvullende bijdrages van het Ministerie van I&W, Rijkswaterstaat voor de afrekening van het HWBP-project planuitwerking Ravenstein-Lith.

Nog te ontvangen inkomsten Nederlandse overheidslichamen

Van de Provincie is het bij hen nog openstaande bedrag voor Ravenstein-Lith ontvangen. Het ultimo nog te ontvangen bedrag betreft de bijdrage van de Provincie voor project Peelvenen. De nog te ontvangen bijdrage van overige openbare lichamen betreffen de grondwateronttrekking Brabant Water, de afrekening van hWh over 2025, de afrekening met de gemeente 's-Hertogenbosch voor de renovatie van het rioolgemaal Maaijegatweg, de dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank en de afwikkeling met de UvW voor de buitenlandactiviteiten Bluedaal Ghana.

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaald ten laste van volgende begrotingsjaren

De overige nog te ontvangen inkomsten en vooruitbetaalde kosten die ten laste komen van volgende begrotingsjaren bestaan uit:

- Opbrengsten HBE-certificaten en de afrekening over 2025 van de SNB.
- De door de BSOB ontvangen belastinggelden over 2025 die nog aan ons afgedragen moeten worden en de aanslagen over 2023, 2024 en 2025 die nog opgelegd moeten worden.
- Jaarlijkse kosten voor diverse verzekeringspremies en de licentie- en beheerskosten van het financieel systeem.

Passiva

Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit het eigen vermogen, de langlopende schulden en de voorzieningen.

Het totale eigen vermogen voor bestemming bedraagt ultimo 2025 € 45,8 miljoen.

Totaal reserves	31-dec-24	Resultaat bestemming	31-dec-24 na bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-dec-25
Totaal	55.343	3.669	59.012	696	13.949	45.759

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves voor tariefegalisatie, de overige bestemmingsreserves en het nog te bestemmen resultaat over 2025.

Algemene reserve

Het vormen van een algemene (weerstand)reserve voor zowel watersysteembeheer als zuiveringsbeheer om risico's bij calamiteiten op te kunnen vangen is verplicht. De inventarisatie van de risico's heeft niet geleid tot het aanpassen van de reserves. Dit hebben we toegelicht in paragraaf 4.1.2.

Algemene reserves	31-dec-24	Resultaat bestemming	31-dec-24 na bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-dec-25
Weerstandreserve Watersysteembeheer	1.600					1.600
Weerstandreserve Zuiveringsbeheer	1.750					1.750
Totaal	3.350					3.350

Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie

Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie	31-dec-24	Resultaat bestemming	31-dec-24 na bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-dec-25
Watersysteembeheer	18.634	1.652	20.286	696	6.187	14.795
Egalisatiereserve Zuiveringsbeheer	27.547	1.616	29.163		6.973	22.190
Totaal	46.182	3.267	49.449	696	13.160	36.985

De bestemmingsreserves voor tariefegalisatie bestaan uit de egalisatiereserves en bij watersysteembeheer de categoriereserves. De egalisatiereserve watersysteembeheer moet op basis van het financieel beleid (minimaal) 8% van de netto lasten bedragen en de egalisatiereserve Waterzuiveringsbeheer (minimaal) 7%. De categoriereserves binnen het watersysteembeheer worden aangewend om per categorie belastingplichtigen de hoeveelheidsverschillen tussen de begrote en gerealiseerde belastingopbrengsten te verrekenen. De mutaties worden veroorzaakt door de bestemming van het resultaat op basis van de begroting 2025 en de doorgevoerde begrotingswijziging 2025.

Overige bestemmingsreserves

Overige Bestemmingsreserves	31-dec-24	Resultaat bestemming	31-dec-24 na bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-dec-25
Natschadeloket Peilopzet Maas	1.371		1.371		57	1.314
Bestemmingsreserve IBP2016-2021	250		250		134	116
Instandhouding Oijen	190		190		190	0
Afschrijving Oijen	6	-6				0
Waterveiligheid	2.023		2.023			2.023
Instandhouding Land van Cuijk	1.971		1.971			1.971
Restbedrag APPA ten behoeven van Wtp		408	408		408	0
Totaal	5.811	402	6.213		788	5.424

Het verloop van de overige bestemmingsreserves lichten we hierna per reserve toe.

Natschadeloket Peilopzet Maas

Doordat Rijkswaterstaat maatregelen (Maaswerken) uitvoert ter verbetering van de waterhuishouding van de Maas, zijn de stuwpeilen in Grave en Sambeek in 2011 en 2012 verhoogd. Deze peilverhoging leidt tot vernattingsschade bij agrariërs. Ook bestaat de mogelijkheid dat activiteiten van het waterschap lokaal tot vernatting leiden. Deze reserve is bedoeld om bovengenoemde schades te kunnen uitkeren. Onzeker is hoeveel natschadeclaims worden ingediend en wat dit vergt aan capaciteit en middelen. In de overeenkomst met Rijkswaterstaat is op basis van aannamen een vergoeding vastgesteld. Deze vergoeding betreft naast de uit te keren schadebedragen ook procedurekosten (inclusief organisatorische en personele kosten). Ter dekking van de gemaakte kosten heeft een onttrekking op basis van deze regeling plaatsgevonden. De overeenkomst loopt nog tot 2038.

Bestemmingsreserve IBP

Ter dekking van de kosten voortvloeiend uit de uitvoering van het InformatieBeleidsPlan (IBP) is een bestemmingsreserve gevormd. Als onderdeel van de bestuursrapportage 2025 heeft het algemeen bestuur besloten een bedrag van € 134.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve IBP voor de kosten van de overgang van het financieel systeem naar een online omgeving (cloud-migratie).

Instandhouding rwzi Oijen

Deze in 2018 gevormde bestemmingsreserve heeft als doel de instandhoudingskosten van de rwzi Oijen voorafgaand en tijdens de renovatie te dekken. In 2025 is een bedrag van € 190.000 onttrokken. De reserve is daarmee uitgeput en komt derhalve te vervallen.

Afschrijving rwzi Oijen

Als gevolg van de renovatie van de rwzi Oijen hebben we sommige in het verleden gedane investeringen versneld moeten afschrijven ten laste van de exploitatie. Ter dekking van deze kosten heeft het algemeen bestuur op 26 februari 2021 besloten een bestemmingsreserve te vormen. Via de resultaatbestemming bij het jaarverslag 2024 is het openstaande saldo van € 6.000 vrijgevallen.

Waterveiligheid

Naar aanleiding van de overgang van het dijkversterkingsproject Ravenstein-Lith (Meanderende Maas) van de verkenningsfase naar de planuitwerkingsfase is bij de jaarstukken 2020 besloten de bestemmingsreserve waterveiligheid te vormen. De verkenningsfase is afgerond met een gunstig nettoresultaat van € 2.464.000 door niet volledig bestede subsidie inkomsten. Middels de vorming van deze bestemmingsreserve blijft dit bedrag beschikbaar voor de resterende twee fasen van het project Meanderende Maas waarna het in 2024 volledig is ingezet voor de planuitwerkingsfase. Vanuit de verkenningsfase Cuijk-Ravenstein is via de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2023 een bedrag van € 2.023.000 toegevoegd. In 2025 hebben er geen mutaties plaats gevonden.

Instandhouding rwzi land van Cuijk

Het algemeen bestuur heeft op 5 juli 2024 ingestemd met de vorming van een bestemmingsreserve voor de instandhouding van de rwzi Land van Cuijk. Met deze reserve kunnen we de bedrijfszekerheid van de zuivering tijdens de renovatie op peil houden. In 2025 hebben er geen mutaties plaats gevonden.

Restbedrag Appa ten behoeve van Wtp

Ter dekking van de per 1 januari 2028 over te dragen Appa-bedragen aan het ABP is bij de jaarrekening 2024 een bestemmingsreserve gevormd. Als onderdeel van de jaarrekening is de bestemmingsreserve overgeheveld naar de voorziening Appa-plan. Deze onttrekking heeft buiten de exploitatierekening plaatsgevonden.

Nog te bestemmen resultaat

Het exploitatiesaldo voor besluitvorming bedraagt € 5,7 miljoen. Een voorstel voor de resultaatsbestemming maakt onderdeel uit van de jaarstukken.

Gerealiseerd resultaat	31-dec-25
Exploitatiesaldo voor besluitvorming	5.712

Voorzieningen

In lijn met de Waterschapswet hebben we drie voorziening gevormd voor arbeidsgelateerde verplichtingen.

Voorzieningen	31-dec-24	Toevoegingen	Vrijgevallen	Aanwendingen	31-dec-25
Arbeidsgelateerde vpl wachtgeld	257	104		188	173
Arbeidsgelateerde vpl pensioenen	468	45		66	447
Arbeidsgelateerde voorziening APPAplan	1.629	1.859	13		3.476
Totaal	2.354	2.008	13	254	4.096

Arbeidsgelateerde verplichting wachtgeld

De hoogte van de voorziening is afhankelijk van het aantal uitkeringsgerechtigden en de resterende duur van de uitkeringen. We actualiseren de voorziening voor medewerkers die recht hebben of krijgen op een wachtgelduitkering of juist wanneer zij aan het einde van de looptijd zitten, de pensioengerechtigde leeftijd bereiken of overlijden. De verplichtingen zijn met € 104.000 toegenomen. Een bedrag van € 188.000 is uitgekeerd ten laste van de voorziening.

Arbeidsgelateerde verplichting pensioenen

Bij het actualiseren van de voorziening houden we rekening met de verwachte pensioenverplichtingen voor oud-bestuurders (tot 2008 en die na 1 januari 2022 met pensioen zijn gegaan) of hun partners. We baseren ons daarvoor op de verwachte levensverwachting in Nederland (bron: CBS). In onderstaande tabel worden de mutaties over 2025 weergegeven. Op basis van de actuariële berekening zijn de verplichtingen met € 45.000 toegenomen en is een bedrag van € 66.000 betaald via de voorziening.

Arbeidsgerelateerde voorziening Appa-plan

De pensioenuitkering na het vervullen van een politiek ambt was voorheen geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Uit het door Ministerie van BZK uitgevoerde onderzoek naar de benodigde overdrachtswaarde Appa is gebleken dat de al gevormde voorziening niet toereikend is en per saldo met € 1.822.000 moet worden opgehoogd.

Vaste Schulden

De langlopende schulden bestaan uit de onderhandse leningen (looptijd 1 jaar of meer) en de waarborgsommen. In onderstaande tabel worden deze nader gespecificeerd.

Onderhandse leningen

Hoofdsom langl. Leningen	Aflossingen tot 1-1-2025	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen	Reguliere aflossing	Extra aflossing	Stand per 31-12-2025	Rentelast boekjaar
896.427	443.367	453.060	170.000	35.496		587.564	11.410

In 2025 hebben we drie nieuwe geldleningen afgesloten bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen voor in totaal € 170 miljoen.

Waarborgsommen

Waarborgsommen	31-dec-24	31-dec-25
Totaal	283	300

De waarborgsommen hebben betrekking op Agrosaar America BV (€ 51.000), mestvergistingsinstallatie MVB Oijen (€ 136.000) en duurzaam landleven in verband met percelen in Heeswijk Dinther (€ 111.200) en in Erp (€ 1.250).

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan de netto vlottende schulden en de overlopende passiva.

Netto vlottende schulden < 1 jaar

Netto vlottende schulden < 1 jaar	31-dec-24	31-dec-25
Kasgeldleningen openbare lichamen wet FIDO	50.000	
Banksaldi	5.641	-3.472
Overige schulden	10.076	16.014
Totaal	65.717	12.543

Kasgeldleningen openbare lichamen wet FIDO

In december 2024 hebben we een kortlopende geldlening afgesloten. Deze is in juni 2025 afgelost.

Banksaldi

Dit betreft het saldo van de rekening bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Overige schulden

De overige schulden bestaande uit de openstaande crediteuren (€ 11.613.000) en de openstaande schulden in verband met te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies bestaande uit nog niet betaalbaar gestelde belastingafdrachten van (€ 4.401.000). De overige schulden zijn met name toegenomen door facturen die we aan het eind van het jaar hebben ontvangen voor verschillende investeringsprojecten maar die nog niet betaalbaar zijn gesteld. Dit leidt tot een toename van het openstaande crediteurensaldo met € 5.596.000.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-dec-24	31-dec-25
Verplichtingen begrotingsjaar in volgend begrotingsjaar	14.564	14.847
Voorschotbedragen Europese en Nederlandse overheidslichamen volgende begrotingsjaren	22.856	28.985
Totaal	37.420	43.832

Verplichtingen begrotingsjaar in volgend begrotingsjaar

De voornaamste posten binnen het huidige saldo zijn: rente diverse langlopende leningen (€ 8.512.000), meerdere jaren gemeentelijke bijdrage 's-Hertogenbosch rioolgemaal (€ 1.180.000), Afvalstoffendienst afrekening restwarmte (€ 178.000), afrekening BSOB 2025 (€ 66.000), diverse uitgevoerde werkzaamheden en geleverde goederen en diensten (€ 434.000) en de openstaande arbeidsgerelateerde verplichtingen (per saldo € 4.477.000).

Voorschotbedragen Europese en Nederlandse overheidslichamen volgende begrotingsjaren

Het volgende overzicht toont de vooruit ontvangen inkomsten, waar deze betrekking op hebben en van welk openbaar lichaam de inkomsten ontvangen zijn. Daarna lichten we deze toe.

Vooruitontvangen inkomsten voor	Vooruitontvangen inkomsten van	Stand per 31-12-2024	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Stand per 31-12-2025
	<i>EU</i>				
	<i>Het Rijk</i>	393	10	30	373
	<i>Provincies</i>		404	68	336
	<i>Overige openbare lichamen</i>	101		101	
Vooruitontvangen subsidies sva	Totaal	493	414	198	708
Buitenlandbeleid	Overige openbare lichamen	48		20	28
	<i>Het Rijk</i>	2.496	53.520	55.369	648
	<i>Provincies</i>	1.650			1.650
Subsidie HWBP Ravenstein-Lith	Totaal	4.146	53.520	55.369	2.298
Programma aanpak stikstof Peelvenen	Provincies	165		137	28
	<i>Het Rijk</i>	4.642	5.996	6.551	4.087
	<i>Overige openbare lichamen</i>	30		30	
Voorschot subsidie HWBP Cuijk-Ravenstein	Totaal	4.672	5.996	6.581	4.087
Vs sub NNB	Provincies	394	296	470	219
Puzzelen met Ruimte	Overige openbare lichamen	51		51	
	<i>Het Rijk</i>	397	100		497
	<i>Provincies</i>	906	228		1.133
	<i>Overige openbare lichamen</i>	-1.161	78	501	-1.585
DPMaas	Totaal	142	405	501	46
	<i>Het Rijk</i>	35		35	
	<i>Provincies</i>	18		18	
Hoogwv DB Crevecoeur	Totaal	53		53	
MOK extra capaciteit	Provincies		392	392	
Bijdr Water Bodem NB	Provincies	11.874	5.003	3.439	13.438
STOWA HVP bevers	Overige openbare lichamen	7		7	
Nazorg Leegveld Peel	Provincies	71		71	
GOB EVZ	Provincies	324	3.974	2.586	1.711
Vs subsidi HWBP LiBo	Het Rijk		5.094	5.094	
Vs subsidi HWBP Doev	Het Rijk		2.794	1.625	1.169
Impulsregeling DAW	Het Rijk	90	239	322	7
POP3 - 00723	Provincies	326	3.844	4.170	
Bijdrage Water Bodem T2	Provincies		7.850	3.439	4.411
Vs sub HWBP Heave	Het Rijk		835		835
Totaal		22.856	90.655	84.526	28.985
Totaal vooruitontvangen inkomsten naar openbaar lichaam	EU				
	Het Rijk	7.964	68.588	69.026	7.526
	Provincies	15.727	21.989	14.790	22.926
	Overige openbare lichamen	-835	78	710	-1.467
Totaal		22.856	90.655	84.526	28.985

- **Vooruitontvangen subsidies sva:** Op deze balanspost worden de vooruitontvangen subsidies van diverse projecten verantwoord. In 2025 is van het Rijk € 10.000 ontvangen voor de proef Torwash en van de provincie € 404.000 voor de subsidieregeling GGA de Bult (€ 50.000), Strabrechtse Heide (€ 50.000), instandhouding Grote modder (€ 65.000) en inrichtingssubsidie NNP HRHB (€ 239.000).
- **Buitenlandbeleid:** We ontvangen subsidies voor diverse projecten in het buitenland. Als penvoerder keren we vandaaruit gedeclareerde voorschotten of gemaakte kosten uit aan diverse instanties. De mutatie betreft het afboeken van gemaakte kosten voor het buitenlandproject Ghana.
- **Subsidie HWBP Ravenstein-Lith:** In 2024 is gestart met de uitvoering van het project. Volgens de totale beschikking ontvangen we jaarlijks € 40.000.000. Door de herberekening van het voorschotbedrag hebben we € 13.520.000 extra ontvangen. We hebben € 55.369.000 verantwoord naar het project.
- **Programma aanpak stikstof Peelvenen:** Op basis van ingezette uren is een gedeelte van de ontvangen bedragen verantwoord binnen de exploitatie.
- **Subsidie HWBP Cuijk-Ravenstein:** We hebben € 5.996.000 ontvangen ten behoeve van de planuitwerking van het traject Cuijk-Ravenstein. In 2025 is een bedrag van € 6.551.000 aangewend en verantwoord naar het project. Het te ontvangen bedrag van de gemeente Maashorst van € 30.000 voor meekoppelkansen is gecorrigeerd in 2025.
- **Puzzelen met Ruimte:** Namens de regio Noordoost-Brabant waren we bestuurlijk en ambtelijk trekker van het project Puzzelen met Ruimte. Vanuit de RegioDeal Noordoost-Brabant zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld. In 2025 is het project financieel afgewikkeld: alle bedragen zijn naar de projecten geboekt.
- **Deltaprogramma Maas:** Het Deltaprogramma Maas is een samenwerkingsverband van bevoegde en verantwoordelijke partijen voor de inrichting en het beheer van het Nederlandse deel van het hoofdwatersysteem Maas. In de afgelopen jaren hebben de acht regionale partijen (drie provincies, vier waterschappen en Rijkswaterstaat Zuid) de middelen en capaciteit bijeengebracht. De combinatie van deze partijen en het op de juiste manier verantwoorden van de kosten en bijdrages leiden tot een vertekend beeld op de balanspost vooruitontvangen inkomsten openbare lichamen. De vordering die nu op deze post lijkt te ontstaan, dient dus in combinatie gezien te worden met de balansposten vooruitontvangen bijdragen van het Rijk en Provincies. In 2025 is €405.000 aan bijdragen ontvangen en is € 501.000 aangewend ter dekking van de gemaakte kosten.
- **Hoogwaterveiligheid 's-Hertogenbosch Crèvecoeur:** De activiteiten zijn gericht op de voorbereiding en uitvoering van het project Hoogwaterveiligheid 's-Hertogenbosch Crèvecoeur. De maatregelen zorgen voor een waterstandsdeling in de Maas in de provincie Noord-Brabant. Ook kijken we naar het effect op wateroverlast rondom Den Bosch. In 2025 is € € 35.000 aangewend ter dekking van de gemaakte kosten en is het restant van € 18.000 terugbetaald aan de provincie.
- **Extra capaciteit MOK:** We hebben € 392.000 ontvangen van de provincie ter vergoeding voor extra ingezette capaciteit om de realisatie van groenblauwe opgaven te versnellen. De subsidie is volledig besteed.
- **Bijdrage Water bodem NB (MOK):** In het kader van de Bijdrageregeling water en bodem Noord-Brabant hebben we € 5.003.000 ontvangen van de provincie voor de uitvoering van de 'Projecten MOK eerste tranche'. Hiervan is € 3.439.000 verantwoord naar de diverse in uitvoering zijnde projecten.
- **STOWA-project HVP Bevers:** Het aantal bevers en dassen in Nederland neemt toe, maar graverij in de keringen door deze dieren vormt een groot risico voor de waterveiligheid. Vanuit het STOWA hebben we middelen ontvangen voor een onderzoekspilot naar hoogwatervluchtplaatsen voor bevers. In 2025 is het resterende saldo verantwoord naar project.
- **Nazorg Leegveld/Peelvenen:** de uitvoering van het project Leegveld is nagenoeg gereed en de nazorgperiode is gestart. In deze fase volgen we onder andere de effecten van de peilstijgingen op de hydrologie in en buiten de natuur. Als er aanvullende maatregelen nodig zijn om wateroverlast te voorkomen of schades op te lossen, verzorgen wij dit namens de provincie. De nazorgperiode en daarmee de bijdrage van de provincie eindigt vijf jaar na het bereiken van de streefpeilen. In 2025 is het nog openstaande saldo van € 71.000 aangewend ten gunste van het project.

- **GOB EVZ:** via de 'Programma-aanvraag Ecologische Verbindingszones Aa en Maas' is een subsidieaanvraag ingediend bij het Groen Ontwikkelfonds Brabant. Op basis van diverse aanvragen hebben we in 2025 € 3.974.000 subsidie ontvangen voor verschillende projecten. Hiervan is € 2.586.000 doorgelegd naar de projecten.
- **Voorschot subsidie HWBP Lith-Bokhoven:** De in 2024 ingediende subsidieaanvraag voor de verkenningsfase van het HWBP-project Lith-Bokhoven is goedgekeurd. Voor de financiering van de gemaakte kosten hebben we in 2025 twee voorschotbetaling ontvangen voor in totaal € 5.094.000. Dit bedrag is volledig naar het project geboekt.
- **Voorschot subsidie HWBP Doeveren:** De subsidieaanvraag voor de verkenningsfase voor het traject Doeveren is goedgekeurd. In 2025 hebben we € 2.794.000 ontvangen. Daarvan is € 1.625.000 naar het project geboekt.
- **Impulsregeling DAW:** voor de impulsregeling Deltaplan Agrarisch Waterbeheer 2023-2027 hebben we in 2025 van € 239.000 ontvangen. Hiervan is € 322.000 in de exploitatie verantwoord voor gemaakte kosten.
- **POP3 – 00723:** Voor het project klimaatadaptieve aanpak hebben we vanuit de POP3 Noord-Brabant subsidie ontvangen. Het beginsaldo, inclusief het in 2025 ontvangen bedrag van € 3.844.000, is volledig verantwoord naar het project klimaatadaptieve aanpak Oeffeltse Raam.
- **Waterbodem T2:** In het kader van Tranche 2 Water en Bodem, Uitvoeren Kader Richtlijn Water en Deltaplan Hoge Zandgronden is een bijdrage ontvangen van € 7.850.000. Een bedrag van € 3.439.000 is doorgelegd naar de diverse projecten.
- **Subsidie HWBP Heaveschermen:** voor het innovatieproject 33AP Piping heaveschermen hebben we in 2025 een voorschotbedrag aangevraagd. Een bedrag van € 835.000 is uitgekeerd. Vooralsnog heeft geen overboeking naar het project plaatsgevonden.

Specificatie borg- en garantstellingen

Garantstelling waterschap voor krediet Aquon

In de gemeenschappelijke regeling Aquon is in artikel 36 Borgtocht opgenomen dat voor de aan Aquon verstrekte leningen iedere deelnemer naar de betreffende geldgever rechtstreeks aansprakelijk is conform zijn kostenaandeel in Aquon, op basis van de laatst vastgestelde verdeelsleutel. Vooral ter financiering van de nieuwbouw en overige vaste activa heeft Aquon twaalf leningen afgesloten. Op 31 december 2025 resteert nog een totale lening schuld van € 42,2 miljoen. Daarnaast heeft de Nederlandse Waterschapsbank aan Aquon een kredietfaciliteit verleend van € 7 miljoen. In 2025 is geen gebruik gemaakt van dit krediet. De garantstelling van waterschap Aa en Maas in de leningen en kredietfaciliteit is 11,6%.

Garantstelling waterschap voor hypothecaire leningen personeel

Het waterschap staat garant voor hypothecaire leningen die zijn verstrekt aan voormalig medewerkers op grond van de samenwerkingsovereenkomst Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (per 31 december 2012 beëindigd). Het betreft in het verleden verstrekte leningen. Eind 2025 bedraagt de hoofdsom € 318.504 en de restschuld € 275.159.

Garantstelling aan NWB ten behoeve van doorlopend kredietfaciliteit voor UvW

Alle waterschappen, met uitzondering van Hoogheemraadschap van Delfland, hebben een garantstelling afgegeven aan de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) ten behoeve van een doorlopende kredietfaciliteit voor de UvW. In de ledenvergadering van de Unie d.d. 16 oktober 2015 is afgesproken dat bij een eventuele aansprakelijkheidsstelling inzake het krediet het verhaalrecht (recht van regres) gebaseerd wordt op het aandeel in de reguliere contributiebijdrage. Het huidige aandeel van waterschap Aa en Maas in de contributie bedraagt 3,76%. Het maximale bedrag waarvoor een waterschap aangesproken kan worden is € 2 miljoen.

De UvW heeft in 2017 een lening van € 6.013.268 met hypothecaire zekerheid ten behoeve van het pand aan de Koningskade 40 te Den Haag omgezet in een lening met borgtochtverklaring van de waterschappen. De nieuwe lening moet gegarandeerd worden door de waterschappen. Voor de garantstelling geldt dezelfde verdeelsleutel

als voor de contributiebijdrage. Het saldo van de lening per ultimo 2025 is € 4.089.022. Naast de garantstelling op de leningen zit deze ook op de rekeningcourantpositie van de UvW. Het totaalsaldo van de rekeningen kent een positief saldo van € 12.105.557.

Garantiestelling inzake eigen financiering SNB

Aa en Maas staat naar rato van het aandelenbezit garant voor een bedrag van maximaal € 10.404.054 (exclusief eventuele achterstallige (boete)rente of kosten) voor leningen die SNB afsluit. Voor deze garantiestelling hebben we naar rato van het aandelenbezit als zekerheidsstelling een recht van hypotheek op het terrein, gebouwen en installaties van SNB te Moerdijk. De SNB heeft vanaf 2020 tot en met 2025 geldleningen afgesloten met een restant leensom per 31 december 2025 van € 30.076.236, waarvan onze garantiestelling € 5.690.424 bedraagt.

NWB - OVERZICHT LENINGEN

Leningnummer	Aanvang	Hoofdsom	Rente %	Looptijd	Saldo	Aflossing	Saldo
					31-12-2024	2025	31-12-2025
Lening NWB 30818*	31-12-2020	€ 27.000.000	0%	6 jaar	€ 9.000.000	€ 4.500.000	€ 4.500.000
Lening NWB 31505	15-4-2022	€ 6.000.000	1,39%	8 jaar	€ 4.062.500	€ 750.000	€ 3.312.500
Lening NWB 31769	2-2-2023	€ 6.000.000	3,06%	14 jaar	€ 5.571.429	€ 428.571	€ 5.142.857
Lening NWB 31768	2-10-2023	€ 4.000.000	3,04%	14 jaar	€ 3.714.286	€ 285.714	€ 3.428.571
Lening NWB 31767	2-4-2024	€ 4.000.000	2,99%	13 jaar	€ 4.000.000	€ 307.692	€ 3.692.308
Lening NWB 32012	5-11-2024	€ 5.000.000	2,86%	13 jaar	€ 5.000.000		€ 5.000.000
Lening NWB 32012	1-7-2025	€ 5.000.000	2,86%	13 jaar			€ 5.000.000
Totaal					€ 31.348.214	€ 6.271.978	€ 30.076.236

* In feite is het rentepercentage -0,218%, doordat de rente vooraf in één keer is uitbetaald door een hoger bedrag dan de hoofdsom gestort te krijgen.

Garantstellingen aan het waterschap

In het kader van aanbestedingen dienen aannemers in een aantal gevallen een bankgarantie te overleggen. Deze bankgaranties bieden zekerheden in het geval de andere partij zijn financiële verplichtingen niet na komt.

Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen

Investerings

Met betrekking tot investeringsprojecten is per ultimo 2025 voor € 369,2 miljoen aan opdrachten verstrekt. Het betreft voornamelijk de vastgelegde verplichting voor de diverse HWBP Projecten, aanleg EVZ's en de in uitvoering zijnde renovatie- en effluentverbeteringsprojecten binnen zuiveren.

Leaseverplichtingen

Het waterschap heeft vijf leaseauto's tot haar beschikking. De leaseverplichting bedraagt € 197.962. Dit bedrag is bepaald op basis van de nog lopende contractperiode per auto.

Juridische procedures

Rondom de afwikkeling van de renovatie rwzi 's-Hertogenbosch spelen juridische procedures met de aannemer. De uitkomst van deze procedures kan uiteindelijk een materiele impact hebben op onze financiële positie. Bij opmaak van de jaarrekening is geen betrouwbare schatting te maken van de uitkomst en de mogelijke financiële gevolgen. Daarom zijn deze in de jaarrekening niet financieel gewaardeerd.

Verplichtingen aan personeel

Ten aanzien van mogelijke verplichtingen bij de uitstroom van langdurig zieken wordt gekeken naar het aantal langdurig zieken op 31 december, de meest voorkomende salarisschaal en een gemiddelde arbeidsduurrelatie om tot een inschatting van de potentiële omvang te komen. Op basis daarvan houden we rekening met € 50.000.

Om de vitaliteit en ontwikkeling van de werknemers te bevorderen, kan gebruik worden gemaakt van het Persoonsgebonden Basis Budget (PBB). Ultimo 2025 is het totaal nog inzetbare budget € 2,1 miljoen. Uitgaande van een besteding binnen 5 jaar komt dit neer op € 416.00 per jaar. Binnen de begroting 2026 en de hierin gepresenteerde meerjarenraming wordt structureel een bedrag van circa € 870.000 doorgerekend.

9. Rechtmatigheidsverantwoording

De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden) als gedefinieerd in de Kadernota Rechtmatigheid worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door het algemeen bestuur gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van de financiële verordening bedraagt deze 2% van de totale lasten op programmaniveau exclusief toevoegingen aan reserves. Voor 2025 betekent dit dat de verantwoordingsgrens € 3.671.000 bedraagt. Afzonderlijke rechtmatigheidsfouten en/of afzonderlijke onduidelijkheden groter dan de rapportagegrens van € 200.000 worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

9.1 Rechtmatigheidsverantwoording dagelijks bestuur waterschap Aa en Maas

De hiernavolgende rechtmatigheidsverantwoording is verplicht op grond van de Kadernota Rechtmatigheid.

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 12 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.671.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV (september 2025).

Bevindingen

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 365.000 bedragen. Ook stelt zij vast dat hiervan € 260.000 acceptabel is op basis van de door het algemeen bestuur vastgestelde financiële verordening. De bij de jaarrekening geconstateerde onrechtmatigheden en onjuistheden blijven daarmee ruim binnen de daarvoor gestelde grens van € 3.671.000.

Geconstateerde afwijkingen

De geconstateerde afwijkingen betreffen een overschrijding van de exploitatielasten met € 260.000 (acceptabel) en onrechtmatigheden binnen inkopen en aanbestedingen van in totaal € 105.000).

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV, de financiële verordening en het controleprotocol aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Overzicht onrechtmatigheden

Begrotingscriterium	
1.a Overschrijding lasten programma's	260
1.b Overschrijding investeringskredieten	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot begrotingswijzigingen hebben geleid of niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	260
<ul style="list-style-type: none"> Totaal van begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd 	260
<ul style="list-style-type: none"> Totaal van begrotingsonrechtmatigheden die inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht 	0

Voorwaardencriterium	
4. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed die inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording worden toegelicht	105*

M&O-criterium	
5. Geen bevindingen	0

Totaal onrechtmatigheden (1 t/m 5)	365
Waarvan acceptabel	260
Waarvan niet acceptabel	105

* Dit betreft geconstateerde aanbestedingsonrechtmatigheden die vallen onder de rapportagegrens. Ze worden daarom niet nader toegelicht.

10. Overige gegevens

10.1 Accountantsverklaring

Voorheen werd de verklaring van de accountant als separaat document toegevoegd aan de jaarstukken. Volgens de nieuwe verslaggevingsvoorschriften moet de accountantsverklaring echter onderdeel uitmaken van de door het algemeen bestuur vast te stellen jaarrekening. De accountant geeft deze verklaring volgens de richtlijnen direct voorafgaand aan de vergadering van het algemeen bestuur af (doorgaans één dag van te voren). Zo weet deze zeker dat er zich geen gebeurtenissen na balansdatum meer hebben voorgedaan die van invloed kunnen zijn op het oordeel. In het boekwerk is rekening gehouden met de benodigde ruimte voor de controleverklaring, waarmee deze uiteindelijk een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarstukken.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van het waterschap Aa en Maas

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van het waterschap Aa en Maas te 's-Hertogenbosch gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het waterschap Aa en Maas op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2025;
- 2 de balans per 31 december 2025;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 het overzicht van gerealiseerde investeringen; en
- 5 de rechtmatigheidsverantwoording over 2025

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 12 december 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Aa en Maas zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.671.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado11.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 200.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in waterschap Aa en Maas en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem geëvalueerd. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het management, de auditcommissie en anderen binnen de entiteit en bijbehorende verslagen en registraties beoordeeld. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- Het risico dat het management en het dagelijks bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreken. Het doorbreken van de interne beheersing kan toezien op journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan het identificeren van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering.
- Het risico van fraude in de uitgaande betalingen. Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd die inspelen op dit frauderisico waaronder het beoordelen van de rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie en het analyseren van betaalbestanden gericht op de uitgaande betalingen in het boekjaar. Op basis hiervan hebben wij de meest risicovolle betalingen getoetst.
- Het risico op ambtelijke corruptie bij inkopen. Wij hebben controlewerkzaamheden verricht gericht op het risico dat bij het gunnen van opdrachten sprake is van ongeoorloofde beïnvloeding. Deze werkzaamheden zien toe het uitvoeren van specifieke werkzaamheden gericht op naleving van de aanbestedingswetgeving en aanbestedingsrichtlijnen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van bovengenoemde risico's.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het dagelijks bestuur heeft in de paragraaf weerstandsvermogen een analyse opgenomen inzake het opvangen van geschatte financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze werkzaamheden ten aanzien van deze analyse bestaan onder andere uit:

- Het inspecteren van de meerjarenbegroting en de beoordeling van de provincie als toezichthouder hierop;
- Het inspecteren van de wijze waarop een risico inventarisatie is uitgevoerd en hoe het weerstandsvermogen wordt bepaald;
- Het evalueren en bespreken van de financiële risico's en belangrijke veronderstellingen en uitgangspunten met het management en het dagelijks bestuur;
- Het overwegen of alle relevante informatie die wij als gevolg van onze controle hebben verkregen op een juiste wijze is opgenomen en toegelicht in de analyse. Wij hebben in het bijzonder aandacht besteed aan financiële risico's gerelateerd aan de HWBP dijkversterkingsprojecten;
- Het analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van waterschapstaken is gewaarborgd.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de opgenomen analyse en de uitkomsten hiervan op de inschatting van de weerbaarheid door het dagelijks bestuur. Voor de volledigheid merken wij op dat de daadwerkelijke uitkomsten van gebeurtenissen kunnen afwijken van de gedane aannames en veronderstellingen in de risico analyse.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de overige bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het Waterschap Aa en Maas op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 12 december 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van het waterschap opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van het waterschap als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Ook zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van het waterschap zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 4 juni 2026

Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

H.A.C.M. Vissers RA MSc

11. Voorstel en Besluit

Aan het dagelijks bestuur van waterschap Aa en Maas

Ingevolge artikel 6 onder k van de regeling met betrekking tot de organisatie van het financieel beheer doe ik u hierbij ter vaststelling toekomen de jaarrekening 2025 van waterschap Aa en Maas.

's-Hertogenbosch,

De financieel ambtenaar,

Pascal Reinaerds

Aan het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas

Ingevolge artikel 105 van de Waterschapswet bieden wij u hierbij ter vaststelling aan de jaarrekening 2025 van waterschap Aa en Maas.

de secretaris,

de dijkgraaf,

Peter Verlaan

Mario Jacobs

Het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas;

gezien het voorstel van het dagelijks bestuur van 21 april 2026;

gehoord het advies van de commissie Algemene en Financiële Zaken, van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid en de commissie Waterketen en Duurzaamheid;

gelet op het bepaalde in de Waterschapswet;

BESLUIT:

1. De Jaarstukken 2025 bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening vast te stellen;
2. De restantkredieten van onderhanden werken van het boekjaar 2025 en de daarmee samenhangende geraamde bijdragen die eind 2025 nog niet zijn ontvangen, administratief over te boeken;
3. Een aanvullend krediet van € 281.000 beschikbaar te stellen om het project renovatie Crèvecoeur af te sluiten binnen de vastgestelde financiële kaders;
4. Het resultaat van de jaarrekening 2025, overeenkomstig het financieel beleid, als volgt te bestemmen:

Jaarrekening 2025 - Resultaat voor bestemming			5.711.781
Reserve	Begroting 2025	Realisatie	Resultaat
Categoriereserve Ingezetenen	27.717.927	27.686.461	-31.467
Categoriereserve Gebouwd	50.827.163	51.260.731	433.568
Categoriereserve Ongebouwd	11.815.352	11.864.451	49.099
Categoriereserve Natuurterreinen	201.012	208.642	7.630
Egalisatiereserve Watersysteembeheer			3.653.206
Totaal Watersysteembeheer	90.561.454	91.020.284	4.112.036
Egalisatiereserve Waterzuiveringsbeheer			1.599.745
Totaal Waterzuiveringsbeheer			1.599.745

Bovenstaande resulteert in:

- een onttrekking aan de categorie ingezetenen van € 31.467
- een toevoeging aan de categorie gebouwd van € 433.568
- een toevoeging aan de categorie ongebouwd van € 49.099
- een toevoeging aan de categorie natuurterreinen van € 7.630
- een toevoeging aan de egalisatiereserve watersysteembeheer van € 3.653.206
- een toevoeging aan de egalisatiereserve waterzuiveringsbeheer van € 1.599.745

Het algemeen bestuur voornoemd,

de secretaris

de dijkgraaf

Peter Verlaan

Mario Jacobs

Bijlage A Overzicht lopende investeringen

PJB nr	Projectnaam	Beschikbaar krediet bruto	Beschikbaar krediet inkomsten	Beschikbaar krediet netto	Realisatie krediet bruto tm 2024	Realisatie krediet bruto 2025	Realisatie inkomsten tm 2024	Realisatie inkomsten 2025	Restant krediet bruto	Restant krediet inkomsten	Restant krediet netto
115	Renoveren rwzi Den Bosch	70.825.000	0	70.825.000	58.657.219	272.655	-40.912	0	11.895.126	40.912	11.936.038
118	Renoveren rioolgemaal Cuijk-Heiligenberg	4.050.000	0	4.050.000	182.402	1.559.264	0	0	2.308.334	0	2.308.334
135	Renoveren rioolgemaal Mariahout	700.000	0	700.000	24.600	99.009	0	0	576.391	0	576.391
147	Renovatie RG Westerbek	520.000	0	520.000	160.748	285.462	0	0	73.790	0	73.790
175	Renovatie en kwaliteitsverbetering rwzi Oijen	92.700.000	0	92.700.000	68.563.245	15.490.105	-11.518	-453.220	8.646.650	464.738	9.111.388
197	Vervangen vervoermiddelen en gereedschappen 2025	1.663.000	0	1.663.000	0	1.338.055	0	0	324.945	0	324.945
2022-012	GGA Strabrechtse Heide	4.635.000	-2.212.500	2.422.500	35.707	3.596.730	0	-9.068	1.002.563	-2.203.432	-1.200.869
2022-013	GGA Vitale Peel (Provincie trekker)	740.000	0	740.000	53.233	248.652	0	0	438.115	0	438.115
2022-021	Maatregelen Astense Aa – de Berken	550.000	0	550.000	80.427	281.528	0	-133.035	188.045	133.035	321.080
2023-022	HWBP Programmaplan 2023-2026	1.710.356	-1.469.700	240.656	544.695	233.562	-490.736	-205.993	932.099	-772.971	159.128
2023-028	TPL RG Lithoijen rwzi Oijen	2.000.000	-450.000	1.550.000	1.819	1.722.857	0	-452.203	275.324	2.203	277.527
2023-028	Omleggen TPL Vught Helftheuvelweg	200.000	0	200.000	0	45.736	0	0	154.264	0	154.264
2023-028	Herstel TPS Someren rwzi Asten	450.000	0	450.000	0	1.133	0	0	448.867	0	448.867
2023-029	Renoveren kelder rioolgemaal Harense Broek	625.000	0	625.000	11.351	242.111	0	0	371.538	0	371.538
2023-031	EVZ 't Schoor Leijgraaf	852.000	-495.500	356.500	60.573	427.948	0	-81.023	363.479	-414.477	-50.998
2023-032	Clusterproject vismigratie	3.000.000	-1.300.000	1.700.000	169.320	941.854	0	-486.441	1.888.826	-813.559	1.075.267
2023-032	Clusterproject vismigratie fase 2	3.000.000	-1.275.000	1.725.000	0	382.249	0	0	2.617.751	-1.275.000	1.342.751
2023-033	Groen-blauwe maatregelen in Spoorzone Den Bosch	700.000	0	700.000	0	22.131	0	0	677.869	0	677.869
2023-034	Goorloop Helmond en Schevelingseloop	155.000	-42.500	112.500	0	2.223	0	0	152.777	-42.500	110.277
2023-035	Optimalisatie wijst Annabos en beheer & onderhoud Bitswijksche Loop	640.000	0	640.000	28.201	67.212	0	0	544.587	0	544.587
2023-036	Oplossen onderhoudsknelpunt Mgr. Borretlaan te Ravenstein	100.000	0	100.000	66.183	11.784	0	0	22.033	0	22.033
2023-037	Optimalisatie watersysteem Rode Beek	100.000	0	100.000	0	6.455	0	0	93.545	0	93.545
2023-039	Groote Wetering	500.000	0	500.000	0	76.840	0	0	423.160	0	423.160
2023-043	Robuuste invulling Landmeerseloop Huize Padua	100.000	0	100.000	5.272	91.877	0	0	2.851	0	2.851
2023-050	Hoofdkantoor Pettelaarpark: veiligheid en toegankelijkheid	100.000	0	100.000	0	0	0	0	100.000	0	100.000
2024-052	Demo-ICABUS RWZI Asten (fijnzeef)	1.350.000	-245.000	1.105.000	233.370	371.451	0	0	745.179	-245.000	500.179
2024-053	Renoveren rioolgemaal Landhorst	500.000	0	500.000	0	101.269	0	0	398.731	0	398.731
2024-054	Renoveren rioolgemaal St. Anthonis	2.000.000	0	2.000.000	0	83.561	0	0	1.916.439	0	1.916.439
2024-055	Realiseren lavafilter rioolgemaal Pomona	210.000	0	210.000	0	51.138	0	0	158.862	0	158.862
2024-056	Preventieve Dassenburcht Kortestraat Dieden	120.000	0	120.000	502	223	0	0	119.275	0	119.275
2024-061	EVZ Halsche Beek, Balkloop en Tochtsloot	225.000	0	225.000	0	3.153	0	0	221.847	0	221.847
2024-062	HWBP innovatie onderzoek Heaveschermen	3.810.000	-3.810.000	0	32.924	631.189	0	0	3.145.887	-3.810.000	-664.113
2025-070	Upgrade slibverwerkingslijn 1 en 4 SNB (agio)	1.982.816	0	1.982.816	0	0	0	0	1.982.816	0	1.982.816
2025-083	Oever Seldensate (Dynamisch Beekdal de Aa)	1.630.000	0	1.630.000	0	36.725	0	0	1.593.275	0	1.593.275
208	Kunstwerken regionale keringen	725.000	-300.000	425.000	0	537.299	0	0	187.701	-300.000	-112.299
209	Uitvoeringsprogramma normen wateroverlast (2016-2021)	1.320.000	0	1.320.000	1.168.764	2.412	-153.846	0	148.824	153.846	302.670
210	Smakterbroek	478.088	-241.000	237.088	25.737	97.634	0	0	354.717	-241.000	113.717
212	GGOR Goorloop Snelle Loop Gemeente Bakel	2.736.000	-1.000.000	1.736.000	1.595.983	6.226	-568.274	0	1.133.791	-431.726	702.065
212	Aanvoer Boekel Overlast Elsendorp	740.000	-218.000	522.000	190.281	2.025	0	-45.893	547.694	-172.107	375.587
213	GGOR St Anthonis Boxmeer	3.083.688	0	3.083.688	2.510.660	81.470	-1.163.842	0	491.558	1.163.842	1.655.400

PJB nr	Projectnaam	Beschikbaar krediet bruto	Beschikbaar krediet inkomsten	Beschikbaar krediet netto	Realisatie krediet bruto tm 2024	Realisatie krediet bruto 2025	Realisatie inkomsten tm 2024	Realisatie inkomsten 2025	Restant krediet bruto	Restant krediet inkomsten	Restant krediet netto
216	EVZ Meerkenloop	2.625.000	-1.000.000	1.625.000	231.525	1.042.335	-100.000	-68.800	1.351.140	-831.200	519.940
219	HWBP Ravenstein Lith	511.300.333	-438.434.759	72.865.574	73.002.334	90.361.210	-64.244.263	-82.150.541	347.936.789	-292.039.955	55.896.834
231	Aanpassing hoogwaterafvoer sluis 0	4.983.000	0	4.983.000	20.308	721.468	0	0	4.241.224	0	4.241.224
234	Uitvoeringsprogramma 't Gulden Land	4.475.000	-2.321.000	2.154.000	1.891.797	1.097.757	-732.988	-795.601	1.485.446	-792.411	693.035
239	Robuust watersysteem NVO	10.347.805	-4.748.500	5.599.305	650.039	749.626	-157.749	-70.108	8.948.140	-4.520.643	4.427.497
241	HWBP Cuijk Ravenstein	25.680.000	-23.282.000	2.398.000	8.343.330	7.403.093	-6.994.298	-6.963.097	9.933.577	-9.324.605	608.972
244	Poseidon - de datagestuurde waterketen	3.450.000	0	3.450.000	662.537	125.298	-77.557	0	2.662.165	77.557	2.739.722
25	HWBP Bijdrage	7.285.680	0	7.285.680	0	7.246.223	0	0	39.457	0	39.457
255	Uitbreiding verwerkingscapaciteit en renovatie rwzi Land van Cuijk	69.500.000	0	69.500.000	18.652.234	33.310.010	0	-546.780	17.537.756	546.780	18.084.536
275	Natte Natuurparel Wijboschbroek	8.855.000	-7.255.000	1.600.000	2.671.341	1.281.613	-45.890	-1.196.345	4.902.046	-6.012.765	-1.110.719
276	Grootschalige realisatie van zonneweides	4.450.000	0	4.450.000	1.434.187	1.550.880	0	0	1.464.933	0	1.464.933
288	Oplossen knelpunt robuust watersysteem Beekgraaf	380.000	0	380.000	35.021	101.471	0	0	243.508	0	243.508
291	Realiseren spuiduikers sluis 8 en 9	1.958.000	0	1.958.000	1.957.121	0	0	0	879	0	879
300	Clusteraanpak EVZ's Deurne	2.594.000	-1.503.898	1.090.102	1.692.324	-543	-631.427	-255.870	902.219	-616.601	285.618
301	Vervangingsinvesteringen t.b.v. Waterbeheersingsgemalen (LTAP)	2.450.000	0	2.450.000	5.894	397.332	0	0	2.046.774	0	2.046.774
302	Natuurrealisatie en klimaatrobust watersysteem Maashorst	624.000	0	624.000	84.311	280.240	-14.889	-112.325	259.449	127.214	386.663
303	Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement in Systeem en Keten (OMDISK), zvb	1.380.000	-340.000	1.040.000	889.740	189.563	-271.131	0	300.697	-68.869	231.828
303	Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement in Systeem en Keten (OMDISK), wsb	4.445.000	-2.202.500	2.242.500	3.092.186	276.999	-1.490.790	-205.824	1.075.815	-505.886	569.929
308	Groene Punt	800.000	-340.000	460.000	72.151	555.057	0	-371.175	172.792	31.175	203.967
313	Effluentverbetering rwzi's: rwzi Aarle-Rixtel	3.000.000	0	3.000.000	58.364	1.375.007	0	0	1.566.629	0	1.566.629
315	Effluentverbetering rwzi's: rwzi Den Bosch	4.000.000	0	4.000.000	0	552.969	0	0	3.447.031	0	3.447.031
316	Effluentverbetering rwzi's: rwzi Dinther	55.150.000	-4.000.000	51.150.000	11.469.039	3.807.734	-4.000.000	0	39.873.227	0	39.873.227
320	Effluentverbetering rwzi's: rwzi Vinkel	19.200.000	-965.000	18.235.000	1.178.118	12.037.356	0	0	5.984.526	-965.000	5.019.526
354	HWBP Lith Bokhoven	16.770.000	-15.093.000	1.677.000	3.478.600	5.291.486	-2.250.000	-5.635.671	7.999.914	-7.207.329	792.585
357	Vervanging TMX Onderstations LM-8N en LM-20N door LMX-serie	1.360.000	0	1.360.000	461.224	589.368	0	0	309.408	0	309.408
358	Afronding Beekherstel Peelseloop Benedenloop	1.335.000	-600.000	735.000	732.271	191.521	0	-418.297	411.208	-181.703	229.505
359	Renovatie/vervangen Bruggen landgoed Eyckenlust Beek en Donk	1.920.000	-220.000	1.700.000	0	5.865	0	0	1.914.135	-220.000	1.694.135
361	Vismigratie Gewande	6.400.000	-1.600.000	4.800.000	185.368	237.825	0	0	5.976.807	-1.600.000	4.376.807
362	Maatregelen bevers Empel	330.000	0	330.000	207.265	40.215	0	0	82.520	0	82.520
364	HWBP Doeveren VK	1.698.200	-1.503.000	195.200	1.698.047	18.251	-1.516.090	13.167	-18.098	-77	-18.175
364	HWBP Doeveren PU	3.951.800	-3.582.000	369.800	960.025	1.276.561	-368.814	-1.642.265	1.715.214	-1.570.921	144.293
364	HWBP Doeveren Uitvoering	34.500.000	-29.250.000	5.250.000	0	30.446	0	0	34.469.554	-29.250.000	5.219.554
367	Uitvoeringsprogramma waterconservering	2.100.000	-960.000	1.140.000	147.904	110.158	0	-28.900	1.841.938	-931.100	910.838
370	Zelfstandige NBW-knelpunten wateroverlast (3e toetsing)	100.000	0	100.000	10.820	39.822	0	0	49.358	0	49.358
371	Programma Howabo	3.834.000	-375.000	3.459.000	683.947	890.303	0	0	2.259.750	-375.000	1.884.750
374	Uitbreiding slib- en gaslijn rwzi Den Bosch	5.500.000	0	5.500.000	3.719.511	120.870	0	0	1.659.619	0	1.659.619
376	Wegwerken baggerachterstand 2022-2027	4.800.000	0	4.800.000	0	742.906	0	0	4.057.094	0	4.057.094
5	Blaauwe Poort Laarbeek	10.124.000	-3.450.000	6.674.000	1.734.161	1.902.986	-724.853	-822.990	6.486.853	-1.902.157	4.584.696
51	Uitvoeringsprogramma Noordervaart/Peelkanalen	5.873.128	-2.895.000	2.978.128	5.017.004	19.917	-933.831	0	836.207	-1.961.169	-1.124.962
53	Cyclisch groot onderhoud	3.124.340	0	3.124.340	2.313.658	54.416	0	-424.064	756.266	424.064	1.180.330
6	Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL), EVZ Baardwijkse Overlaat	260.500	0	260.500	0	0	0	0	260.500	0	260.500
6	Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL), EVZ Voordijk	120.000	0	120.000	0	0	0	0	120.000	0	120.000
6	Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL), VTW Gebiedsontw Oostelijk Langstraat	3.083.000	0	3.083.000	26.170	31.942	0	0	3.024.888	0	3.024.888
7	Gebiedsplan Raam	40.215.820	-15.450.330	24.765.490	11.365.656	2.014.910	-3.803.873	-1.031.395	26.835.254	-10.615.062	16.220.192
76	Aa dal Zuid, fase 1	16.880.000	-3.085.000	13.795.000	15.947.748	869.849	-9.045.948	-192.190	62.403	6.153.138	6.215.541
76	Aa dal Zuid, fase 2	8.250.000	-3.951.000	4.299.000	1.019.450	738.611	0	-89.213	6.491.939	-3.861.787	2.630.152

PJB nr	Projectnaam	Beschikbaar krediet bruto	Beschikbaar krediet inkomsten	Beschikbaar krediet netto	Realisatie krediet bruto tm 2024	Realisatie krediet bruto 2025	Realisatie inkomsten tm 2024	Realisatie inkomsten 2025	Restant krediet bruto	Restant krediet inkomsten	Restant krediet netto
8	Integrale wateropgave Aa-dal Noord	6.610.000	0	6.610.000	436.231	2.216.825	-60.000	-74.677	3.956.944	134.677	4.091.621
86	IGP Maasheggen	6.910.000	-2.675.000	4.235.000	2.265.977	1.731.736	-1.017.518	-785.513	2.912.287	-871.969	2.040.318
95	EVZ Tranche Beneden Aa, EVZ Leijgraaf	5.575.500	-1.782.000	3.793.500	1.766.271	504.440	-78.294	-1.346.629	3.304.789	-357.077	2.947.712
95	EVZ Tranche Beneden Aa, EVZ Schijndelse Loop	2.420.000	-1.625.000	795.000	1.328.648	84.400	-103.709	-845.182	1.006.952	-676.109	330.843
99	Realisatie EVZ Groote Wetering	1.892.000	-973.000	919.000	845.373	56.271	-515.953	-18.837	990.356	-438.210	552.146
	Totaal	1.156.396.054	-588.521.187	567.874.867	318.848.446	213.727.805	-101.608.993	-107.945.998	623.819.803	-378.966.196	244.853.607

Bijlage B Overzicht afgesloten investeringen

PJB nr	Projectnaam	Beschikbaar krediet bruto	Beschikbaar krediet inkomsten	Beschikbaar krediet netto	Realisatie krediet bruto tm 2024	Realisatie krediet bruto 2025	Realisatie inkomsten tm 2024	Realisatie inkomsten 2025	Restant krediet bruto	Restant krediet inkomsten	Restant krediet netto
	Pettelaarpark 70 Noodtrappen	50.000	0	50.000	0	22.305	0	0	27.695	0	27.695
12	Integraal Gebiedsprogramma Bakel - Milheeze	770.000	-326.000	444.000	89.228	205.754	0	-105.151	475.018	-220.849	254.169
147	Renovatie RG Oploo	615.000	0	615.000	185.530	420.726	0	0	8.744	0	8.744
197	Vervangen vervoermiddelen en gereedschappen 2024	1.030.000	0	1.030.000	897.600	114.420	0	0	17.980	0	17.980
2023-028	Vervangen persleiding Vinkel-Berlicum	370.000	0	370.000	13.114	354.028	0	0	2.858	0	2.858
2023-028	Vervangen persleiding Neerkant-Hutten	380.000	0	380.000	11.786	273.833	0	-6.923	94.381	6.923	101.304
208	20 kunstwerken regionale keringen	2.600.000	-400.000	2.200.000	2.148.060	121.565	-440.506	0	330.375	40.506	370.881
239	NVO De Vlier & Oplossen Vismigratiekelpunten	1.198.000	-549.000	649.000	328.221	868.636	-137.761	-410.425	1.143	-814	329
243	Biotectoren	500.000	0	500.000	233.237	0	0	0	266.763	0	266.763
25	HWBP Bijdrage 2024	7.855.000	0	7.855.000	7.854.745	8	0	0	247	0	247
263	Renoveren rioolgemaal Cuijk Sportpark	1.300.000	0	1.300.000	1.141.936	9.921	0	0	148.143	0	148.143
286	Oplossen capaciteitskelpunt Bakel	3.700.000	0	3.700.000	3.651.027	47.717	0	0	1.256	0	1.256
293	Klimaatadaptieve aanpak Oeffeltse Raam	4.100.000	-2.730.000	1.370.000	3.354.766	6.191	0	-3.199.668	739.043	469.668	1.208.711
301	LTAP Gemaal Grensweg	120.000	0	120.000	89.551	3.173	0	0	27.276	0	27.276
301	LTAP Gemaal Herpt	130.000	0	130.000	90.866	0	0	0	39.134	0	39.134
301	LTAP Gemaal De Brand	415.000	0	415.000	393.086	0	0	0	21.914	0	21.914
301	LTAP Gemaal Keent	120.000	0	120.000	48.595	0	0	0	71.405	0	71.405
301	LTAP Gemaal Kleine Wetering	329.000	0	329.000	307.251	907	0	0	20.842	0	20.842
334	Renoveren rioolgemaal 't Snekke	180.000	0	180.000	89.652	88.817	0	0	1.531	0	1.531
356	Aanpassing Astense Aa tbv aanvoer vanuit Noordervaart	100.000	0	100.000	73.562	2.270	0	0	24.168	0	24.168
371	Gemaal Crevecoeur	1.650.000	-750.000	900.000	1.436.454	232.417	-487.824	0	-18.871	-262.176	-281.047
	Totaal	27.512.000	-4.755.000	22.757.000	22.438.267	2.772.688	-1.066.091	-3.722.167	2.301.045	33.258	2.334.303

Dit document is openbaar.